

ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВЪВ ФОРУМ ТЕАТЪР

Приключения във Форум театър
Форум театър при обучение на възрастни
с встъпителна статия от Аугусто Боал

Редактор
Шийла Лоурънс

Този журнал се посвещава с любов на
Анна Гифорд, едно невероятно човешко същество

Съдържание

Увод

Приключения във Форум Театър, Анна Гифорд

Потиснати и потисници, Аугусто Боал

Основи

Примерен образец на уъркшоп

Обяснение на уъркшоп

Модел за обратна връзка

Игри

Договори

Изследване

България

Англия

Дания

Уелс

Естония

Португалия

Румъния

Размисли

Прозрение – Сърбия

Да преодолееш потискащия жокер – Македония

Устойчивият жокер – Македония

Разлагащ Форум – Италия

Използване на Форум театър за развитие на емоционална грамотност – Уелс

Куклени техники във Форум театър – България

Обръщане към бъдещето с помощта на Форум театър – Франция

Форум театър в мулти-етническа общност – Сърбия

Контакти

Преводи на увода

Благодарим за фотографиите на:

Theatr Fforwm Cymru, Театър "Цвете", VAT Teater, и Немад Милошевич
Джонсън от Cedeum, Сърбия

Увод

Изследванията за човешките същества, като личности и като част от обществото, се развиха през последните десетилетия. От тази гледна точка, човешкото развитие и понятието за развитие на личността са много важни. Те ни позволяват да осмислим онази част от човешкото развитие, която борави с количествените и качествени промени на човека през целия му живот. Когато говорим за количествени промени, даже когато са в корелация с други промени, като физически, интелектуални и личностни, ние имаме предвид онези, които имат отношение към структурата и личностната организация. Психопедагогическите изследвания, както и дългосрочните наблюдения установяват, че доживотното човешко развитие може и трябва да протича във възходяща линия. Ред ключови фактори допринасят за създаването на психо-социо - културния контекст който прави възможно личностното развитие. Колкото по-широк е спектърът на информационните, образователните и алтернативните услуги за всички категории от населението, които се предлагат от социалните системи, толкова по-добре личностното развитие и социалното развитие протичат възходящо. В този контекст, на европейско ниво, приложните изкуства с гражданско участие станаха ценни алтернативни методи за доживотно обучение и личностно развитие. Съучастните изкуства включват поредица от хибридни методи, като Форум Театър, чиито корени са както в образователните науки, така и в театъра. Изкуствата с гражданско участие, изобщо, и Форум театър, в частност, работят с емоционална интелигентност и предоставят сигурно пространство, където професионалистите(обучители) – артисти, педагози и социални работници, се срещат с хора- потребители (обучаеми) на равноправна основа, за да работят заедно. По този начин процесът е важен като резултат. Гъвкави и интерактивни, тези методи могат да бъдат успешно прилагани в работата с групи от личности от различни социално икономически условия и образователни нива, от млади хора, конфронтирани от насилието или риска от социална маргинализация, до групи от емигранти/имигранти, от хора със специални нужди, възрастни хора изправени пред образователни, адаптационни и поведенчески проблеми, до стари хора в специализирани заведения. Значителен принос в развитието на съучастните изкуства принадлежи на бразилския режисьор Аугусто Боал, основател на Театъра на потиснатите. Форум театърът представлява ефективно средство за интервенция

на социално, политическо, образователно равнище, и в по-малка степен на психотерапевтично равнище. Методът се основава на използването на театралния език. Естетичното пространство и неговите гносеологични свойства стимулират активната намеса на публиката и улесняват интерактивни реакции между актьорите в роля и публиката. Последната се превръща в зрители-актьори, наричани спектактори, обединени в усилието да изследват, анализират и преосмислят проблемите, с които се сблъсква групата, към която принадлежат. Използван в повече от 70 страни в целия свят, методът на Форум театъра навлезе в Източна Европа посредством различни международни програми и проекти.

Проектът ECU-Net беше един от тях. Много от партньорите в същинския проект се срещнаха с помощта на ECU-Net. Това беше едногодишен проект, инициран от Arttrain Foundation от Дания и финансиран чрез Програмата за младежта. Състоеше се от пет тренинг сесии на Форум театър, и включи повече от 50 професионалист_артисти, фасилитатори, педагози, социални работници от не правителствени организации, работещи със и за млади хора в риск. Проектът на ECU-Net наново обедини дейтели от изкуствата с гражданско участие от източно-европейските страни – България, Македония, Румъния и Сърбия, а също така и от западно-европейските страни – Дания, Франция, Англия, Ирландия, Португалия и Уелс. Като се вземе предвид, че този метод, като всички методи в изкуствата с гражданско участие, е практически, тренинг сесиите се фокусираха върху получаването от страна на участниците на практически умения, техники и работни инструменти.

Курсовете се провеждаха от Theatr Fforwm Cymru, Уелс и се фокусираха върху четири главни теми: Основи на Работата в кръг; Игри и упражнения; Форум театър, включващ Театър на образа и Законодателен театър, както и Други елементи на тренинга. Обобщавайки, може да се каже, че този тренинг предостави на участниците инструментите, от които се нуждаеха за да намерят общностните решения на общностните проблеми.

Като взе пред вид това, че този опит може да бъде ценен за други бъдещи практикуващи метода на Форум театъра, CONCEPT Foundation, една от двете румънски организации, взели участие в ECU-Net, стана инициатор на *Форум театър при обучението на възрастни*, като проект Grundtvig 2, финансиран от Европейската комисия чрез Агенция Сократ. По време на първата година от

проекта, ние разбрахме за съществуването и дейността на други организации от Италия и Естония които се занимават с пожизнено образование посредством методи, подобни на Форум театър и те също станаха наши партньори. Две организации от Македония и Сърбия също се присъединиха към нас и те бяха финансирани от Европейската културна фондация от Амстердам. Фактически организациите работиха съвместно в принос на тази книга – Приключения във Форум театър. И накрая, но не на последно място, целта на книгата е да събере опита на обучителите и учителите на възрастни от различни общности за да споделят своите практики в инициативите на Форум театър.

Еужения Анка Ротеску и Лучиан Браня.

Приключения във Форум театъра

Една от многото радости на Театър на потиснатите се състои в това, че неговото откритие от Аугусто Боал и еволюцията в продължение на последните 40 години под неговия патронаж, се обяснява чрез поредица от прозрения. Повечето хора, които са получили тренинг в която и да е иновационните и могъщи техники, които попадат под това общо определение традиционно съкращавано като (ТП) са чували някоя от тези истории. Те са истории за истински преживявания, които промениха разбиранията на Боал относно това, какво е възможно да се постигне чрез театъра, и когато я чуем, можем да променим и нашите разбираня. Незабравимият рефрен на Вергилий “Значи нашата кръв, не вашата ще пролеем за Отечеството”, дамата от публиката в амфитеатъра, която се уголемява при всяка реплика и чието указание” Разговаряйте ясно, и когато той ви разбере, той ще ви прости” може да бъде разбрано само от нея самата; и европейския ангст, който доведе първоначално слисания Боал до други иновации, и развитието на интроспективния клон на ТУ.

Като слушат тези истории, на Жокерите, които следват стъпките на Боал, им се спестява необходимостта да научат своите уроци по трудния начин. Но всеки Жокер го очаква армия от ангели по пътя за Дамаск и тези, които са изминал част от пътя, ще могат да споделят своите собствени уникални и ценни прозрения. В този наръчник са записани първите стъпки на Жокери от цяла Европа, които са обучени от Theatr Fforwm Cymru за един проект, наречен ECUnet. Като споделят своя опит, своите грешки и своите победи в представянето на предварително структурираните ТП уъркшопове на разни групи, ние можем да допълним своето разбиране на изкуството на Жокера и може би, да предоставим едно практическо ръководство за онези, които са участвали в уъркшоповете на ТП, но все още не са добили увереността да жокерстват сами.

Така че този наръчник има много практична цел и тя се състои в това да предложи рамката на “ рисуване с числа” за новообучените Жокери. Верно е, че само “като го прави” човек наистина се научава да жокерства но ужасът от правенето на първата стъпка може да доведе до това, че много няма да я направят въобще. Именно с тази мисъл че ние предлагаме ръководство за

стъпка по стъпка уъркшоп “Основа”, последвано от изучаване на случаи от Жокери, които изпробват уъркшопа с различни групи “Изучаване”. Жокерите, които са допринесли за този наръчник са все артисти и обучители със собствена експертна територия. Ще бъде погрешно да не се използва тази възможност да се съсредоточим на този експертен опит в процеса на ТУ, така че тук е включена също колекция от есета за ТП във връзка със специфични области на приложение и стилове на театъра “Размисли”.

Фактът, че този наръчник въобще се появи , се дължи на изумителното братство на опитните и силно мотивирани участници в тренинга ECUnet и на тяхното желание да споделят често трудните си уроци, научени чрез смелото им решение да се заемат с Жокериране. Където разбират, че ТП е вълнуваща възможност, която тази книга завършва с “Размисли” и където приключението действително започва. И накрая, с благодарност към Аугусто Боал за това, че ни предостави следващата статия.

Анна Гифорд

Потиснати и потисници

Тази статия е взета от новата книга на Аугусто Боал “Естетика на потиснатите”
Потиснатите и потисниците не трябва наивно да бъдат бъркани с ангели и дяволи. Нито едните, нито другите съществуват в чист вид. От началото на моята работа с Театъра на потиснатите съм бил въвеждан в работа с потисници
всрещ потиснати, а също така и с някои потиснати, които от своя страна сами потискаха други.

През 1977 г., работейки със селяни в Сицилия, в Южна Италия, ние подготвихме пиеса, в която кметът на града Годрано беше показан като голям потисник на бедните. По време на спектакъла на Форум театър, на площада се появи самият кмет и поиска да заеме местото не на потиснатия участник, което е обичайно, а ролята на кмета, т.е. на самия себе си – за да защити по-добре неговите действия.

Кметът напълно осъзнаваше, какво вършим - неговите враждебни действия и ясно политически аргументи на сцената просто затвърдиха мнението на селяните за него в реалния живот. Доколкото той знаеше, какво прави и как го прави, този потисник не можеше да бъде сменен, нито пък той самият да се промени в някой, който той нито беше, нито искаше да бъдем той осъзнаваше, както злото, което вършеше, така и облагите, които извличаше от това. Да се работи с този човек щеше да бъде безсмислена загуба на време, чиста глупост. Да се бориш с него, обаче, си заслужаваше усилията...и на следващите избори, той загуби.

Има и такъв потисник, който знае какво прави, но защитава себе си с думите ”няма друг начин”, въпреки че не е съгласен с това, което върши, той заявява, че е длъжен да го направи. Пример за това може да бъде полицаят, който ми разби коляното при рутинна сесия на измъчване през 1971 г. И ми искаше прошка всеки път, когато включваше електричеството 4 Аз наистина ви моля да ме извините., аз нищо нямам срещу вас лично, изпитвам голямо уважение към Вас, истинския артист – но това е моята работа, аз имам жена и деца, нуждая се от моята заплата, трябва да работя, а.... вие просто случайно попаднахте в моята смяна...”

С такива цинични хора нищо не може да се направи, както и нищо не можеше да се направи с онези ниско поставени полицаи в окупирана Европа през Втората световна война, които арестуваха своите жертви и ги предаваха на

германците за да бъдат убити в нацистките концентрационни лагери. Те също така твърдеха, че имат семейства и заплатите им бяха нужни... И, в края на краищата, жертвите бяха *само* евреи, комунисти, цигани и хомосексуалисти...не бяха важни. Такива хора – странните маймуни на Пиночет и другите бандити – не могат да се отърват с довода, че са” продукт на обществото, защото те са израснали в общества, които са произвеждали и етични хора. Нито едно общество не произвежда масово своите граждани – ние всички носим отговорност за своите действия.

Много пъти съм чувал срамния аргумент че даже”Хитлер не се е родил чудовище, обществото го е превърнало в такова”. Аз мисля точно обратното, че не можем да се преструвам да не знаем, че имаме свободната воля и сме отговорни за изборите, които правим, всеки един от нас, в конкретна социална и политическа ситуация – ситуация, която е силна и детерминираща, но не и до изключването на всякакъв избор. Историята на народите и Биографията на личностите не е дело на Съдбата. Ние изграждаме своя живот, живот който не е изписан на дланите ни, за да го разчете някоя циганка.

Ние не можем да дадем прошка и да предложим своето приятелство на човек, който е избрал собствената си изгода на цената на нещастieto на другите, и е решил да се наслаждава на своя живот за сметка на смъртта на други. Тези, които желаят да простят на всички “ да видят и двете страни на въпроса” или” да разгледат въпроса от всички страни, тези които се опитват на оправдаят обосновките на потисниците – са хората, които искат да спрат Историята.

Ако е истина това, че всеки си има причини, и всички тези причини имат еднаква тежест, тогава по-добре би било светът да остане такъв, какъвто е. Ние от театъра на потиснатите напротив, искаме да променим света, искаме да го променим, винаги по посока на общество без потисничество. Именно това разбираме “очовечаване на Човечността”, ние искаме човечеството да престане да бъде , както казва поетът Плутон ”вълк за човека”.

Знаем че всички общества напредват чрез конфликтни структури: как бихме могли тогава да приемем позицията на девствено изключение пред лицето на конфликти, в които участваме, независимо дали ни харесва това или не: ние винаги ще бъдем съюзници на потиснатите...или помагачи на потисниците.

Правенето на Театъра на потиснатите е вече резултат на етичен избор, то вече означава че си взел страната на потиснатите. Да се опитваш да го превърнеш просто в едно забавление без последствия би означавало, че го отричаш; да го превърнеш в оръдие на потисничество, би означавало предателство.

Истина е, че Жокерът в сесия от Форум театър, например, трябва да поддържа своя неутралитет и да се старае да не налага собствените си идеи. *НО...само след като е подбрал своя екип.* Неутралитетът на Жокерите е отговорно действие и възниква след като е направен изборът-тяхната същност е съмнението, семето на всички сигурни факти, техен край е откритието, не въздържанието.

Нека ви дам два много прости примера и , сигурен съм, всеки ще разбере:

- В конфликт между Давид и Голиат, да бъдеш неутрален означава да си на страната на потисника, великана Голиат; ако искаме да вземем страната на потиснатия Давид, би трябвало да му помогнем да намери камъни;
- За тези, които са религиозни, бих искал да отбележа че даже и Господ, в Деня на Страшния съд, следва божествения пример, така че ние, простосмъртните с преброени дни, даже ние трябва да имаме своя Олтар на Етичните Ценности – трябва отчетливо да бъдем на страната на потиснатите, а не на всички страни, както в театър така и като граждани.

Като използваме като отправна точка отчетливото заемане на позиция по отношение на настоящия проблем, и само след като сме заели тази позиция, можем да бъдем неутрални към всички потиснати, участващи в сесия на ТУ: длъжни сме да чуем всички и да се опитаме да разберем значението(ята) на всичките ми намеси. Да разгледаме всяка ситуация от всички страни, да тогава може.

Този избор може да образува *идеология*, което е една от онези всеобхватни думи, които могат да представят различни значения. Според речниците, тя може да означава:

- Набор от идеи, съществуващи в теоретични, културни и институционални области на обществата, който се характеризира със своето непознаване на произхода си от нуждите и интересите

на икономическите производствени отношения и, нещо повече, завършва с облагодетелстване на господстващите социални класи: господстващите идеи на едно общество са идеите на господстващите класи, даже когато се предават несъзнателно.

- Набор от идеи и убеждения, които съзнателно насочват действията на всяка личност или социална група.
- Набор от норми и цели предварително определени независимо от всяка конкретна ситуация, обикновено приписвани на догмите на политическа партия, секта или религия.

И така, виждаме, че Театърът на потиснатите няма нищо общо с последната дефиниция на думата *идеология*, което е обикновеното използване, тъй като ние съзнателно се дистанцираме от всички политически или религиозни догми. Но същевременно, не би трябвало да ни липсва убеждението и решимостта на второто определение, така че да се борим, ефективно, срещу първото.

ВЪВ приведените примери аз говорех за враждебни потисници, срещу които нищо не може да бъде направено, освен да се бориш както срещу техния арсенал и тяхната сила трябва да бъде унищожена, за да могат потиснатите да се освободят. Никакъв аргумент не може да оправдае сътрудничеството с врагове като тези.

Това не е въпрос на театър: това е граждански дълг!

Има някои хора, които дали поради престъпна наивност или поради тъжен опортюнизм, използват някои разпилени елементи от Арсенала на Театъра на потиснатите, откъснати от неговата философия и се оставят да бъдат наемани от търговски или индустриални компании да работят с техните служители. Сериозността на грешката не е в това да бъдеш нает от фирма за да си свършиш работата, своя проект с избрана от теб самия група, а в това да не признаеш, че фирмите никога няма да разрешат на своя територия, а още повече финансирано от тях, свободното изразяване, което изисква Театърът на потиснатите и без което той линее. Ако те плащат за театрална работа, то е защото искат да подобрят производителността на своите работници и служители, или да разрешат проблеми свързани с техните взаимоотношения, за да увеличат своите печалби – което пасва перфектно на тяхното конкурентно мислене. Те заплащат и купуват услуга все едно, че тя е стока – и всички

действащи театрали които тръгнат по този път, се превръщат в стока. За да се оправдаят, някои твърдят, че доколкото Театърът на потиснатите първоначално е роден и се развива в бедните и недостатъчно индустриализирани страни на Латинска Америка, възниква необходимостта от адаптиране към “по-сложни общества” – довод, който показва вродено двуличие или доброволно късогледство.

Всички човешки общества са сложни: опростенчески може да бъде начинът, по който хората ги възприемат. Някои хора не могат да видят, почувстват и разберат тънкостите, които съществуват в другите култури – култури, които не са техните собствени- а даже и в своята собствена култура. И, ако те не ги виждат, те заявяват, че не съществуват

Даве при наличието на очебийни доказателства, има хора, които не виждат, че светът все повече се доминира от Догмите на Пазарната Икономика – великият Бог Пазар измества другите богове! Той е жаден за печалба. По целия свят богатите стават по-богати а бедните – по-бедни. Африканските страни, покосени от СПИН, са задължени да изплащат нескончаемите лихви на дълговете си, даже с цената на още по-голяма касапница. Печалбата е важна, дивидентите: човешкият живот не струва нищо, а мъртвите не влизат в сметката.

Пред лицето на Пазара и Печалбата, които в глобализирания свят изместват всички ценности, които наричаме “хуманистки”, ние сме длъжни да заемем позиция, която е философска, политическа и обществена – действие! Не можем да плуваме над Света, в който живеем, като търсим разбиране на доводите на всеки в цялата вселена и се опитваме да ги оправдаем, както тези, които експлоатират, така и тези, които са експлоатирани, както господарите, така и робите.

Нашето заемане на теоретична позиция и нашите конкретни действия не бива да произтичат от факта, че ние сме артисти, а от това, че сме човешки същества. Може да сме ветеринари, зъболекари, зидари, философи, танцьори, учители, футболисти, джудисти – но, каквато и професия да имаме, наш граждански дълг е да застанем на страната на отвергнатите и наранените.

Ние сме *живи същества*: за нас е нужен въздух, вода и земя. Въздухът е замърсен от пушек, водата е заражена от индустриални отпадъци, а земята е обградена от бодлива тел и стени. Ние какво да правим... да мълчим ли? Ние

сме *социални същества*: в света навън войнствени страни, въоръжени до зъби, налагат своята воля на другите, те нападат, поробват – разумът на Владетеля е в неговата Сила. Нощ пада над света! Ние какво да правим...да продължаваме да мълчим?

Изпитвам искрено уважение към тези артисти, които са посветили живота си изключително на своето изкуство – това е тяхно право или тяхното условие – но предпочитам онези, които посвещават своето изкуство на живота.

Театърът на потиснатите не е бил никога равноотдалечен театър, който се отказва от позиция – той е театър на борбата. Той е театърът НА потиснатите, ЗА потиснатите, независимо от това дали са работници, селяни, безработни, жени, черни хора, младежи, старци, хора с умствени или физически недостатъци – в края на краищата, всички онези, за които е наложено мълчание и от които е иззето правото на пълно съществуване. Има също така и не враждебни потисници, с които е възможен внимателен диалог, както и преобразуване на взаимоотношенията.

В Сантяго , Чили, през 1974 г., по покана на френското консулство, работих с чилийски работници : един от тях, който беше най- войнствен в борбата срещу диктатурата , предложи семейна сцена, в която несъзнателно показва себе си като диктатор спрямо жена си и дъщерите си. В политиката, той се бореше срещу диктатурата, а в семейството си упражняваше диктаторска власт.

Този работник не осъзнаваше потисничеството, който осъществяваше, тъй като за него, това беше единствения познат нему начин да бъде ”добрият строг баща” и този начин беше приемлив за него. Той смесваше потисническия избор, направен от него, с *функцията* на Баща. Той не осъзнаваше значението на това, което правеше, както и надзирателят от затвора, който след сесията на Форум театър за жестокото поведение на затворническите надзиратели, коментира така: “Не знаех, че съм мъчител. Мислех, че това което правя, е да “възпитавам затворниците”.

Както надзирателят, така и работникът научиха нещо за етиката и, със сигурност, промениха своето поведение. Те бяха несъзнателни потисници и, отчасти, престанаха да бъдат такива. Заслужаваше си да се работи с тези хора, да можеш да ги промениш.

В Центъра на Театър на потиснатите в Рио де Жанейро работехме с мъже, които биеха жените си. Срамът, изпитан от някои от тях, като виждаха себе си на сцената, беше вече началото на пътеката към някаква промяна. Някой може да каже, голяма работа? Да, много малка, но *посоката на пътя е по-важна от големината на крачката*.

Ние работехме с учители, които биеха своите ученици и бащи, които пиеха своите деца: театрализацията на потисничество, извършено от тях, накара потисниците да се срамуват и много от тях да се променят. Естетичното Пространство е лупа, която разкрива поведението, които са притворни, несъзнателни или скрити.

Ние никога не трябва да се плашим или срамуваме да работим с хора, които извършват функции или заемат постове, които предлагат възможност и власт да потискаш – трябва да вярваме в себе си и в театъра.

Но ние трябва много да внимаваме...и да знаем, как да изберем, на чия страна да застанем.

Аугусто Боал 2005

ОСНОВИ

Примерен образец за уъркшоп

Тези бележки, предвидени да съпровождат Темплейта, произлизат от дванадесет годишния опит на Theatre Forum Cymru и включват някои илюстрации, извадени от уъркшопове, провеждани през цялото това време. Доколкото тези събития касаят реални личности, детайлите са замаскирани по различен начин и всички имена са фиктивни, но важните неща са валидни.

Темплейтът на уъркшопа може да бъде използван при различни групи хора, от възрастни до много млади и при хора с различни възможности. Размерът на групата също така може да варира до голяма степен, обаче, някои от възможните дейности изискват минимален брой хора и нивото на интимност в групата ще се понижи, ако присъстват твърде много хора. По тази причина ние предлагаме определен брой участници. Разбира се, напълно е възможно да се прави уъркшоп с много по-малка или по-голяма група от хора, но в такъв случай игрите и дейностите ще трябва да бъдат така подбрани, че да функционират добре с този брой участници.

В допълнение към това, Жокерът много често ще трябва да нагажда своя уъркшоп към графика на институцията, с която работи или към нуждите на личностите в групата. Ако това е училище, съществуващите учебни програми или събития може би трябва да бъдат пригодени, или уъркшоповете трябва да бъдат разширени във времето, ако групата се нуждае от допълнително време, защото, примерно, те трябва да се придвижват по-бавно или пък се нуждаят от чести почивки.

По тези причини, или пък поради други възможни такива, Жокерите може би трябва да работят при условия, които не са идеални, и ще трябва да правят някои компромиси за да могат да задоволят нуждите на групата или институцията. Ключовата дума тук е “някои” защото уъркшопът няма да успее, ако ще трябва да се правят твърде много компромиси и може би Жокерите би трябвало да се оттеглят и да не правят опити в такива случаи.

Така Жокерите трябва да внимават да не се “обрекат на провал”, защото, макар че трябва да бъдем гъвкави, ако институцията или групата не е

подготвена също да бъде гъвкава, това може да доведе до липса на отдаденост, която е необходима за проекта. Освен това Жокерите би трябвало да се предпазват от това, да бъдат използвани за несериозни проекти, където институтът или групата биха желали да изглежда все едно, че искат да разрешат проблем, но в действителност не вярват, че това е важно или, че той може да бъде разрешен от групата връстници. Ако случаят е такъв, необходимостта от Жокери да проведат уъркшоп не е толкова важна за институцията или групата и затова би било много по-трудно да се постигне успех.

Жокерът трябва особено да държи внимателно под око времето за провеждане на уъркшопа, защото последната фаза, която създава възможност за размишление, е съществено важна за научаването и поради това трябва да бъде осъществена без да се бърза. По изключение, това може да стане, ако уъркшопът е част от поредица такива и тази група би могла впоследствие да се събере отново.

Всеки човек може да размишлява самостоятелно, като прави това с различна степен на ентузиазъм, но размишленията във и с цялата група, по скоро като общностно, а не като личностно събитие, притежава собствено специално качество. Често тази работа е свързана не само с повишаването на нивото на индивидуалната Емоционална Интелигентност (ЕИ), но също така и на колективната ЕИ на цялата група, и затова е първостепенно важно да се предвиди време за груповото научаване. То може да се съпровожда и от обратна връзка от връстниците и прозрения за това, как другите хора разсъждават и учат. Много повече се научава от всеки индивид, отколкото ако те размишляват в самота и не споделят своите размисли с другите.

Уъркшопът може да бъде и проект сам по себе си ако това е от полза за участниците. Но тази работа е Театър на потиснатите, чието име включва не само представление, но че трябва да бъдат разглеждани проблеми. И двете цели могат да бъдат постигнати, до известна степен, във уъркшоп, но в по-малък мащаб, отколкото ако групата се отнесе към своята работа като към представление на форум театър пред публика. Затова вие трябва да приемете нашето насърчаване за третата сесия, която би събрала подходяща публика да види и участва в театъра.

В този процес съществуват и допълнителни трудности, тъй като Жокерът трябва да поддържа участниците в уъркшопа при “публичните” представления,

а това често не е лесна работа даже за опитни актьори- професионалисти. Те ще трябва да подпомагат публиката с която не са създали интимна връзка и да се погрижат за всеки зрител, който е достатъчно смел да вземе участие. Транспортът на участниците, ако има уязвими между тях, може да бъде проблем, а също така други логистични проблеми.

Сложно е да се захванеш с такава работа, но изживяването участие в такова представление може да се окаже възможно най-удовлетворителното и стимулиращо за участниците в уъркшопа.

Примерен образец за уъркшоп за 15-25 участника

Този уъркшоп е разработен за две сесии, които могат да бъдат проведени в един ден или в два дни, по усмотрение. При желание, има и трета сесия, която може да помогне, ако успеете да я осъществите, но не е абсолютно важна. Жокерите би трябвало да разработят график на работните сесии и почивките, подходящи за групата. Съветваме Жокерите да следят отблизо времевия график, тъй като заключителните фази на уъркшопа са много важни и за тях трябва да се оставя достатъчно време

Сесия 1

Кръгът

Кръгът е началото на процеса, когато участниците и Жокерите се запознават и когато Жокерите могат да създадат защитено пространство, в което групата може да развие чувството за равенство и доверие. Жокерите следва да изберат тема за първия кръг, който подхожда на групата и който ще предостави възможност на членовете група да споделят нещо за себе си, независимо доколко повърхностно е то.

- Запознанство
- Кръг

Игри

Жокерите трябва да подберат игри, които подхождат на нуждите и възможностите на групата. Включват се:

- Игра с имена
- Енергизираща игра
- Игра за концентрация
- Игра за доверие

Жокерите да помнят, че трябва да осигурят много смех по време на тази сесия.

Договорът

Договорът може да се сключи в малки групи, като се съобщава на цялата група или пък може да бъде сключен в кръга. Жокерите трябва да изберат

подходящ начин за конкретната група. Жокерите трябва да изберат правилния момент за създаване на договора. Някои Жокери може да пожелаят да направят това след изиграването на една или две игри, а някои могат да предпочетат това да стане в края на игровата част. Във всеки случай, препоръчително е да се изиграят няколко игри преди да се създаде договора.

Театър на образите

Жокерът следва внимателно и така да подбере темите за изобразяване, че те да подходжат на групата и на целта на уъркшопа.

- Индивидуални образи
- Образи по двойки
- Групови образи

Жокерът трябва да води, както обективния, така и субективния анализ на образите.

Важна забележка

Това е краят на първа сесия и, ако това е еднодневен уъркшоп, Жокерите могат да закрийт утринната сесия с игра и да обявят обедна почивка. Ако това е двудневен уъркшоп, Жокерът следва да закрие с игра и кратък кръг, така че участниците да могат да споделят своите чувства за деня. Ако Жокерите са избрали да проведат двудневен уъркшоп, те трябва да се върнат към началото на Сесия 1 и да започнат на втория ден с кръг и поне с една игра. Жокерите, които провеждат сесиите като еднодневен уъркшоп, трябва само да продължат работа след обедната почивка.

Форум Театър

1. Да се обясни форум театъра

- Демонстрирайте Празен форум. Това е пиеса от светкавичен форум театър, който не съдържа явен сюжет, а само емоционална ситуация между действащите лица. Жокерът приканва публиката да предложи своята интерпретация за действащите лица, къде са и в тази ситуация какви са техните желания и по какъв начин са потиснати. Трите стола с техните

три отказа към главния герой “Съжеляваме, затворено” са такъв пример и той може да бъде интерпретиран от публиката по много различни начини. Когато публиката реши, каква е ситуацията, подпомогнете пиесата, за да покажете, как действа зрителското участие.

2. Обяснете, какво е необходимо, за да може форум пиесата да стане добра.

- Сюжетът трябва да бъде ясен.
- Сюжетът трябва да бъде реалистичен, в противен случай публиката няма да повярва в него и ще го разглежда само като пиеса от театър на фантазиите, която трябва да гледат
- Публиката трябва да изпитва симпатия към участниците или никой няма да го е грижа за тях и да се развълнува така, че да вземе участие.
- Трябва да има нещо, с което главният герой може да намали потисничеството (Това не е Театър на потиснатите).
- Сюжетът трябва само да показва проблема, а не решението. Публиката трябва сама да открие своите решения.

3. Разпознаването на потисничествата може да бъде извършено в кръга. Групата се разделя на 4-5 малки групи, като всеки избира в коя група на потиснатите иска да работи.

4. Подготовка на форума: членовете на малките групи споделят лично изживяно потисничество и след това групата замисля и репетира форум театрална пиеса , не по дълга от 10 минути. Форум пиесата може да бъде или историята на един човек или синтез от няколко истории. Историите могат да се превърнат във форум театър след разрешение от човека, разказал историята.

5. Форум показване: Всички пиеси се показват и тогава групата решава, коя история искат да покажат във форума. Това може да бъде направено по много начини, но демокрацията е най-добрият.

6. Форум Жокериране.

Заклучителен Кръг

Използвайте този кръг, за да получите обратна информация, да се уверите, че участниците са добре и да прецените дали има някакви последствия от провеждането на уъркшопа, на които трябва да се обърне внимание. Завършете с последна игра.

Сесия по желание 111

Представление

Някои Жокери могат да сметнат за възможно отвеждането на резултатите от уъркшопа до публика и да ги представят и жокерстват пред хора, които не са участвали в уъркшопа. Това не е възможно във всички случаи, така, че сесията е опция, която може да се ползва от Жокерите.

1. Подберете подходящата публика. Публиката трябва да съответства на нивото на доверие в представящата група и би трябвало да разбира както същината на темата, така и материала във форума.

2. подготовка както на социалната така и на физическата околна среда.

- Представлението трябва да се предхожда от преговори със съответните власти, така че всеки да е наясно, какво предстои да се случи и с какво групата, представяща пиесата, ще е в състояние да се справи
- Пространството трябва да е подходящо за нуждите на публиката и на играчите, както и за постигане на целите на пиесата на форум театъра.

4. Представление.

5. Провеждане на форума

8. Обратна информация. Съществуват различни способи за събиране на обратна информация. Изберете най-подходящия за публиката и групата, или този, който ще предостави информацията, която особено ви интересува.

Обяснения към уъркшопа

Сесия 1

Кръгът

Първият и последният елемент на уъркшопа е кръгът и това образувание, колкото и инстинктивно да се създава между група приятели, е жизнено важен начин за работа. В ръцете на опитния Жокер, той означава равенство, неофициалност и интимност и ще насърчава диалога и развитието на една доверяваща ви се общност. Трябва да се помни, обаче, че кръгът е не само инстинктивно, но и много силно и въздействащо средство. Жокерите трябва да показват чувствителност, ако хората са толкова трогнати от изживяното, че се излагат показ повече, отколкото са в състояние както самите те, така и групата да се справят.

В един кръг, в който бях Жокер, след като първоначално не беше в състояние даже да каже името си, поради треперенето, предизвикано от голямата му тревожност, Марк, в една по-късна фаза на уъркшопа каза на групата проблема си, че е неграмотен. Хората в кръга бяха много отзивчиви и тактични в това отношение и Марк заяви, че по-скоро се е почувствал окрилен, отколкото смутен от това което е казал. Пълна изненада беше, обаче, че тази история бе разказана без да има каквато и да е връзка с работата, която вършехме в този момент. Марк просто беше почувствал, че трябва да сподели тази информация, много смущаваща потенциално в нашата култура, поради силата на кръга. Допълнително сведение за този кръг е, че цялата среща продължи само час и половина, което показва ,че кръгът е не само силен, но също така действа много бързо.

Един от елементите, които правят кръга толкова полезен е, че само с даването на възможност на всеки да се представи, вие насърчавате процеса на личното усещане. Ако помолиш някого да говори в кръга, като каже само името си как се чувства, той трябва да прецени как се чувства и след това да направи своя избор дали да сподели резултата от своята преценка с останалите. Той може даже да избере под какво име да бъде известен.

Първият кръг също така е върховно полезно диагностично средство за Жокера. Дали между членовете на групата има и нещо друго освен уважение Какво е нивото на открито доверие на участниците? Кой изпълнява ролята на

смел човек и кой – ролята на срамежливия в тази група? Има ли някой в тази група, който ще се нуждае от особени грижи и има ли някои които ще бъдат особено предизвикателни? Кой е комедиантът, кой е помощникът, кой е помирителят и кой е ентузиастът? Има ли някой, който не би желал въобще да бъде там? Отговорите на всички тези въпроси и на много други могат да бъдат изведени от първия кръг.

Игри

Различни са функциите на игрите в уъркшопа. Някои хора се нуждаят от стимулиране, а други от успокояване. Понякога, е необходимо нещо което да накара хората да насочат своето внимание към цялата група, а понякога – нещо което да ги накара изцяло да се обърнат към себе си. Силни партньорства могат да се създават или разрушават, могат да се смесват или разделят на групи, могат да се дава кураж на приятелството, а да се дава отпор на враждебността. Напрежението може да се разчупва, а хората, които са тъжни могат да бъдат развеселени чрез смях. Игрите с имена имат очевидно практическата функция да подпомагат хората да научат имената на всеки един от тях, но също така могат да предложат и доброжелателно признание за по-срамежливите участници, ако хората наистина ги запомнят.

1. В *“Игри за актьори и неактьори”* от Аугусто Боал можете да намерите подходящи игри.

Договорът

Ние гледаме много сериозно на създаването на груповия договор, който помага за насочването на качеството на изживяното от участниците в уъркшопа. Това съвсем не означава, че не очакваме и малко смях докато се случва процесът, но е много важно това да стане и то да се направи добре.

Договорите се правят с цел да се изяснят границите както на личността, така и на групата. Те би трябвало да предоставят възможност на всеки да каже, кое поведение е търпимо за него и кое – не. Те би трябвало да дадат възможност на всеки да каже, какви специални нужди има, какво са готови да дадат и какво искат от групата. Груповият договор би трябвало да генерира безопасността ,

която е необходима за участниците, ако ще трябва да бъдат способни да работят върху своите чувства и чувствата на другите.

Има много различни начини за съставяне на договорите. Това може да стане чрез работа в малки групи, пленарна работа, индивидуални заявления и експериментални техники. В момента ние експериментираме с изясняването на елемента на емоционалните нужди в контракта чрез театър на образите. Даже при групи, които не са правили анализиран театър на образите, тази техника работи и като започнем от чувствата на участниците, ние често можем да избегнем затъването в подробностите на битовите порядки. При група, чиято основна цел са добрите взаимоотношения и щастливата производителност, обсъждането на човешките чувства би трябвало да предхожда обсъждането на въпроса, колко кафе паузи трябва да има.

Една група, с която опитах тази техника създаде образа на двама души, които са застанали лице в лице много близко един до друг, като единият човек заплашва, а другият е заплашен. Този образ след обсъждане произведе четири елемента на договора.

- Групата ще се опита да бъде чувствителна към нуждите на всеки индивид.
- На всеки се разрешава да каже, когато и ако нещастен или му е неудобно от думите или действията на някой друг член на групата. (В идеалния случай, това да става в кръга).
- На всеки се разрешава да създава свои собствени физически или емоционални граници.
- Говори от свое име, а не от името на други хора.

Именно защото членовете на групата първо обсъдиха чувствата, които видяха в образа и ги свързаха много силно със себе си и с това, което всеки един от тях искаше или не искаше лично да изпита, те бяха доста аналитични и чувствителни при обсъждането. Други групи, по друго време, предлагаха за договора думи, като “Уважение” и теоретично това би било добре, но хората от групата изглежда не разбираха точно какво означава тази дума. Както често, те не разбират също така, че истинското уважение е двустранен процес и включва всеки от договорилите се.

Театър на образите

Описания на театъра на образа можете да намерите в книгите на Аугусто Боал, особено успешно в “Дъга на желанията” и това са най-добрите източници, към които трябва да се обръщате. Все пак, може да бъде от полза включването на някои от нашите начини на използване и отношение към театъра на образа.

За нас Театъра на образа се оказа един изключително могъщ и лично ангажиращ инструмент, и което е любопитно, за някои театрално неопитни групи, твърде освобождаващ, докато за други – твърде предизвикателен. Дали това е освобождаващ или предизвикателен процес изглежда има връзка със средната възраст на групата. Хората в своите юношески години често приемат трудно нуждата да разрешат на публиката да разучи образа. За тях е трудно да стоят неподвижно, смущават се от зяпането, трудно им е безмълвно да изслушват коментариите на хората относно образите. Хората, които имат опит в театралните техники, независимо на каква възраст, обикновено се справят добре с образите, но по-голямата част от работата на Theatr Fforwm Cymru е с хора, за които театърът или драмата не биха били първият избор на начин за себеизразяване. В действителност, това би било последният избор на някои от хората, с които сме правили форум театър.

Пред-пубертетните деца нямат до такава степен самоосъзнаване на образа и са ентусиазирано креативни, като често използват възможността да изпращат послания на предизвикателство или нужда, които трудно биха изrekli.

Театърът на образа може да бъде също така и много откровен. Идеалният пример за откровенията, които ни изненадаха от Театър на образа, дойде когато правехме уъркшоп, насочен срещу хулиганството, в едно голямо градско средно училище. Това училище се намираше наред един от най-небезопасните жилищни комплекси в града и му се носеше славата, че има проблеми, които напълно съответстват на района. Пристигнахме и ни въведоха в училищната зала, която единствено беше достатъчно голяма за провеждане на уъркшопа, където открихме тълпа от петдесет, шестдесет деца от 11 до 12 години. Кръгът, който даже въпреки това, че включваше само името на всеки и числото за “чувствата по скалата от 1 до 10”, отне доста време, и игрите, бяха добре приети от групата. Това се дължеше отчасти на това, че те имаха възможност да търчат и разгорещават из училищната зала, а отчасти на това, че след толкова много седене и слушане, действително им беше нужно да потичат.

Започнахме театъра на образите така, както бяхме свикнали, с отделни образи и бяхме изненадани от отклика на думата ”училище”. Поради репутацията на училището и района, в който то се намиреше, ние си въобразявахме, че ще има много негативност в изобразяването на училището от децата, но се смутихме от видяното. В огромен кръг навсякъде около нас децата работеха, четяха, рисуваха, играеха, разговаряха оживено и като цяло се радваха на училището. Бяхме доста сконфузени, но другите образи дообясниха първоначалния образ. Думите, които обрисуваха най-откровените образи след това, бяха “майка” и “баща”. Отново бяхме заобиколени от образите, създадени от децата и те точно ни разкриха защо толкова много децата харесват училището. Имаше много родители, които пренебрегваха, биеха, отказваха, крещяха и размахваха пръст и това обясняваше защо училището изглеждаше такова щастливо убежище. Имаше също така и няколко щастливи образа, но с надделяваха с голямо болшинство не толкова щастливите.

От това аз разбрах до каква степен е възможно да се научи от и за група от хора в много кратко време чрез използване на образ. Аз научих също така че е изключително неправилно да се влиза в сесия с мисълта, че знаеш, какво ще се случи или какво ще видиш.

Често по-възрастните групи приемат Театъра на образа като по-удобен начин да изучат своето нещастие по сравнение с живия театър, тъй като той не ги натоварва толкова с актьорска игра. Веднъж работихме с група бежанки и те създаваха образа на “Моя потисничество” в малките групи. Това беше първия случай, за който си спомням, че използвахме техниката при която молим публиката да затвори очи, докато се създават образите. Видях, как това направи много трудните неща по-възможни. Образите, които бяха показани там, поради естеството на групата, бяха много трудни, но образът на всяка една беше споделен само с нейната собствена малка група. Молбата ни към публиката да затвори очите си по време на аранжирането на образа, означава, че те могат да разгадаят кой образ на кой човек от групата принадлежи. Това прави образите анонимни и по този начин не толкова откровени за създателя, но той може да освободи също така и публиката в нейния анализ.

Заместването на създателя на образа с друг човек, е друга техника, която ни е помагала в случаи когато образите са трудни както заради материала,

съзнателно показан от участника или заради онова, което е несъзнателно показано.

Спомням си един случай, при който провеждахме сесия по работни проблеми и “Роксана” създаде образа на “Моята работа”, който беше пълна противоположност на това, което устно беше описала. Тя говореше за близки и положителни взаимоотношения със своя началник но изобрази този началник зад огромна бариера, която Роксана се опитваше да прескочи. За цялата група беше очевидно, че несъвместимостта на думите, които тя си позволи, с чувствата които изпитва, сигурно са я напънали, но как можехме в своя анализ да кажем това, след като самата Роксана не го виждаше? Това се разреши като поставихме друг на местото на Роксана, така, че тя можеше да го види отстрани, което тя направи. Ние не знаем, какво направи по-нататък с това, което узна, но поне в съзнанието си тя получи ясна представа за нещо, за което несъзнателно е имала усещане през цялото време.

Сесия 11

Форум театър

Отново ви предлагаме да прочетете книгата на Боал “Форум театър в игри за актьори и не-актьори”, “Дъга на желанията” и “Законодателен театър”, но все пак ви предлагаме и нашите наблюдения.

Истина е, че форум театърът е една възможност за хората да се опитат да намерят решения на реални проблеми по нереален начин. Животът обикновено ни възпира да кажем “Спри за минута, ще се опитам отново”, но Форум театърът дава тази възможност и в това той е “нереален”.

За Жокера, който води уъркшопа, реалното време не спира, реалните проблеми ще възникват и с тях ще трябва да се справя там и тогава. Например, Жокерът може да има своя сценичен страх по отношение на работата с групата или свое собствено равнище на натрупания опит. Някои групи могат да бъдат по-предизвикателни към личността отколкото други и Жокерът ще трябва да прецени доколко технически трябва да бъдат техните обяснения в зависимост от възрастта или сложността на групата, с която се работи.

В действителност, по време на уъркшопа Жокерът ще трябва да взема решение след решение за съдържанието и времето, за това какво да прави, ако

участниците не разбират, и как да реагира, ако участниците се разтревожат. Но към всяко усложнение, което се е случило по време на уъркшопа, ще се добавят още два пъти по толкова когато фактически се достигне сцената на Форум театъра. Моят опит показва, че даже ако работиш сам, съществува възможност да се демонстрира празен форум с използване на театрално неопитни участници в уъркшопа. Ако направите това, обаче, трябва много внимателно да избереш помощниците си и да увериш, че празният форум е подходящ за възрастта и житейския опит на участниците. В случай, че след като се показали празен форум, вие се решите да вървите напред и да демонстрирате, как работи форумът с използване на пиесата от празния форум, трябва да помните, че никой на сцената – от действащите лица или зрителите, не знае все още какво прави, така че вие отговаряте за всичко. Толкова чудесен е обаче този начин да се обясни по какъв начин работи форум театърът, че обикновено си струва да се опита.

Нужно е Жокерът после да обясни на групата какви качества са необходими на модела(пиесата от празния форум) за да може публиката да работи с него. Това се налага, защото участието на публиката е основното предназначение на пиесата. Тя не създадена заради изкуството, а заради своята използваемост и тя няма да бъде от полза, ако публиката не разбере, не се приобщи или не се интересува от действащите лица в нея. Няма полза също така ако действащите лица нямат избор от действия с които да помагат или да не помагат, защото в такъв случай и публиката няма да има също избор.

След обяснението идва действието, в дадения случай действието на споделяне на истории за потискане, които могат да се получат или да не се получат лесно. Все пак това са разкази за провал, а не за успех и хората могат понякога да бъдат много придирчиви към това, с кого да споделят своите провали. В някои от групите, с които работим, има споделена близост поради общата им история, в някои групи, макар и да имат обща история не си доверяват един на друг, а в някои от групите, именно поради общата им история има точно противоположното на взаимно доверие. Някои от групите се състоят от хора, които са чужди един на друг, така че доверието трябва да се създава изкуствено.

Основната цел на Жокера във уъркшопа до този момент, е да създаде групово чувство и истинска близост, която би позволила безопасно да се случи

споделяне на това, в какво са уязвими. Да споделиш своето потискане с други хора е да изложиш на показ тъжните си чувства, като ги предлагаш на оглед от другите, а за да направи това, всеки един от нас трябва да вярва, че хората, които им показваме, няма да се възползват от това. Жокерът трябва да бъде достатъчно смел и да даде пример на другите като стане уязвим чрез собствената си честност. Жокерът обаче трябва внимателно да прецени, каква демонстрация да предложи на собствената си готовност да бъде честен, тъй като Жокерът и неговата или нейната история не са фокусът или поводът за уъркшопа. Уъркшопът не може да бъде успешен ако бъде отвлечен от зле преценени откровения от страна на Жокера нито пък ще работи толкова добре ако Жокерът остане напълно безучастен. Съществува деликатно балансиращо взаимодействие между честност и дискретност, което трябва да се упражнява и да се усъвършенства от всеки Жокер.

Когато историите накратко се споделят с цялата група, Жокерът може да прикани хората да изберат, по коя биха желали да поработят. Това може да се направи просто, ако хората, предложили история се разположат в различни части на помещението и поканим хората да се присъединят към този, чиято история или тема ги интересува. Но винаги може да има и усложнения. Двама души биха могли да предложат истории, които имат силни общи елементи, в който случай могат да объркат. Може да има твърде много истории, по които да се работи или пък твърде малко. Може някой да предложи история, от която никой друг не се интересува. Има най-различни видове решения и преговори, които трябва да извърши Жокерът и би било полезно след това да се размишлява върху резултатите.

Жокерът следва да се движи между групите и да ги насърчава в тяхното създаване на театър, като им помага да създадат модел, който групата ще може да представи пред форум и като проверява, дали хората не са твърде смутени да работят. Добре е да се насърчава използването на хумор и по-леко отношение в създаването на форум театър, доколкото публиката трябва да успее да остане “тук и сега”. Те могат да продължат да мислят обективно и да се са твърде травмирани от трагедията или изкушени от драмата.

Когато всички модели са готови, те могат да бъдат показани. Групата ще трябва да избере само един или два от моделите за форума, поради ограничението във времето. В такъв случай, използвайте някоя демократична

форма за вземане на решение, коя пиеса(пиеси) да се представи на форума и в какъв ред. Когато решенията са взети, останалата част от групата става публика и или “спектактори” и се събират първо да видят а после да обсъдят във форум пиесата.

Какво прави след това Жокерът? Неговите(нейните) задължения включват: да фокусира вниманието на хората, да поддържа движението на нещата, да ги поддържа интересни, да ги улеснява, когато те станат трудни и да ги усложнява, когато станат твърде лесни.

Целта на всеки модел на форум театър е да даде възможност на хората да намерят решения на проблеми и да надделее потисничеството, което е показано, поради което Жокерите трябва да бъдат нащрек за това, како става в публиката. Не пропускайте която и да е възможност да разрешите на зрителите да участват с актьорите, като наблюдавате и се ослушвате за знаци и намеци, че може би имат нещо да кажат. Всеки Жокер ще намери свои собствени начини да насърчава хората, които доста се притесняват да излязат на сцената, но имат някакво решение, което искат да изпробват. Жокерът трябва да внимава актьорите да балансират насилието, което показва, тъй като е необходимо да не се разгромява публично който и да е обнадежден зрител, който идва на сцената. На зрителя трябва да се оказва такава съпротива, че да почувства триумф, когато я преодолее , но в такава голяма степен, че да бъде надделян. Това балансиране на натиска, но не и прекалено, трябва да се подчертае пред актьорите особено, ако те самите не са особено опитни във форум театъра.

Когато форумите са създадени и са изиграни от хора, които не само че нямат опит във форум театър, но също така и в театралното посредничество, Жокерът трябва да наблюдава внимателно и действащите лица. Обучените актьори рядко са против да играят злодеи, но обикновените хора често не обичат както да потискат своите връстници, така и постоянните поражения, които се нанасят на потисника, ако форумът върви добре. Обучените актьори умеят да се разграничат от ролята си, но обикновените хора, участващи в представление на форум театър, особено когато то касае проблеми от собствения им живот, обикновено се затрудняват да използват този трик. Затова Жокерът трябва да се погрижи добре за членовете на уъркшопа, и особено за тези, които играят злодеи, като им благодари пред публиката за това че са направили възможно показването на потисничеството.

Заклучителен Кръг

Заклучителният кръг е прощаването, което групата прави сама за себе си. Те може би си взимат довиждане с хора, с които повече няма да се видят, като осъзнават споделеното, а може и да циментират създадената връзка, от която ще се нуждаят за да изпълнят някоя бъдеща задача. И в двата случая, образуването на кръга ще събере всички в групата отново, след като са били разпръснати в малките работни групи за да се създаде симетрия с началото на деня. Жокерът може да използва кръга за да провери, как хората реагират на деня, да оцени работата и да състави необходимите планове. Ако денят е минал добре, хората могат да се чувстват близки един на друг в заключителния кръг, усещането може да е като за край на един купон и може да бъде емоционален, така че Жокерът би следвало да е подготвил някаква дейност, с която да се захванат в случай, че атмосферата се нуждае от разведряване. От друга страна може да се прецени, че атмосферата е абсолютно хубава, такава каквато си е.

Сесия по желание 111

Представление

Първата работа за Жокера(ите) е да намери и договори условията за публиката. Моделът трябва да отговаря на живота и/или опита на публиката и хората в нея трябва да бъдат достатъчно възприемчиви към идеята тази работа да се прави чрез театър. Ако хората в публиката са твърде неподатливи на методи на работа чрез участие или не приемат материала, който групата иска да представи, то форумът няма да успее и това няма да бъде по вина на групата, а на този, който въобще ги е изправил пред тази публика.

Физическите условия за представлението, акустиката, удобството, осветлението, тишината и др. трябва да подходат и тъй като лошите условия могат да провалят едно добро представление, те са много важни.

На Жокерите може също и да се наложи да се справят и с чувствата на участниците в представлението, тяхната сценична треска, взаимоотношенията помежду им, липсата на увереност или със събития от живота им извън групата. Понякога може да ви се наложи даже да се справите с пълното отсъствие на част

от участниците и много творчески да измислите, по какъв начин да се справите с този проблем.

Преди да започне форумът Жокерът ще трябва да подгрее публиката с игра, някакво действие или няколко въпроса, каквото и да е, което би насърчило публиката към участие. Те ще трябва също така да обяснят на публиката какво предстои да се случи , какво може да се прави, какво – не, как публиката може да участва в пиесата.

Какво прави Жокерът след това?

Всички бележки в раздела за Форум театър по-горе, се отнасят и за представлението. В условията на уъркшопа Жокерът се грижи за участниците, които изиграват една пиеса и за участниците, които са станали зрители от публиката, сформирана от други участници във уъркшопа. По подобен начин, по време на представлението Жокерът се грижи за участниците в пиесата и за всеки зрител, който идва от публиката и подпомага развитието на събитието. Жокерът също така трябва да следи времето и да усети, кога да приключи форумът, защото всичко което е трябвало да се направи, е вече направено или пък времето привършва. Жокерът трябва да осигури финал на пиесата или пък последната вълна от аплодисменти или пък последните думи на благодарност или признание или да избере последната дума, която може да бъде негова или пък на някой друг.

Модел за обратна връзка за уъркшопове

Този модел трябва да се използва за насочване и за да създаде минимално ниво на обратна връзка и оценка. Съветваме Жокерите да събират обратна информация колкото може по-рано след приключване на уъркшопа, макар и понякога да е интересно да се събере повторна обратна информация след като е изминало известно време за премисляне.

Жокерите

Дайте кратки бележки за Жокера(ите) включително техния опит във форум театъра и всякаква друга съответна подробност или преживяване.

Групата

Посочете името на организацията, с която работите и името на организацията, към която принадлежи групата. Включете броя на участниците и техния пол. Накратко опишете групата , с която работите. Включете възрастовия обхват и всички важни проблеми, които са общи за групата. Опишете също така какъв опит от участия във форум театър имат участниците.

Сесия 1

Кръгът

Какво избрахте за предмет на дискусията при началния кръг и защо направихте този избор. Как групата реагира на кръга и на запознанството?

Игри

Кои игри избрахте да се изиграят в категориите, 1,2 ,3 и 4 и защото направихте този избор и как групата реагира на игрите?

Договорът

Кой процес избрахте за създаване на договора и защо избрахте този процес? В кой момент от уъркшопа сключихте договора и защо избрахте това време?

Какъв беше резултатът от договора? Подчиниха ли му се участниците? Споменаваха ли го по време на уъркшопа? Поискаха ли той да бъде променен?

Театър на образите

Какъв образ във всяка категория 1,2 и 3 поискахте групата да пресъздаде и защо избрахте тези образи? Как групата реагира на театъра на образите? Какви наблюдения имате като фасилитатор относно проведения анализ?

Сесия 11

Форум театър

Опишете решенията, които е трябвало да вземете на всеки от етапите 1,2,3,4,5 и 6. Опишете, защо сте решили да действате по този начин и накратко, какъв е бил резултатът за вас и за групата.

Заклучителен кръг

Каква обратна информация за уъркшопа ви дадоха членовете на групата, независимо дали изказана или чрез поведението си? Ако желаете, можете да включите и писмена обратна информация от групата.

Общи бележки

- Какво мислите че е станало добре?
- Какво мислите, че не е станало добре?
- Какво научихте?
- Как се чувствате?

Сесия по желание 111

Представление

Този раздел съдържа бележки, които можете използвате за насочване на обратната информация от представлението.

- Какво казахте и направихте за да подготвите групата да работи с публика. Как избрахте публиката си и защо?
- Опишете всички преговори, които е трябвало да проведете, какви трудности, ако е имало въобще, е трябвало да преодолеете и как сте ги преодолели. Опишете как сте направили своя избор за площадката и защо?
- Как мина представлението? От гледна точка на групата, от гледна точка на публиката и от ваша гледна точка?
- Какво беше вашето участие във форума? Какво беше участието на групата във форума? Какво беше участието на публиката във форума?
- Включете всяка форма на обратна информация, която пожелаете.

Игри

Най добре е да се купи “ Игри за актьори и неактьори” от Аугусто Боал, ако ви е необходим най-добрият справочник за игри и “настолна” книга за Форум театър, и все пак следващите игри от Theatr Fforwm Cymru са кодирани в съответствие със следните критерии:

Предупредителен Код:

Ниво на физическо предизвикателство - #

Степен на физически контакт - !

Степен на емоционално предизвикателство@

Това е леко упражнение, което не изкарва дъха на хората и не ги предизвиква твърде много.

Това е леко упражнение, но може да включва и движения, които са по-бързи от обикновеното ходене.

Това е умерено силово упражнение, което може да включва и известно тичане.

Това е динамично упражнение, което определено включва тичане.

! Тази дейност не включва докосване до когото и да било.

!! Това включва хващане за ръце с един или двама души.

!!! Това включва докосването до други части от телата на хората .

!!!! Това включва докосването до хора с други части от своето тяло.

!!!!! Това включва цялостен, непредвидим, подвижен телесен контакт.

@ Това почти не включва емоционално предизвикателство.

@@ Това включва действия, които е възможно в малка степен да съдържат емоционално предизвикателство.

@@@ Това включва действия които е възможно в умерена степен да съдържат емоционално предизвикателство.

@@@@ Това включва действия, които могат да бъдат много предизвикателни емоционално.

Тичане

!! @ Котка и мишка

Групата се разделя на групи от по трима души, като двама души и остават. Тройките се хващат за ръце и се разпръсват в цялото помещение. Двамата са котка и мишка и играят на гоненица около неподвижните тройки. Когато мишката се умори, може да се хване за някоя от тройките и тогава човекът от тройката, който е срещу нея става новата мишка и котката гони нея. Ако котката хване мишката, ролите се сменят.

!!! @ @ Храброто сърце и д-р Мраз

Един от членовете на групата се избира за д-р Мраз и излиза от стаята. Останалите от групата избират един, който да бъде Храбро сърце. Тогава д-р Мраз се връща в стаята и се играе на гоненица. Ако д-р Мраз хване някого, той трябва да замръзне и може да се размрази и да се включи отново в играта, ако ги бележи Храбро сърце.

!! @ @ Джуджета, вещици и великани (Младежи, полиция и възпитатели)

Това е игра на отбори, която се играе по същия начин като камък, ножица, листо. Групата се разделя на два отбора и всеки отбор насаме решава дали да бъдат великани, вещици или джуджета. След това двата отбора застават един срещу друг в редици в центъра и при дадена команда едновременно правят жестове и издават звуци, които показват техния избор. Цялата група предварително се е договорила за тяхното значение. Който и отбор да загуби, се обръща и бяга към “дома си” преди да бъдат хванати от победилия отбор. Целта е да бъдат хванати колкото може повече от членовете на победения отбор, които се включват в техния отбор.

Жестовите и звуковите ефекти са: Великаните вдигат ръце и реват, Вещиците протягат напред ръце с разперени пръсти и съскат през зъби, а джуджетата клякат , пръстите им са като щипалки и издават пискливи звуци.

В противоборството Великаните побеждават Вещиците

Вещиците побеждават Джуджетата

Джуджетата побеждават Великаните

Може да изберете и други три типа хора, които са в силови отношения, ако групата е съгласна. Поиграхме си като възпитатели, младежи и полиция и много се забавлявахме, докато измислим символите и звуковите ефекти за тях.

Деца, учители и родители

Пожар, полиция и линейка

Актьори, режисьори и техници

Ходене

! @ Бомба и щит

Групата се движи безразборно и непрекъснато. Водещият ги приканва да изберат, без да посочват своя избор, двама души. Един от тях трябва да бъде тяхната ”бомба”, а другият – техният ”щит”. След това всички от групата се приканва да се движи наоколо като държат своя ”щит” между себе си и ”бомбата”. След няколко минути водещият извиква ”Бум”, което е сигнал че са избухнали всички бомби и пита, колко души са останали ”невзривени”, тъй като са държали своя щит между себе си и бомбата. На никого не се разрешава фактически да се докосва до своя ”щит”, а само да движат телата си така, че да бъдат на място.

!! @ @ @ Редица на рождените дни

Молим групата да направи редица , която започва от 1-ви януари и завършва на 31-ви декември в точния ред на техните рождени дни , като **ВЪОБЩЕ НЕ СЕ ГОВОРИ.**

!!! @ @ @ Вампири

Това е една друга ”сляпа” игра. Всички хващат с ръце лактите си, затварят очите си и се движат насам натам като внимават много, да не наранят някого.

Водещият много леко стиска някои за врата и така ги превръща във вампири. Тогава те протягат напред ръцете си не изпружено, а леко и със затворени очи тръгват да търсят жертви. Когато намерят някого, напипват врата на човека, стискат го леко и това създава нов вампир. Когато някой се превръща във вампир, той издава ужасен писък. Вампирите се движат из цялото помещение, търсейки нови жертви, но ако срещнат друг вампир и случайно стиснат неговия врат, тогава вампирът става отново човек и като отново сгъват в лакти ръцете си, те издават въздишка на върховно удоволствие.

Работа по двойки

!! @ @ Сляпо ръкостискане

Всяка двойка заема стойка на ръкостискане и замръзва. След това всеки един затваря очите си и с все още неподвижна ръка отстъпва пет крачки назад. Продължават да бъдат със затворени очи, правят пет крачки напред и се мъчат отново да свържат ръцете си. Това може да бъде удължено до десет или двацет крачки.

! @ @ @ 1-2-Па

Групата работи по двойки. Отначало двойките броят постоянно до три като се редуват. След това трябва да заменят цифрата 1 със звук и движение ид включат това в своето броене. След това друг звук и движение вместо две и други за три. Това може да се разшири до всяко нечетно число и да се поискат думи или фрази вместо звуци и движения. Могат да бъдат изградени малки повтарящи се сценки и когато това е подходящо, те могат да бъдат използвани като катализатор за обсъждане на повтарящи се шаблони в отношенията.

#!!!! @ @ @ @ Нежни докосвания

Всеки един избира и репетира поредица от около 7 “Нежни докосвания” до неговия партньор. Подчертайте, че тези докосвания трябва да са безопасни и комфортни за двамата партньори и да се разпределят от глава до пети и по цялото тяло.

На партньорите се дава възможност да репетират самостоятелно докосванията си , така че да станат рутинно познати.

След това на партньорите се предлага едновременно да направят своите докосвания до партньорите си. подчертайте, че те трябва да се опитват непрекъснато да извършат своите докосвания без да обръщат внимание на това, какво искат техните партньори да направят.

След това на групата се казва да разменят партньорите си, да го правят при различна музика и т.н.

След което групата може да работи по тройки, които изпълняват своите докосвания върху което и да е тяло . След това групата се увеличава и завършва с цялата група, ако това се пожелае. Обикновено това се превръща в нещо като чиния с мърдащи спагети.

Кръгове

!! @ @ @ Юрта/Звезден кръг

Групата, която трябва да се състои от четно число участници се обозначава по кръга 1-2-1-2 и т.н. Хората се държат за ръце и опъват кръга, колкото е възможно. Като се държат здраво за ръце 1 се изпужват навън, а 2 – навътре, след това се изправят и правят обратното. Това трябва да се прави бавно и внимателно и едновременно от всички. Групата трябва да е предупредена да следи за равновесието.

! @ @ Три пъти кажи име

Групата се подрежда изправена в кръг с един човек в средата. За да се излезе от средата трябва да каже името на който и да е друг от кръга три пъти преди този човек да каже своето собствено име веднъж Ако човекът в средата спечели, сменя мястото си със загубилия.

! @ @ @ Тримата амиго

Групата се подрежда изправена в кръг. Въображаемо енергийно кълба се предава по кръга, като се имитира предаването и докато се прави това се крещи “Йеааа!”Посоката на кълбото може да се смени, като се имитира дърпане на юздите и се каже “Обръщай”. Кълбото също така може да се “хвърли” през кръга като се насочва към някой от другите играчи и се каже”Тримата амиго”.

Посоченият участник и двамата от двете му страни представят въодушевено мексикански танц с шапки и акустични китари. Човекът в средата може след това с вика ”Йеааа!” да продължи играта наляво или надясно.

!! @ @ @ Стъклена кобра

Групата застава в кръг, като се държи за ръце. Всеки избира тих шум, който може да издава достатъчно продължително и обучава участниците от двете си страни на ”своя” шум и научава техния. След което опипват и запомнят ръцете, които държат. След това всички затварят очи, обгръщат с ръце лактите си и внимателно започват да се разхождат из помещението. Когато са напълно размесени, водещият дава сигнал и всеки започва да издава своя звук и се вслушва за звуците на двамата си съседи. Целта е да се подредят отново в същия ред. Когато си открил един от ”своите” хора, проверяваш по ръката, дали това е той, продължаваш да издаваш ”своя” звук, така че човекът от другата страна да може да те открие. На участниците е разрешено да отворят очи само, когато са се хванали отново за две ръце.

Импровизационни игри

! @ @ @ Действие с настроение

Някой от участниците избира някакво просто действие и почва да го имитира. Групата предлага с какво настроение може да бъде извършено това действие. Водещият дава указания на участника, предложил пантомимата да изпълни действието в настроенията, които е предложила групата. Всеки, който иска, може да опита около 3 различни настроения.

! @ @ @ Разказвачите и куклата

Двама разказват история, като се редуват. Участникът, който играе куклата едновременно с тях изиграва разказа. Когато куклата е завършила изиграването на това, което е казал първият разказвач,, тя/той се обръща към другия и казва ”И какво стана по-нататък” и другият разказвач продължава историята.

! @ @ @ Уестсайдска история

Групата се разделя на две и двете групи се изправят в редици един срещу друг. Участник от края на редицата излиза пред и в средата на собствената си редица. Той издава показва ритмични звуци и движения и групата, като ги разучава, се включва в изпълнението. Когато всички го правят в унисон, водачът на групата започва да се придвижва напред, като се изпълняват движенията и звуците. Противниковата група отстъпва при тяхното настъпление. След шест движения, напредващата група се спира. Водачът се връща на другия край на своята редица и участник от другата група излиза отпред. Те показват други ритмични звуци и движение, групата се включва и те напредват с шест движения, докато противниковата група отстъпва. И така напред, назад, докато всеки участник е бил водещ.

Това са думите. Правете с тях, каквото искате.

Джей, Джей, кулей.

Джей куфиса

Кофей соланга

Чака чаланга

Куу едилей

Койдиделей.

Договори

Процесът, капаните и истинските неща

Забелязвам, че напоследък се извършва много работа в групи. Има форуми, здравни инициативи, кампании за сексуално обучение на подрастващите, общински действия, групи по интереси от всякакъв вид, изследователски проекти и общински проекти. Тези групи търсят пътища, по които техните членове да работят съвместно така, че да постигнат своите цели без да жертват своето здраве или разум. Много от тях по тази причина създават групови договори, така, че да работят заедно ефективно и етично. Много, обаче, не успяват да създадат явен договор или споразумение преди да започнат работата и вследствие на това се натъкват на много интересни неща. Възможно е да си мислят, че няма нужда да се проверяват нуждите и желанията на всекиго, тъй като мълчаливо съгласие, или пък е възможно да има някой, който би предпочел откъде е дошъл всеки от участниците. Каквато и да е причината, да нямаш групов договор, когато се групата започва своята работа, крие своите опасности.

Захарни договори

Когато се опитваш да направиш нещо от захар, трябва внимателно да се пипа. То може да бъде толкова крехко, че да се счупи при грубо отношение. Може да стане лепкаво и да загуби формата си, ако атмосферата е твърде влажна или пък да приеме толкова твърда форма, че ще ти трябва чук за да го промениш. В допълнение към тези трудности, към захарта се пристрастяваш и тя става вредна, ако съставлява твърде голяма част от храната ти. Захарните договори са меден капан, в който, за да накараш някой, обикновено най-безгласните хора, да приемат нещо “горчиво”, се предлага голяма буца захар. Например на младежи се предлага ски-екскурзия, но само ако приемат да дойдат в младежкия клуб и да участват в програма против наркотиците. Ако “сладкото” е споделено удоволствие, или честване или признание за постигнатото, това е напълно честно, но ако това е откровен подкуп, започва борба за надмощие,, като всяка

една от страните се старае да изкрънка или да измъкне чрез принуда по-голяма полза от другата.

Договори като хляба на гномовете

Те са наречени в чест на романите на Тери Пратчет, откъдето е взета метафората и би трябвало да са устойчиви договори. Все пак, това е хляб, но в действителност те служат само да те пребият. Хлябът на гномовете е толкова твърд, че неговото основно приложение е като оръжие и подобен договор често се използва при хора, на които обществото е лепнало етикета ”лоши”. Договорът на обществото е нещо подобно на “Ако ти повече не правиш”това”, то ние няма да ти правим “онова” л. Другата страна по договора тогава или се съгласява или се бунтува и ако направи последното, фронтовата линия е вече изградена. Пример за такъв договор за споразуменията за изпитателен срок, които, подобно на “хляба на гномовете от оръжейно качество” не се интересуват от въпроса, защо хората действат по определен начин, а само от това да ги принуди да се подчинят.

Отровни договори

Отровният договор е отровен поради факта, че една от страните знае, че лъже, или за своите възможности или за своето желание да предостави това, което обещава. При предложение да се финансират проекти, ако търсещият финансиране може да напише добро проектно предложение, а осигуряващият финансирането знае, че не разполага с достатъчно пари, е пример за отровен договор. Отровните договори определено нараняват.

Символични договори

Под символично тук се разбира нещо, което би трябвало да представлява друго нещо, или както аз предпочитам да го тълкувам, “малко заплащане, извършено формално”. Това не е истинското, действителното заплащане. Символичният договор прави формална услуга на демокрацията, споделянето на властта, равенството и реалността. По определение, това не е действителен договор, поради което е без значение и на него не може да се гледа сериозно.

Символичният договор обикновено се сключва набързо и също така набързо се забравя и не съдържа онзи съществен елемент, съгласието на всички, които касае.

Истински договори

Договорът е за да се създаде колкото може по-голяма сигурност за хората, които са ангажирани в съвместна дейност. Истинският договор е застраховка на държането и до известна степен предопределя част от бъдещето, защото ще насочва поведението на членовете на групата и поради това ще ги насърчава в движението им уверено напред.

Важното в един групов контракт е това, че всеки, който очаква той да ги защити, трябва да е съгласен с него, и да направи своето съгласие още по-истинско, всеки трябва да го почувства, че той е негов. Всеки трябва да желае да допринася в процеса и по този начин да печели от него.

При сключването на договора, трябва да вярваш в себе си, когато представяш идеите си, да защитаваш гледната си точка и да изказваш трудностите, които срещаш с чуждите идеи. Ако не вярваш в своята способност да създадеш договор, имаш прекрасния предлог да се измъкнеш като жертва и да обвиняваш другите, когато договорът не работи в твоя полза. Ще знаеш, че това не би могло да бъде истински договор, защото първо на първо, само си се преструвал, че можеш да го изпълниш.

Трябва да вярваш, че другите хора са в състояние също да направят договора. Безсмислено е да ги молиш за нещо, което не са в състояние да дадат и няма полза от това да се преструваш, че няма разделение на властта и отговорностите, когато такава има или да се преструваш, че има по-голямо разделение на власт и отговорност от съществуващото.

Ако хората приемат договора, но не взимат активно участие в неговото създаване, съществува по-малка възможност да разберат неговата стойност и в по-малка степен ще се чувстват обвързани с него. Ако договорът беше глава кромид лук, на който махаш слоевете един по един, външната люспа представлява листовите хартия, на които той е написан. Точно под него може да е крайният подбор от думи, с които са написани различните части на договора. Там ще са дискусиите за различната формулировка от тези думи. Под тях ще са

първоначалните думи, под него идеите и нуждите на хората, които те са поискали да се включат в договора, под тях- срещите между хората за споделяне на собствените идеи и нужди, а в самата сърцевина на лука би трябвало да е взаимното вяра на хората, както в самите себе си, така и един към друг, че биха могли да направят договор.

Една бележка за "затрудняването". Причината, поради която Жокерът понякога трябва да затруднява, обратно на улесняването, е че понякога хората не искат да се занимават с трудни неща. Те по скоро биха си останали при лесните и леките неща и никога да не задават трудни въпроси или да дават трудни отговори, които може да са нужни когато се изпитва силно насилие. Опитът да се спре насилието фактически е трудния избор, тъй като би било много по лесно за насилниците, които се стремят към власт, ако потиснатите правят по-малко усилия и си мълчат за насилието. Би било по-лесно и изисква по-малко усилия да бъдеш по-малко справедлив, така че "затрудняването" може да бъде необходимо.

Ана Гифорд

Изследване

Англия

Уъркшоп в затвора Нюхол

Жокер: Саймън Латъм

На 15 юли 2004 г. Провеждах уъркшоп по форум театър за ИМКА Англия в затвора “Нюхол” във Уейкфилд, Англия. Работата беше насочена към проблема на тормоза, като се обучаваха нарушителки. Уъркшопът се състоеше от 40 момичета на възраст от 16 до 18 години. Момичетата произлизаха от широк периметър на Англия и Уелс. Така че, за да мога ефективно да проведа уъркшопа, разделих крилото на затвора на две групи с които можех да работя поотделно, като използвах и за двете групи един и същи формат. Момичетата в Нюхол се различават много по способности опит. Болшинството идват от бездействащи или безправни общности , а някои имаха известен опит в злоупотребата с наркотици.

Започнахме с кръг. Използвам този формат винаги, където е възможно , тъй като той позволява разчупването на задръжките и подпомага развитието на комуникационните умения в групата. Идеята, че кръгът поставя всекиго на равна нога с останалите, проработи добре, особено в среда на потенциално недоверие. Кръгът започна с представянето на всеки пред останалите в групата. След това разговаряхме за числото, с което бихме могли да определим, как се чувстваме и цветът, който би могъл да определи също така това чувство.

Групата беше твърде възприемчива към кръга и неговите идеи и болшинството участници бяха честни и се чувстваха добре. Искях момичетата да мислят за това, как се чувстват изобщо, в момента на този кръг и да свържат някакъв цвят именно с това конкретно чувство. Това беше много нова и различна задача за по-голямата част от тези момичета и за тях това беше предизвикателство, не само като социално преживяване, но и като образователно такова. Интересно беше да разбереш, че има момичета, които са самоуверени и изпитват чувство с голямо съответстващо число и избират светли

и живи цветове – светло сини , розови и зелени. Аз се върнах към това упражнение и го повторих като последна задача на целия уъркшоп. Това спомогна наученото от девоиците да се заздравя, по отношение на това как реагират, откликват и преосмислят едно ново преживяване като това.

Играхме на “Бърборене”, като игра разчупваща ледовете, което помогна на момичетата да се почувстват по-удобно , като гледат една на друга без да се обвиняват или осъждат и да се научат спокойно да наблюдават реакциите една на друга. Тази игра е бърза и забавна, което помага да се запази движещата сила на уъркшопа. Играта може също така да открие силните характери в групата, което при изучаване на проблема за тормоза може да бъде много важно. Направихме също така опит да направим играта с последователно прехвърляне на топката. Независимо от това, че тя ни помогна да насърчим разбирането за работа в екип, когато координацията се провали, нивото както на груповата, така и на индивидуалната увереност намалѐ. Това ни показва, че лошото изпълнение на задачата има видим ефект на нивото на концентрация в групата. Често това се изразява чрез физически дискомфорт или оттегляне от дейността.

След игрите последва полагане на договорни/основни правила в кръга. Всяко предложено мнение беше записано на хартия – формат А1. След това го обсъждахме и приемахме чрез гласуване като правило за групата. В този случай прецених, че ако закачим договора на стената, всеки ще може да го вижда и той може да бъде използван като център, на който можем да се позоваваме. Тези насоки ни помогнаха да придадем структурност на цялата сесия, което беше особено важно за тази клиентска група.

Използвах театъра на образите за да помогна стимулиране на въображението на членовете на групата. Като използвах ключови думи, разделих момичетата на групи от по 5 и ги приканих да създадат по една физическа картина за всяка дума, която им подавах. Задачата помогна да се насърчи подсъзнателните мисловни процеси за ситуациите, които биха могли да включват в себе си и тормоз. Образите, които те създадоха, бяха на семейства, приятели, училища и тормоз. Помолих ги също така да създадат картини, основани на чувства, страх, болка, обида и съжаление. Това имаше за цел да помогне на групата да свърже ситуациите с действията и чувствата.

Това предизвика разнообразни образи, някои от които агресивни, а други пасивни. По-голямата част от създадените от тях картини бяха буквални картини, но една от групите действително направи по-символична картина на "съжаление". Типът на характера във всяка група оказваше влияние на крайната картина. Например, когато беше поискано да създадат картина на болката, в групата, в която имаше по-самоуверен участник, създаде много агресивно изображение. Всички момичета реагираха положително на задачата и работиха добре в малките групи, като правеха приятелски компромиси за своите финални образи, показани от всички.

След като показахме и споделихме своя театър на образите, аз демонстрирах празен форум като използвах форум упражнението за прозорче на будка. Така се създаде платформа, на която можехме да дискутираме проблеми, които засягаха цялата група. Обсъждахме равните права и различното отношение към всеки един от нас, което от своя страна ни даде възможност да говорим за ежедневието в затвора и за ситуациите, които могат да възникнат.

Реших да разделя групата на пет и помолих всяка участничка да реши коя история да разкаже на останалите в малката си група. След което ги приканих да изберат една история, която силно е заинтересувала цялата група. Накарах ги да изучат историята, като използват драматичните техники и формата на форум театъра, които вече обясних.

Изгледахме подред историите на всички и обсъдихме различните чувства, които те предизвикваха както в участниците, така и в публиката. Интересно беше това, че имаше не само въпроси отнасящи се до техните вътрешно личностни взаимоотношения около тормоза, но и с професионалистите извън и работещи вътре в затвора. Служителите изглежда бяха ключови фигури в представените истории и затворничките усещаха, че както процедурите, така и властта на служителите можеше да бъде нарушена, което по този начин предизвиква "професионален" тормоз.

Различията в тяхното отношение от началото на сесията до края беше забележим поради липса на аргументи и обща дисхармония. Успях да накарам всички момичета да работят една с друга, макар че под повърхността имаше проблеми на тормоз в затвора и определено в тяхното крило. Момичетата усещаха че са научили нещо положително както за самите себе си като личности, така и една за друга Мисля си, че това им помогна да разберат къде и

защо могат да се случват различия в мнението и усещането, и показва на някои от момичетата по какъв начин техните индивидуални действия могат да провокират негативни чувства.

Уъркшопът спомогна също така за разчупването на сковаността, която понякога обкръжава драмата и разказването на истории, особено в среда като тази. Откликът, който усетих, беше едно преживяване, донесло удоволствие и поука. Мисля, че ако можех нещо да променя, бих избрал друга игра за началото. Тази изглежда не успя да задържи тяхното внимание, тъй като на много от тях липсваха необходимите умения да се концентрират. Договорът свърши изключително добра работа в уъркшопа поради естеството на тази група клиенти и средата, в която работехме, в крилото на затвора. Хубаво беше да се припомни на групата участници за какво сме се договорили за за какво беше в края на краищата цялата работа. Това ясно ни фокусираше и никой не изпитваше несигурност по отношение на границите. Ако можех да променя нещо в този уъркшоп, то това би било само работното пространство. То действително не подходеше и понякога причиняваше проблеми, защото не беше нито удобна нито достатъчно голяма. В идеалния случай аз бих желал да използвам пространство извън крилото на затвора, но това, за нещастие, беше невъзможно. Като цяло, това беше един много положителен уъркшоп с добри и конструктивни резултати, за всички участници.

Няколко мнения от момичетата, участвали в този уъркшоп:

“Много ми хареса, не очаквах това”.

“Никога преди не съм правила нещо подобно и то ми помогна по-добре да разбере някои от момичетата”.

“Много беше смешно и това те кара да мислиш за другите хора”.

“Никога не съм смятала, че толкова много други момичета са били тормозени. Чувствах се по-сигурна, когато говориш за това.”

Самън Летъм

Дания

Жокер: Хенриете Гаис-Йохансен

Брой участници: 14 момчета и 2 момичета на възраст от 11 до 14 години. Присъстваха 7 учители – 4 мъже и 3 жени. Поради училищния график, не всеки ден бяха едни и същи учители. Заведението е за деца, които, по различни причини, не могат да живеят с родителите си. Увредени физически и емоционално, в себе си те носят лоши преживявания, те не вярват на хората, нито пък вярват в самия живот. Много са крехки, уплашени, сърдити и отчаяни и са импулсивни и агресивни в реакциите си и поведението си.

Младежите трябваше да подготвят и представят театрална пиеса за пирати. Казах им в началото на уъркшопа, че тези упражнения са предназначени за запознанство и загаряване преди да се прави Форум театър, точно като при актьорите, които познават от филмите. Можехме да работим всеки ден само по два часа, защото им беше невъзможно да се концентрират за по-дълго време. Това не е заведение, което използва театъра като част от своята ежедневна програма. Веднъж в годината те правят едно малко представление, така че както децата, така и учителите не бяха запознати с този начин на работа.

Кръг

Преди първия кръг аз им обясних различните упражнения и игри. В първия кръг ги помолих да кажат името си и число от 1 до 10.

Много от тях се чувстваха несигурно и даже да кажат името си им се струваше страшно. Някои от тях казваха презимето си вместо малкото си име. Някои казаха, че са минус 3.

Игри

Някои от игрите, които играхме.

Стоим в кръг с един в средата. Казваш името на някой три пъти, преди той да те прекъсне като каже своето име. Игра на имена. Застанали в кръг, един

влиза в центъра, казва своето име с някакво описателно движение, останалите имитират. Тримата амиго. Ирландските дуели. Джей, Джей Куле. Когато казвам върви, вървят, когато кажа спри, спират и т.н. Застанали в тесен кръг, един в средата със затворени очи, слабо побутване. Един със затворени очи, друг с отворени очи води “слепия”. Колумбийска хипноза. Плодова салата.

Използвах много различни игри и упражнения и в следващата част ще коментирам игрите, които смятам, че свършиха добра работа и игрите и упражненията, които не успяха. Всеки ден трябваше да бъде много гъвкава и да сменям програмата, ако трябва. Някой ден игрите ставаха добре, на следващия ден децата не искаха да сътрудничат. Избрах първата игра на имена, защото им хареса съревнованието. Познавах се добре и това беше добро начало. Тази игра им хареса и реагираха на нея положително и без прекъсване

Втората игра на имена трябваше да създаде първата връзка между казаната дума и тяхното тяло. Трябваше да импровизират и работят като група. Наложих се да упражнят тази игра няколко пъти преди да я научат, да се почувстват достатъчно безопасно в нея и да пожелаят да участват. “Тримата амиго” беше твърде трудна за тях и изискваше твърде голяма концентрация. Хареса им “Ирландския дуел”, тъй като можеха да я използват при подготовката на пиесата за пиратите. В това имаше логика. “Джей Джей куле” беше голям успех от първия ден. Децата нарекоха пиратския кораб в пиесата Джей Джей куле куле.. Намираха го за много смешно и най-много им хареса, защото можеха да крещат репликите, вместо да ги изричат по-тихо, както при други случаи. “Плодовата салата” беше хит. В началото всеки беше плод, после парче плат и накрая едно момче “Всички, които вярват в Бога да си сменят местата”.

Успешно направихме импровизиран театър, и на тях им хареса играта, в която всяка група стои в две редици, един участник казва дума на човека срещу него, който повтаря както думата така и начина, по който тя е казана, след което казва друга дума на следващия, който също повтаря и т.н. това упражнение използвахме и за съчиняване на истории. Всички наред казваха по една дума, която се враждаше в история, която имаше някакъв смисъл. Това упражнение трябваше да ги накара да кажат “ДА”. И накрая, но не по значение, играхме на “като кажа върви, върви; като кажа спри,спри “. При тях тази игра се получи. Те слушаха наставленията, които им давах, което за тези деца може да бъде много трудно.

Договорът

Представих на групата идеята за Договора, когато работех с тях в училище и преди да започна да правя театър с тях, така че бяха запознати с идеята и как действа.

- Да ни е весело
- Не трябва да се удряме
- Ще сме внимателни
- Ние сме екип
- Когато някой вдигне ръка, всички прекъсват това, което правят и пазят тишина
- Когато се бият, това става със забавени движения и без допир (това само по себе си се превърна в игра)

След първия кръг, сключих договор с тях. Единственото предложение, направено от тях, беше да не се удрят. Те не използваха договора. Когато им напомних за него, отговориха, че нищо не са подписвали. Все пак, по някакъв начин, тъй като за целия уъркшоп имахме само едно сбиване.

Театър на образите

Само веднъж ни се наложи да направим Театър на образите, но беше много интересно. Думите, които ги помолих да изобразят бяха училище, дете, приятелство. Думата приятелство даде начало на дискусия за това, как да покажеш, че си бесен и сърдит. И как по различен начин показваме чувствата си. Беше интересно, защото момчетата обличаха чувствата си в думи, което обикновено може да бъде доста трудно за тях.

Все пак, за тях беше трудно да разберат значението на процеса. Опитах се да им го разясня, но въпреки това не им стана ясно. Когато започна дискусията, стана им интересно. Момчетата, които мислеха, че тази работа е тъпа, станаха най-активните участници в дискусията.

Като фасилитатор отбелязах, че това може да бъде много добро начало за споделяне, осъзнаване и обсъждане. Макар и да им беше трудно, те започнаха

да свързват своите чувства с телата си. момчетата няма навика за такъв тип анализ, но си мисля, че това може да бъде използвано в друг контекст.

Заключителен кръг

Заключителен кръг имахме всеки ден. След няколко дни, смехът свърши и всички момчета се чувстваха по-добре след уъркшопа. Понякога използвахме цветове за да опишем чувствата си.

Групата се чувстваше в по-голяма безопасност в кръга. Можеха да използват скалата и те смятаха, че е забавно да играят, а някои от тях действително наистина се самодоказваха.

Работеха заедно, казваха Да вместо Не. Поеха няколко риска и успяха. За мен беше голямо предизвикателство да работя с тази група.

Един елемент, който не свърши добра работа, беше фактът, че учителите се сменяха през цялото време. Това променяше както структурата, така и енергията на групата. Беше ясно, че отделните учители имат различно влияние върху поведението на децата и някои от учителите бяха по-свободомислещи от другите

От този опит научих много. Не познавах много добре децата преди този проект. Понякога ги тласках в посока, в която според учителите нямаше изглед за успех, но всъщност имаше. Отново използвах своята интуиция. Научих се също така да уважавам хората, с които работя и да си давам сметка за границите на техните възможности. Понякога се учудвах, че участниците реагират по неочакван за теб начин, но за да постигнеш високи цели, понякога трябва да се прицелваш по-ниско. В края на проекта бях много уморена, но щастлива и донякъде удовлетворена. Мисля, че тази група можеше да постигне повече и даже да продължи и по-нататък, ако учителите и бяха дали тази възможност. Следващият път, децата знаят някои от игрите. Някои от младежите, които не участваха ме попитаха, дали не могат и те да опитат да направят същото. Чувствам се положително.

Уелс

“Група за отиграване” на Театър Шърман

Обучаваща организация: Theatr Fforwm Cymru (Театър Форум Уелс)

Брой участници: мъже – 3, жени- 6+1. тази група беше на възраст от 14 до 16 г, с изключение на ръководителката, Алис, която беше малко над двайсет годишна. Бяха група, която участваше в алтернативна програма за обучение, провеждаща се в Театър Шърман, поради това, че нейните членове изпитваха затруднения в училище или защото училищата им се затрудняваха с тях.

Тези затруднения по различен начин бяха изразявани в групата, така че общият фактор беше самата група. Все пак, от начина, по който някои от групата коментираха “тузарския” произход на едно от момичетата, изглежда по-голямата част от тях не произхождаха от заможни семейства, а при разговорите ни техните преживявания включваха разцепление и нефункционално поведение, душевни разстройства, тежки загуби на близки хора и др.

Обратната информация, получена от Алис, показваше, че някои от участниците бяха постигнали отлични успехи в своето самоусъвършенстване, макар че откритото себеотразяване не беше достатъчно. Отчасти това се дължеше на това, че някои от членовете на групата бяха по-скоро насочени към проекта, отколкото да участват по свой избор.

Отново според Алис те не бяха се занимавали с форум театър преди. Вземали са участие в създаването и поставянето на представления за публика.

Тази събота, всички от групата участваха като доброволци за сметка на свободното си време.

Кръгът

Началният кръг попита за името, чувствата по скалата 1-10 и защо си взел решение днес да дойдеш. Избрах името отчасти, за да науча имената на хората и отчасти защото това е полезна диагноза за задръжките в участниците. Всички тези младежи имаха възможност да кажат имената си, макар и някой доста-по високо от останалите. Избрах числото, защото исках да ги накарам да

обмислят и оценят собствените си чувства. Освен това, ако в бъдеще продължа да работя с тази група, аз ще продължа да ги карам да го правят, защото един от знаците за повишена емоционална интелигентност е способността да познаваш и разбираш собствените си чувства и това е умение, който се доразвива чрез практика. Доста от членовете на групата дадоха отговори, които бяха реално невероятни суперлативи от 10 или 1. по време на последния кръг отговорите бяха очевидно по- обмислени.

И накрая, исках да чуя техните отговори на въпроса ”Защо?”. Много от тях казаха, че са там , защото Алис ги е изкрънкала да дойдат, а след това оттеглиха това изявление и казаха, че са там, защото ги е заинтересувало. Може искаха да ме поставят на мястото ми “Тук сме, защото тя ни накара да дойдем” или пък просто дразнеха Алис, а след това решиха да променят изявлението си дали от съчувствие, дали от страх. Само малцина от групата намериха за възможно да се изразят откровено и убедено. Повечето се отклоняваха от истинските проблеми като подмятаха закачки или като потискаха истинския израз на чувствата си. това стана очевидно, когато търсехме теми за пиесите на форума.

Игри

Плодова салата. Групата хареса играта и даже по-потиснатите не се стряскаха да завършат в средата. Играеха ентусиазирано и енергично но без да достигнат по нивото на повърхността. Имаше известна съпротива и доста дърдорене, но също и много смях. Виждах, че смехът понякога се използва срещу други хора в групата, както и това, че се споделя с тях. Започнах тази игра, защото я познавам до най-малката подробност и исках да си дам време за наблюдение на групата и взаимодействията в нея.

След това играхме играта “Три пъти името”. Играта им беше позната от работата, която бяха вършили с Театър Шърман, макар че се наложи да им припомня правилата, и при все това, играха с радост. Приемаха ”загубата” доста добре, макар че все пак имаше доста ”отиграване” от страна на търсачите на внимание и предпазливост от страна на по-срамежливите членове на групата. Сменях всяка игра, преди те да поискат това, защото ми се струваше важно да

не оставям тази група да скучае. С. се противопостави на приключването на играта.

Имате ли стая? Участваха добре, след като научиха играта, като свободно сменяха местата си и крещейки “Милото мече”. Тъй като имаше доста дърдорене , голяма част от което със сексуален оттенък, предпочетох “имате ли стая?” и “милото мече” пред “котето иска ъгълче” и “виждал ли си козинката ми?” “,защото не исках да губим време с устните реакции на тези фрази.

След това разиграх “избери място”, която не бях планирала, но я избрах, защото исках да направя с тях нещо по-екстремно от”бомба и щит”, както бях решила първоначално. Ни исках да ме смятат за напълно ”защитена|” и предсказуема, така че им дадох да направят нещо по-предизвикателно. Направих го, защото исках леко усещане за крайност и “Какво още ще ни накара да направим? Членовете на групата силно взаимодействаха физически помежду си, и харесаха екстремния контакт и контролираната сила на действието. Те изиграха втория рунд с решителност и наистина исках да “спечелят”, така че много от тях не спряха, когато надух свирката и продължиха да се борят, докато не постигнаха целта си.

След това проведохме бързо играта “Джуджета, вещици и великани”. Те познаваха тази игра и не се нуждаеха от фасилитатор за провеждането и, тъй като направо започнаха и си изпълниха”повикванията”. Отначало това малко ме смути, но ги оставих да си продължат играта.

Не направихме играта фокусната игра, която бях избрала, защото прецених, че е време да вървим към договора. Групата се беше уморила достатъчно, за да седне и разговаря.

Аз не бях убедена, че групата е готова, под мое ръководство, да направи безопасно “ръка на тила”, така че я отложих за по-късно.

Договорът

Създадохме по-голямата част от договора чрез театър на образите, защото исках да експериментирам по този начин. Поисках от групата един доброволец да създаде образа на това, как НЕ искат групата да работи. Едно момиче създаде образ на много отегчени хора, без всякаква енергия или връзка помежду си. Този образ беше изтълкуван и като хора, които биха искали да не са там, защото губят времето си. от този образ стигнахме до извода , че работата

в групата трябва да бъде интересна, забавна и да си струва усилията. Вторият образ беше на насилието и от него ние извадихме заключение, че на отрицателната страна те не искаха насилие, а на положителната страна наистина искаха приятелство. След това обсъдихме по-битови подробности като времето за почивки и след допълнително обсъждане стигнахме до изявлението, че към хората трябва да се отнасяме с уважение. Един от тях каза “Към нас трябва да се отнасяте така, както искате да се отнасяме към вас”, като ми даде прекрасната възможност да отговоря ”Точно това правя”.

Имаше много въпроси за обсъждане относно начина по който се отнасят един към друг в групата. Много пъти изглеждаше така, сякаш не осъзнават че тяхното отиграване на собствените нужди без да се обръща абсолютно никакво внимание на това, как се отразява това на останалите, по определение беше неуважително. Много често, разбира се, те нарочно се държаха неуважително, което създаваше трудности и от друга гледна точка, защото обикновено ставаше с установен шаблон и “жертва” на този вид неуважение.

Реших да направим договора направо след като изиграхме няколко енергизиращи игри. Искях групата да е в състояние да седне и да го обсъди, а някои от членовете имат синдром на дефицит на вниманието, така че ми се стори важно да им дам възможност да уморят телата си, да влезнат в настоящето и да се посмеят. Искях да вкарам в умовете им “химикали на забавлението”.

Участниците през по-голямата част от времето пренебрегваха договора, въпреки че процесът на неговото изготвяне спомогна за изкарването на повърхността на някои проблеми на групата, като поведението за привличане на вниманието от страна на някои членове и как това създаваше трудности за останалите да удовлетворят своите нужди. Към тези проблеми впоследствие се връщахме и ги обсъждахме през целия ден.

Театър на образите

Групата започна да слуша, да пуска по-малко закачки и да изразява собствените си истински мнения по-откровено. Нарочно помолих Алис да не участва в правенето на образи, тъй като исках тя да наблюдава.

Когато работата започна да се фокусира около тяхното сегашно положение, членовете на групата се настроиха към това, което правехме. Те все още се шегуваха и от време на време не внимаваха, но аз използвах съвършено различен стил на взаимодействие от обичайното за тях. Те осъзнаваха, че могат да бъдат изхвърлени от курса, ако създават твърде силно разцепление и че все още има да работят по развитието на своята самодисциплина. Все пак те действително обърнаха много повече внимание на материала тук и сега. Това ме кара да мисля отново, че теоретичните и общите истории са напълно незначителни по сравнение с историите, които са конкретно преживяни и изпитани, когато искаме тези истории да имат терапевтичен ефект или да променят живота ни.

Единични образи

Театър. Всички бяха изпълнители и използваха онези техники, които бяха срещали в своята театрална дейност. Разбира се, здравословно е да изразиш себе си и гласът ти да се чуе, но особено, при работа в групи, не като изключиш всички останали гласове. Така че една от задачите на фасилитатора е не само да изгради индивидуалната самоувереност, но също така и усещане за изразяването на другите хора.

Училище. Това се оказа много важен проблем за тях. Всички, с едно изключение, показаха негативни образи на училището. С. беше упрекнат за това от Ст., но той не беше готов да бъде достатъчно реалистичен към нас за да ни покаже, каква беше истинската му реакция. След което той говори за това, че е бил ”палав” в училище в случай, че някои си беше помислил, че иронията му е истинска.

Аз, както не искам да се чувствам. Това отново беше един начин да ги накарам да се замислят за собствените си чувства. Беше трудно да отбележа, кои бяха по-истинските реакции на тази задача, тъй като трима от ”приковаващите вниманието” закриха лицата си с ръце с престорени хлипове.

Аз, както наистина искам да се чувствам. Това приличаше много на театрален образ – много театрално и екстравертно.

Групови образи – Моята работа

Обясних, че това е , какво очакват или какво биха желали да работят и ли тяхното главно занимание в момента.

Някои направиха изображения на изпълнени с надежда амбиции , а някои на действителни очаквания. Образът на едно от момичетата беше, че току що е родила и получава цветя и поздравления. След обедата родителите и я извикаха и Алис ми обясни дискретно някои подробности от нейния живот. Независимо от това, дали нейното изображение беше съзнателно или несъзнателно избрано, екстремният характер на някои от проблемите в живота ѝ, го правеше разбираем. Оставих този въпрос без коментар, когато правехме разбор, отчасти защото, доколкото ми беше известно, тя може би беше бременна. Радвам се, че постъпих така, защото очевидно нейните проблеми бяха твърде трудни за тази кратка арена. Направих разбор на тези образи като насочих вниманието на групата към взаимоотношенията на силите и вътрешните чувства усещания на характерите. До този момент все още имаше доста кикот и обсъждане на хората в групата, но започнаха да реагират по-истински , когато стигнахме до образите на собствената им група.

Групови образи – Групата за отиграване

Бяха създадени три изображения. Двете включваха образи на насилие и едното – за това, какво би трябвало да прави групата. Последното изображение показваше почтително гледане на представление, каквото наистина би усилило и увеличило самоувереността. Едно от другите изображения показваше как двама души, единият с насилие, а другият с жесток карат друг човек да пази тишина. Шумният се играеше от едно момче, което явно имаше предвид себе си – то шумно и непрекъснато искаше моето мнение през целия ден. Проблемът за хората, които привличат ”твърде много” вниманието към себе си и необходимостта да правиш това особено в театъра, беше много дискутиран. Един от тях каза, че това трябва да се прави , или” никой няма да ти обърне каквото и да е било внимание”, показвайки това, което са преживели във външния свят.

Форум Театър

Дадохме начало на пиесите от форум театъра след обяд. Започнахме с кръг и устно обясних как действа форум театърът и какво е необходимо за една добра пиеса на форум театъра. Реших да не правя празен форум тъй като времето беше ограничено и създаването на модели беше по-важно.

Разказах две кратки истории, които ми се бяха случили наскоро. Една от тях предизвика друга история от едно от момичетата и още една от едно момче. Историята на момичето беше чиста възможност за форум, но тази на момчето приличаше повече на «дъга на желанията». Обясних му, че в неговата история няма външен потисник, без да навлизам в подробности за работата по дъга на желанията, защото няхаме време за такова обяснение.

В този момент Алис взе думата и ги попита дали биха искали да изследват някои проблеми в собствената си група, тъй като по време на груповите образи за тях имаше много дискусии. В групата тогава беше показан един от проблемите, където едно от момичетата искаше да се изкаже, но беше надвикана от един от по-гръмогласните действащи лица. Обърнах се към нея и я попитах дали би искала да каже нещо, но тя се беше затворила. Аз веднага коментирах това, като казах, че тя чувства, че не е в състояние да говори в групата и аз виждам точно тук проблем.

Попитах момичето, което предложи първата история, за нея удобно ли е историята да бъде подложена на форум и тя се съгласи, така че я помолих да избере хората, които са и нужни да направи пиесата. Тя за малко не включи цялата група в изпълнителския състав, но след като го обсъдихме, тя успя да намали списъка на състава до най-важните лица. Обясних, че за тези цели се нуждаем наистина от група, която да следи нейната пиеса, така че не може да използва всички и това я удовлетвори. За късмет или инстинктивно тя избра шумното момче, между което и мълчаливото момиче витаеше нещо. Когато тази група отиде да отработва пиесата си, аз помолих останалите дали са готови да направят пиеса за някои от проблемите в по-голямата група., “Отиграващата”. Това ги ентусиазира и тихото момиче, както се очакваше, се отвори пред тази много по-тиха група. Алис също работеше с тях.

Двете групи работеха скоростно да направят пиесите. Историята на момичето беше завършена доста бързо, тъй като знаеха много ясно, какво иска да покаже. На нея трябваше да се напомня да показва единствено проблема и да

не изиграва “щастливия край”, но тя наистина успя да създаде правдива и въздействаща пиеса.

Другата група трябваше да обсъди, кои елементи иска да бъдат включени. Накрая, избраният от тях сценарий включваше проблеми с други хора от групата, които не присъстваха на уъркшопа. И все пак, той показваше потисничество, които те искаха да разгледат. Показаха сценарий за пряко потискане на едно момиче от две други. Групата показва епизод, когато е трябвало да се прави кастинг за шоу и две момичета искат главната роля за себе си. Първоначално опитват направо да помолят ръководителя. “ние трябва да получим ролята, ние сме най-добрите, тя е некадърна”. След като ръководителят излиза за малко от стаята, те жестоко и по много особен начин манипулират приятеля на момичето и я избутват. Когато ръководителят се връща, всички напуска и тя остава сама “на сцената”. Аз отивах от група на група и за да проверявам , как се развиват нещата и да поддържам темпото.

Всяка пиеса беше подпомогната от жокер при показването. Реших да постъпя така, защото имаше само две пиеси за гледане и изглеждаше по-разумно да се поддържа последователността. Това действително означаваше, че трябваше да бъде стриктна по отношение на времето, и в същото време да съм сигурна, че втората пиеса ще получи своя справедлив дял. При създаването на историята на момичето аз взех участие, така че знаех какво предстои да се случи, но реших да не гледам другата пиеса, докато не я представят пред цялата група. Понякога предпочитам това, защото тогава разбирам по-добре въздействието на пиесата върху публиката, отколкото когато я познавам твърде добре. Разбира се, много по-добра жокерска практика е да бъдеш подготвен като се запознаеш с пиесата, която трябва да се жокерства. В края на тази втора пиеса, публиката слисано ахна, което показва нейното идентифициране със сценария.

Историята на момичето беше подложено на форум чрез интервенцията на трима души, двама от които се изкачиха на сцената да променят действието, и един който даде своето предложение от публиката. Той не пожела да се намеси сам, тъй като това означаваше да поеме ролята на момичето. По преди бях забелязала, че другите понякога правеха доста смътни и все пак отчетливи намеци относно неговата сексуалност.

Показаните интервенции бяха:

- Опит да се оформи по-добра връзка с потисника
- Надуване на свирка

Имаше и други предложения, за които имахме време да обработим, но заключението, до което групата като цяло стигна беше, че затруднението, което е почувствала, е усещано и от други хора и затова не би трябвало да се чувства глупачка. Независимо от това, че предложихме различни идеи, не бяхме сигурни, че налучкахме нещо, което тя би могла да направи. Ползата се състоеше в това, че тя огласи проблемите и провери логиката на собствените си чувства, и че може би, в бъдеще бъде в състояние да гради върху това с известна работа.

Другата история беше приета от групата с емоционално и устно признание. Публиката започна да дава имената на хората, които са извършвали насилието и потвърждение за пълната реалност на ситуацията. Пиесата получи една по-важна интервенция. В модела, когато изблъскват главната героиня, тя просто излиза, но при интервенцията тя отказа да бъде изтикана и възрази на потисниците. В резултат на това имаше сцена, когато ръководителят се върна и се намеси положително в нейна полза. Посланието беше гръмко и ясно. Ако мълчешком приемаш да те потискат, това ще продължи, но ако откажеш, може да намериш помощ.

Заключителен кръг

Реших да дам на групата една бърза игра преди заключителния кръг, така че опитахме "Ръка на тила", която счетох за не съвсем безопасна в началото на деня. Отделих на това малко време и, макар че до края се шегувах, бяха внимателни един към друг. След това им предложих "Аз падам" и те не допуснаха някой да падне на пода. След малко някои от групата започнаха опити да "направят номер" на другите и аз спрях играта, защото виждах, че евентуално някой можеше да успее и да се наранят.

Направихме финалния кръг и всички го харесаха много. Шумният проведе доста дълъг разговор с мен за своята гръмогласност. "Мислите ли, че съм твърде шумен?". Бях пряма и му казах, че ще бъде жалко да загуби своята "Радост от живота" и настроение, но би било хубаво да дава на другите малко повече пространство. Щеше ми се да имам повече време за този разговор, ни

тогава щях да лиша други хора от внимание, което искахме да избегнем. Кръгът включи едно интересно нещо. Момичето, което разказа историята, каза че нейното число от 1 до 10 е 4 и когато аз показах съчувствието си, тя каза “е, по-добре е отколкото беше. Бях само на 2 тази сутрин.” Не си спомнях да е казвала нещо такова и един от групата я упрекна за това като каза”Тази сутрин ти каза, че си на 10, а не на 2”. В действителност тя не си спомняше че е казал 10, а е запомнила, че се е чувствала 2. това е индикатор до колко по-откровена беше готова да бъде пред групата следобед. След като свършихме, тя се позабави и ми каза, колко много Групата за отиграване означава за нея и как и е помагала повече от година и половина, откакто тя работи с нея, като даде конкретни примери за това, как знае, че се е променила.

Едно от момчетата започна деня, като каза, че трябва да напусне в 3 часа , а по време на обедната почивка се обади баща му, който поиска да напусне в 2.30. когато трябваше да обработим моделите, аз му напомних за това и неговата група трябва да мине първа, за да може той да си тръгне, но той отказа, като каза”това е без значение, оставам”. Той беше от най-големите шегобийци, които действително малко подложиха на изпитание нивата на поносимост на хората. Мисля, че той често привлича отрицателно внимание върху себе си, така че струва ми се, че той откликна на стила “Възрастен към възрастен” на уъркшопа. Все още трябваше да им напомням да се изслушват, но не може да се очаква промяна на дългогодишен навик за един ден, но не им пречеше, че им се напомня и го приемаха с достойнство.

Ана Гифорд

Естония

Цялата младеж срещу насилието

Уъркшоповете бяха организирани от Талинския център за поддръжка на деца през есента на 2004 г. И се провеждаше от членовете на ВАТ Тиътър Форум груп.

По време на този проект, в периода от ноември 2004 – декември 2004р бяха проведени 12 различни уъркшопа с различни групи студенти от университетите на Талин. Всичко 180 студенти взеха участие в уъркшоповете. Всяка група се специализираше в различна област, но всеки студент в бъдеще щеше да работи с деца или младежи и предотвратяването на насилие щеше да бъде една от целите на тяхната професия. Целта беше да ги накараме да мислят за поведенческите проблеми и да им дадем възможност да наблюдават, по време на уъркшопа, чрез различни дейности, начини, чрез които могат в бъдещата си работа да предотвратяват насилническо поведение. Другата цел на уъркшопа се състоеше в това да направи анализ, кои средства на превенция действат и кои не влияят на младежите. Дали лекциите и плакатите, които твърдят, ме насилието е лошо, ги трогват или не? Това беше един от многото въпроси, стоящи на дневен ред.

Важна особеност беше фактът, че ние, фасилитаторите, бяхме млади – или все още студенти или в началото на своята професионална кариера. Това направи контакта с групите много по-лесен, а дейностите по-уместни.

Студентите учеха: социална работа, работа с младежи, болногледачество, полиция, специална педагогика, преподаване на изкуство, терапия на поведението/действието, изтърпяване на наказания (служители на затвора), преподаване в детски градини и животоспасяваща служба.

Продължителността на уъркшопа беше 2.5-3 часа.

Основната структура на уъркшопа беше изградена със следните дейности: въвеждане; игри за разчупване на ледовете (загrevки); Форум театър; мозъчни атаки; работа в групи; физическа дейност, която да предизвика дискусия за митовете за насилието; разработване на нова игра на думи (ала

АЛИАС), състояща се от думи, които имат връзка с насилието или с предотвратяването; обратна информация и заключение.

Жокери и групи

В това описание, три новообучени Жокери разказват за своите преживявания при провеждането на уъркшоповете. Мари-Лиис Велберг разказва за уъркшопа със студенти по Полицейски проучвания в Полицейския колеж на Сисекайтсеакадеемия (38 души – 24 момчета и 14 момичета); Кади Яанисоо разказва за уъркшоп със студенти по Животоспасяваща служба (12 студенти-мъже); А Пирет Соосар споделя своя опит от уъркшоп за студенти – детски учителки (34 студентки) от Талинската педагогическа семинария. Трите групи нямат предварителен опит с Форум театър.

Кръгът

Началният кръг, където описваме, кои сме, нашето минало и нашите цели за този проект и уъркшопа, защо този проблем е важен за нас и какво искаме да научим от проекта и уъркшопа. Също така кратко описание на работата, която се извършва в Център за поддръжка.

Кади – Нашето въведение – започваме да се опознаваме. Кои сме и защо сме тук и от къде идваме. Беше кратко и практично.

Мари-Лиис: Целта беше не да бъдем официални, а да изградим една лека и разчупваща леда атмосфера. Групата отначало реагира отрицателно и изглеждаше и неангажирана. Вероятно това беше така, защото бяха учили в същата стая през целия ден и университетът ги задължи да останат за нашия уъркшоп. Беше разбираемо това, че нямаха в началото добро отношение към уъркшопа. Решението за участие не беше взето от тях и вече беше късно следобед.

Пирет: Това, че разказахме на групата, защо тази тема(насилието) е важна за нас, причините, поради които сме лично ангажирани с този проект и , че сме дошли да се учим заедно с тях, беше първата стъпка към създаване на положителна атмосфера за групова работа.

Игри

Игра на имена

Всички се разхождат из стаята. Когато Жокерът каже “Стоп” и число от 1 до 10, студентите трябва да направят група, според това число.

В групи/двойки при команда “Стоп” трябва съединят пръстите си и да говорят за времето през този ден. Втория път те трябва да се представят с “безсмислени бръщолевения”. Когато замръзнат за трети път, те трябва да кажат първата мисъл или изречение, което им идва на ума. Ключовата дума е НАСИЛИЕ.

Мари-Лиис: В полицейския колеж аз не накарах участниците да съединяват пръстите си или да казват, какво мислят за времето и те не трябваше да се представят с безсмислици – те можеха да се представят на естонски. Иначе за тях щеше да бъде твърде абстрактно и детинско. Тази игра вероятно беше твърде абстрактна за студентите и, тъй като това беше първото действие след въвеждането и те не бяха на такова ниво, на което да могат правилно да разберат, какво се случва. Бяха дошли в уъркшопа за насилието с надеждата, че няма да се наложи на тях самите да правят каквото и да било, само да са пасивни и изведнъж ние ги накарахме да се изправят и да се движат. Не на всички това се хареса, но ние продължихме и се опитахме да адаптираме играта. Игрите промениха атмосферата и групата се поотпусна.

Кади: Играта беше доста откачена и даже шокираща за много от тях, но като мъже не искаха да не участват, даже и играта да беше странна. Това е положително.

Пирет: Детските учителки харесаха играта и комуникираха доста свободно, но някои от тях изглеждаха малко смутени, когато трябваше да говорят безсмислици.

Първа загряваща игра: Ариба!

Всички застават в кръг, чувства се жизнен, поклаща бедра като красавиците, усмивки по лицата и с доста самочувствие. След това ръководителят стартира кълбото от енергия и посочва един участник, който започва да я движи около кръга. Могат да се кажат четири думи: АРИБА, ТОРО, СОМБРЕРО, РУМБА. Главното е да не забравиш коя дума да кажеш и накъде да посочиш. Не трябва също така да загубиш енергията. “Ариба” отива наляво или надясно. “Торо” означава да спреш и да смениш посоката на енергията. “Сомбреро” отива при някой, който стои срещу теб.”Ако някой

сбърка, останалите крещят ”Румба!” и танцуват към центъра на кръга. Тази игра дава много енергия, усмивки и смях.

Мари-Лийс: Тази игра обикновено се използва при други групи студенти, но в случая с студентите за полицаи не я използвах, защото щеше да им се стори твърде игрива. Почувствах, че няма да харесат играта и резултатът щеше да бъде обратен – не енергични хора, а смутени хора. Другата възможност беше да се изиграе енергична игра, като се казват имена в редицата.

Кади: Играта , която използвах беше ”Земя, небе, нос”. Това е игра за концентрация и е много добра сутрешна работа. Всеки от групата се мислеше за най-бърз и има най-добрата концентрация. Отново имаха възможност да се състезават. Трябва да кажа, че състезанието е много необходимо за такава група.

Пирет: Мисля, че играта беше много подходяща за детски учителки, защото групата беше само от жени. Създаде се усещане, че ”момичетата искат да се позабавляват” и атмосферата стана по-спокойна и не толкова ориентирана към учителската работа. Един от недостатъците беше, че групата беше твърде голяма и се губеше енергия, тъй като се разсейваха.

Втора игра за енергия: Имена в редицата

Участниците са седнали в редици, които са горе-долу еднакви. След като Жокерът каже ”Почни”, всеки казва своето име от началото на всяка редица. Последният в редицата скача и извиква високо своето име. Първият станал е победител и Жокерът и другите двама фасилитатори го поздравяват с ръкостискане.

Мари-Лийс: Играта беше бърза и забавна. Беше лесно, хората да поискат да се състезават и да правят нещо абсурдно, но въпреки това да се чувстват пълни с енергия. Ръкостискането с победителя беше важно за да се покаже уважение и да създаде доверие.

Кади: Донесе смях и много енергия.

Пирет: Тази игра беше хубава, защото групата беше голяма(34 души) и имаха възможност да направят заедно нещо бързо и енергично в рамките на много кратко време.

Първа фокусираща игра: Да намериш точка.

Всички започват да се разхождат из стаята, без да се блъскат един в друг. Всеки трябва да намери с поглед место в стаята и да отиде до него без да сменя посоката. Целта е да се потърси точка на пода. Точките на много хора биха могли да съвпаднат и тогава какво значение има, къде е точката. Ако намерим точка в началото, може би можем да си отидем в къщи . възможно ли е да се намери точката толкова скоро?

Мари-Лиис: тази игра беше малко глупава, но добронамерена. Смушващо беше, но това беше целта, да изкараш хората от техните реалии за момент. В случая със студентите полицаи това може би беше твърде метафорично. Те са склонни към реализъм и не мислят символично. Така или иначе, ние се постарахме да я приспособим.

Кади: Беше бърза и линейна игра.

Пирет: По време на играта, някои от участничките изглеждаха объркани и смутени. Не мисля, че тази игра беше на мястото си. Смятам, че не допринесе за работата. Коментариите при обратната информация бяха, че ”играта беше безсмислена” и ”Не разбирам за какво ни беше”.

Втора фокусираща игра: Земя, нос, небе.

Участниците застават в редица , а Жокерът е пред тях. Те трябва да се движат според заповедите давани от Жокера. Указанията бяха: ”Постави пръста си на носа, посочи земята или посочи небето”. За следващото ниво Жокерът поглежда към нещо(небе), но посочва друго(нос). Групата трябва да покаже това, към което поглежда Жокерът, а не това, към което сочи. Последният човек, който не се обърква и може да изпълни упражнението е победител и го поздравяват с ръкопляскания.

Мари-ЛиисМ Тази игра беше добра за студентите полицаи, защото получаваха ясни нареждания. Казахме им, че това се прави за да проверим тяхната координация и това за тях беше достатъчно – за тях упражнението имаше смисъл.

Кади: Играта имаше смисъл и осигури наистина добра енергия: мъжете и момчетата харесват тази игра.

Пирет: Това беше добра игра, защото цялата група беше пред мен и това ми даде възможност да направя връзка с тях. Даде ми също така време да

огледам групата, тъй като предишните игри бяха или много бързи или разположени по такъв начин, че не можех да обхвана всички.

Договорът

След това правим устен договор с участниците. Предлагаме различни неща, например , дали е правилно да правим снимки в уъркшопа и ако някой иска да каже нещо, вдига ръка. Не казваме, че задължително трябва да останат в уъркшопа, макар че от университета са им казали, че това е така. Ако усещат, че за тях това не е добре, те могат да напуснат. Договорът включва също така “правилото”, че по време на частта за Форум театър, всички сцени, където се изисква физическо насилие, се изиграват със забавени движения от актьорите-зрители (спектактори). Всеки има правото да изкаже своето мнение, а също така и да каже ако той/тя не желае да участва. Същото правило се прилага към интервенциите по време на Форум театър. Ако някой не желае да излезе и да покаже предложеното решение, всичко е наред. Установяваме правилата в началото и когато е необходимо, ги повтаряме по време на процеса. Всички приеха условията.

Мари-Лиис: В началото, полицаите бяха доста обезпокоени от факта, че уъркшопът е не само в късните часове, но и задължителен, някои даже напуснаха. Онези, обаче, които действително се интересуваха от проблема, останаха. В началото, общото впечатление беше, че са много напрегнати в изказването на своите мнения, но след загревките станаха по-спокойни. Един от участниците каза: “Защо ни карате да говорим разни неща? Вече имаме строг кодекс от принципи, по които работим” Това беше казано от младеж, който беше малко над 20 годишен. Много интересно.

Кади: Ако им беше казано, че уъркшопа е “пунктифляктор”, пак ще трябваше да дойдат, защото ръководителят на групата е казал така. От една страна това беше добре, защото бяха дисциплинирани, но ние предпочитаме хората да идват на нашите уъркшопове защото искат да дойдат, а не защото някой ги е накарал...

Театър на образите

Участниците по двойки създават забавени движения, които показват действие с физическо насилие. Участват, както участниците, така и фасилитаторите. Целта е да се покаже, как един удар поражда друг – насилието поражда насилие.

Участниците се разделят на групи от 5-6 човека. Чрез мозъчна атака подават идеи за това кои средства могат да бъдат ефективни/неефективни при предотвратяване на насилие и как биха да предотвратят насилие в своята бъдеща работа. На групите след това се дава възможност да покажат идеите си чрез застинало изображение, който могат да съживят, ако е необходимо.

Мари-Лиис: Всички стигнаха до консенсус, че полицейската униформа вече има силен превантивен аспект и че като цяло полицията се занимава повече с последствията от насилието.

Кади: Беше като един от начините да се научиш как да напишеш разказ. Групата направи театър и темата беше “Улично насилие”. Групата създаде много реалистични образи. Мисля, че причина за реалистичният подход беше областта, в която се учеха.

Пирет: Тази част от уъркшопа предизвика много оживена дискусия за насилието в детските градини.

След това участниците работят в малки групи и пишат върху големи листови хартия толкова думи, касаещи насилието, колкото могат да си спомнят. Думите могат да се поставят под няколко категории: предмети, действия, места, видове насилие.

След мозъчната атака, се прави кратко състезание по отгатване. От всяка група един човек описва на групата си дума от другата група, без да споменава думата. Могат да използват пантомима за да опишат конкретната дума и да я направят по-видима.

Мари-Лис: Някои хора показаха думите повече чрез езика на тялото, отколкото устно. Тази група предпочете устния начин за описание на думата.

Кади: В животоспасяващата служба обясниха думата чрез пантомима или кратки изречения.

Пирет: Енергията в стаята беше много положителна в този раздел, защото проведените по-рано сериозни разисквания бяха създали напрегната атмосфера

Думите, написани от участниците , бяха събрани и за младежите беше създадена и разпечатана нова игра на думи – ала Проблематичният наричан другояче (ALIAS). Името на играта е ENTER (Влез) и може да се използва като средство за работа с младежи, социална работа, преподаване и т.н. целта е към даден въпрос да се подхожда чрез весела игра, но същевременно вниманието да се насочи върху важния и труден проблем на насилието. Може да се използва и като игра за разчупване на ледовете.

Форум театър

Фазите на представлението на Форум театър:

- Обясняване на формулата на Форум Театър на участниците
- Представяне на действащите лица и обкръжаващата среда ва представлението
- Изиграване за първи път на пиесата от Форум Театър
- Задаване на въпроси като: нещо такова случвало ли ви е се по-рано? Истинска ли е ситуацията? Какво точно се случи в историята? Нещо такова случвало ли се е някога на вас или на някой, когото познавате ? Къде още може това да се случи? Какви форми на насилие се използваха в историята? Кого съжалявахте най-много?
- Горещият стол. Участниците задават въпроси като действащи лица. Правила за актьорите: вслушвайте се в ехото на Жокера, след това отговаряйте без да гледате в очите публиката(зрители-актьори, спектактори)
- Задаване въпроси от публиката. Жокерът се опитва да изясни кой фактически най-много страда и кой най-вероятно ще измени своето поведение
- Участниците предлагат решение
- Пиесата се играе втори път
- Опитаха се различни интервенции
- Изводи. Действащите лица застават един по един пред публиката и изслушват предложения за промяна в бъдещия си живот. Например: бъди по-смели си намери хоби., бъди по-непредубеден и толерантен и т.н.

- След това Жокерът описа предисторията. На всички се каза, че сюжетът е основан на истории на деца от Талинския център за поддръжка на деца. Спомена бе също, че имената на действащите лица са сменени, за да останат анонимни.

Представихме разказа за едно момче, което е на 15 години и се казва Янар. Майка му работи до късно , а бащата е напуснал дома преди около 5 години. Той се учи в 8-ми клас. Когато в класа му идва едно ново момче, Керт, Янар вече не иска да ходи на училище., защото новото момче го принуждава да пише също така и неговите домашни. Ако откаже, получава юмруци и ритници. Учителите не знаят нищо , а Янар е твърде уплашен да им каже. Нашата история се развива един ден в училището, след часовете. Керт бие с юмруци Янар. Той се ядосва и започва да дига скандал, но точно тогава влиза учителят и решава, че Янар е агресивен...

Мари-Лиис: Жокерът във форума трябва да бъде гъвкав, да не притиска много с интервенциите и да създава безопасно пространство за хората, за да могат свободно да решат да се намесват или не. Както винаги, когато пиесата на Форум театъра започва, в стаята настъпи тишина и се усещаше, че разсъждаваха по проблема. Интервенциите от студентите-полицаи бяха много интересни, тъй като те носеха униформи и за тях беше предизвикателство да излязат и изиграят някого, който е тормозен. Те можеха да променят поведението на учителя и на Янар. Интервенциите от една страна пасивни – само седнали изиграваха властта, а от друга страна агресивни – нападайки потисника.

Кади: Като Жокер винаги намирам този тип групи за интересни. Имаха много ясно разбиране на проблемите. Не може да се греши.

Пирет: Групата на детските учителки беше доста активна при изиграването на интервенциите. Една от интервенциите беше да се направи среща в кабинета на директора и да се обсъди проблема. Четири студентки играха потисканото момче Янар и неговата майка, бащата на потисника и директора на училището.

Заключителен кръг

Обратната информация е получена чрез доклади за оценка и устно.

Всички жокери: Участниците, които останаха до края на сесията, бяха доволни и не съжаляваха. Сигурни сме, че уъркшопа успя.

Мари-Лиис: Накрая се ръкувахме, за да създадем радостна и уважителна среда за всички участници, които останаха, независимо от тяхната умора и късния час.

Някои коментари за методите от писмената обратна информация

Студенти от полицейския колеж:

- Методите бяха готини и весели
- Интересни и ме накараха да се замисля
- Отначало не знаех, какво да си мисля, но времето напредна, стана по-балансирано. Ръководителите на уъркшопа бяха уверени в себе си и не се отчаяха след отрицателното посрещане от наша страна.
- Изиграването на роли беше много добро, можеше даже и повече да има.
- Не ми беше скучно. Можех да разсъждавам и да действам.
- Повлияха на мисленето ми. Накараха ме да се замисля, защо хората се държат по този начин.
- Изиграването на ситуациите е много добра идея, защото тогава имаме картината пред своите очи. Устно същото виждане на проблема не е възможно да се предаде.

Студенти по животоспасителна служба

Мога да приложа тези познания, когато работя с деца или младежи или като баща.

Уъркшопът не мина, както си мислех. Беше интересен и имаше нов подход

Видях много страни и възможности за промяна при проблема за насилието.

Студентки по предучилищна педагогика

Можеше да отделим повече време за анализ на частта за Форум театъра.

Започнах повече да разсъждавам за това,, по какъв начин да разбера, когато някой има проблем.

Получих няколко нови идеи, как да предотвратяваме насилието в детската градина.

В уъркшопа можеше да има повече преигравания по време на частта за форум театър.

Уъркшопът беше много кратък.

Вие(фасилитаторите) можеше да преиграете историите от форум театъра.

В края на пиесата можеше да има повече коментари от публиката.

Началото на уъркшопа беше внезапно Не обичам да съм толкова комуникативна толкова рано сутрин.

Историята във форума ми се стори много реална и правдоподобна.

Започнах да мисля повече за причините, поради които хората употребяват насилие.

Аз ще мога да използвам някои от методите на уъркшопа в детската градина.

Плюсове и минуси

Мари Лиис и уъркшопа със студенти от полицейския колеж:

Фактът , че уъркшопът беше толкова късно и направен задължителен от университета, беше огромен минус. Да се работи толкова късно беше голямо предизвикателство. Също така стаята не беше достатъчно голяма. Нямаше достатъчно чист въздух, светлината беше твърде изкуствена и цялата обстановка приличаше твърде много на класна стая.

По време на Горещия стол в частта за Форум театър, Жокерът можеше повече да насочва информацията. Даже да изстиска повече информация от доста затворената публика. Ехото се използваше, но трябваше да се използва с по-голяма сила. Много е важно да се повтаря всяко изречение от публиката, което ни насочва към решения и по-добро разбираме на проблема. Още по-важно е даже тогава, когато публиката се занимава с някакъв свой проблеми шуми, да се види, дали това разстройва процеса на Форум театъра. Те бяха изненадани, когато забелязаха, че думите, които използваха за да смутят процеса, което

показваше и тяхното невежество, бяха преведени и включени в цялостното съдържание на процеса – форума. Трудността за жокера дойде от това, че и жокерът трябваше да изиграе една от ролите – учителя. Имаше двойна роля и оттам двойни задължения. Беше предизвикателно. Вниманието трябваше да се разпростре между две посоки.

Също така участниците, които действително бяха заинтересувани, останаха и ние продължихме, въпреки обратната реакция в началото на уъркшопа. Беше предизвикателно да разрушим стената. Проведохме много интересни дискусии по този проблем с хората, които останаха. Ние научихме повече за манталитета на студентите полицаи и техните основания да вършат тази работа. Те, навярно, знаят повече за това, как да предотвратяват насилието, вместо да се занимават с резултатите от насилието и това може да бъде използвано от тях в бъдещата им работа. Атмосферата беше интересна, тъй като те участваха в уъркшопа облечени в полицейските си униформи. В началото бяхме даже малко поуплашени, но поне нашият респект към полицията като професия се увеличи.

Кади и уъркшопа със студенти по животоспасителна служба

Уъркшопът не се проведе така, както те помислиха в началото, тъй като смятаха, че темата е твърде обичайна за тях. Обаче обратната информация в края на уъркшопа демонстрира, че е разкрило много нови страни и им е показало как да правят промени. Тази група много разговаря за важността на семейството.

Пирет и уъркшопа с детските учителки

Записала съм си, че групата е много голяма (34 души), така че беше доста трудно да се направи връзка с всеки. В групата имаше трима лидери, двама изглежда бяха представители на групата и отне известно време да накарам останалите членове да се изказват. Усетих също, че имаше конфликт между лидерите, така че внимавах да не им позволя да принизят ролята на Жокера. Другият минус беше, че непрекъснато се тревожех за времето. Трябваше да прекратя някои от дискусиите преди да са приключили заради времето. Нямахме възможност да вникнем дълбоко в проблемите, така че остана чувството за повърхностност.

Групата се интересувахе от темата и беше отворена за нови идеи и техники. Мисля си, че една от причините да харесат по-игривите техники беше, че те се обучаваха за детски учителки. Обратната информация беше много положителна, имаше и някои критични коментарии, които ценя най-високо, защото помагат за моето развитие. Сдобихме се и с много приятен доброволец за Талинския център за поддръжка на деца. Да намерим доброволци беше една от целите на проекта.

Пирет Соосаар, Мари-Лиис Велберг, Кади Яанисоо

Сърбия

Организация – домакин: Културен център “Стари град”

Организация-изпълнител: Cedium

Жокери: Ивана Йоксимович, Александра Маркович, Йелена Вуксанович

Брой участници: 3 мъже, 11 жени на възраст от 20 до 40 г. Участниците са с различни професии, възраст и опит. Някои от участниците бяха студенти, а двама бяха от Словения. Останалите бяха сътрудници на Културен център “Стари град”, музикален педагог, балетен педагог. Това беше еднодневен уъркшоп.

Кръгът

Усещанията по скалата от 1 до 10 бяха различни и предимно ниски, защото хората бяха уморени. Правим кратко представяне на Форум театъра и какво ще правим.

Игри

Игра на имена. Концентрацията първоначално не е на необходимото ниво, така че на участниците им трябваше малко време да я разберат.

Плодова салата: Представихме тази игра като игра на истината и хората незабавно поискаха да навлязат в по-задълбочени въпроси за себе си. Наистина беше интересно да се види нещо подобно.

Котка и мишка: Беше динамична и бърза, след като разбраха правилата и нивото на участие беше високо.

Намери партньор: Направихме тази игра преди Театъра на образите по групи, защото искахме да формираме двойки за следващата работа.

Театър на образите (индивидуално)

Училище. Работата беше посветена на различието между субективното и обективно наблюдение. Повечето от образите бяха очевидни асоциации с темата, като: четене, писане, и учител пред черната дъска.

Къде живея: Също се работеше върху субективните и обективни наблюдения. По-голямата част от образите бяха представяне на положителната страна на тази тема.

Какъв искам да бъда. Образите бяха идеализирани версии. Веднъж създаден образа, участниците можеше да влизат в него и да създадат нов образ.

Какъв не искам да бъда. Образи на потискане, натиск. В един от индивидуалните образи групата създаде скулптура, която направи безкраен кръг на потиснати и потисници.

Какъв съм. Образите бяха ясни и обикновени. Имаше замръзнала рамка на хора в ежедневни ситуации. Нямахте драматични интерпретации или преувеличения.

Театър на образите (групово)

Какво е хубаво там, където живея? Работата се състоеше в моделиране по двойки. След като всички бяха готови, направихме представяне на всички двойки. Смятаме, че тази част от работата не беше направена както трябва. Трябваше да продължи по-дълго и да даде възможност на групата да навлезе по-дълбоко в темата. Създадените от тях образи приличаха повече на някакви невинни закачки

Какво е лошо там, където живея? Отново моделиране по двойки. Разбрахме, че хората бяха работили по тази тема много по-сериозно и че образите бяха много по-правдиви. Направихме извода, че хората обръщат по-голямо внимание на тази тема, защото това е ежедневието. Навлизаха в тази тема по-бързо и лесно, защото това е нормалното състояние на битието и мисленето. Тези образи ни помогнаха да извлечем темите за пиесите на Форума.

Кръгът

От всички идеи, получени от груповите образи, гласувахме за четири теми.

- Агресия
- Престъпление
- Мръсотия
- Оправдания (направи го ти)

След това играхме на избрана от тях игра, “Пляскане с ръце по кръга”. След почивката направо започнахме с игри. Играхме “Лудото пиле”. Беше бърза и динамична и я изиграхме повторно.

Обясняване на Форум Театър

Направихме празен форум с жокер, защото разбрахме, че да се обяснява, що е Форум театър чрез пример е много по-лесно. Имахме четири групи и те работеха из цялата сграда. Потрябвах им 25 минути да приготвят своите сцени.

Показване на Форум

Форум 1 беше на тема “Оправдания”. Беше сцена между мъж и жена. Съпругът винаги има някакво оправдание, даже когато трябва да купи лекарство за болното им дете. Пита жена си “Сега ли трябва да го направя? Той е в колата на път за дома си, жената е вкъщи с болното дете.

Форум 2 беше сцена разработваща темата за агресията. Случката беше в началното училище. В междучасието, двама хулигани искат да вземат сандвича от едно беззащитно момиче. Това се случва ежедневно.

Форум 3 беше също за агресията. Много смущаваща сцена с майка и дете, пресичащи на зебра и полицейски офицер, който кара колата си срещу тях. Той е полицай без униформа и когато жената започва да му крещи, той изважда пистолета си и значката си и крещи като луд.

Форум 4 е на тема “Мръсотия”. Ситуацията се развива в жилищен блок. Един от съседите има особеното “хоби” да оставя торби с боклук пред вратите на хората.

Жокериран Форум

Участниците избраха пиеса номер 2. бяхме сигурни, че Форум номер 3 ще спечели най-много гласове, защото реакциите на хората от публиката бяха много силни. Повторихме всички необходими въпроси преди да започнем работата върху тази пиеса. Сцената беше реалистична, всичко беше ясно, и главният герой очевиден. Имаше няколко много различни решения, които задържаха динамиката на работата. Решенията предизвикаха останалите участници различно да реагират и да обсъждат различните предложения. Доколкото хората имаха свое собствено мнение, те искаха да чуят и обмислят мотивациите на другите. Отнасяха се с уважение към чуждите решения. Например, един от потисниците каза, че едно от решенията е истинско радикално решение и че потиснатото момиче е променило всичко за няколко секунди. Приключихме с решението, което всички казаха, че е най-добро. Решението предизвика много въпроси и нови теми. Накрая работихме върху

промяна на жанра: музикален, анимационен, театър на ужасите и опера. Нямаше необходимост да се добавят нови сцени или да се правят много промени, защото беше много ясно и структурирано.

Заклучителен кръг

Накрая групата отчете много по-големи числа по скалата на чувствата, отколкото когато дойде. Групата беше смесица от различни възрасти и това е важен фактор в този вид уъркшопове. Все пак, всички бяха доволни от работата. Отбелязахме също така, че сцените, които видяхме, бяха много добри и че сме благодарни за тяхното сътрудничество и участие в тази еднодневна сесия.

Последна игра по избор

Играхме “Сава рака”, една версия на Же же Кулае, защото е динамична и беше един добър начин всеки да приключи с добро настроение и изпълнен с положителна енергия.

Общи бележки

Считаме, че протичането на уъркшопа беше естествено и спокойно, както участниците ни казаха след уъркшопа. Сътрудничеството между нас тримата беше гладко и нямаше съперничество, инструкциите бяха ясни.

Имахме усещането, че цялата първа част направихме автоматично. Така беше, поради това, че театърът на образите би трябвало да има повече време, за да могат участниците да се ангажират повече и да навлязат по-надълбоко в темите и действително да ги обмислят. Забелязахме, че в този модел ставаха твърде много неща. Специално в тази група това не беше проблем, защото някои от хората имаха опит в такъв тип уъркшоп, но за хората без опит в нещо подобно, това би могло да предизвика смущение. Според този модел почивката прави лъжливо прекъсване на работата. Същото става и при някои от игрите, затова решихме да не ги играем.

Всички ние разбрахме, че ни е нужна много по-голяма практика. Когато участваш, всичко ти се струва лесно, но когато трябва да контролираш протичането на уъркшопа, изпитваш много по-голяма отговорност. За това ние би трябвало да имаме много по-голяма увереност в себе си и сила. Научихме се

да не контролираме твърде много, а обективно да работим с публиката и с актьорите на сцената.

След уъркшопа разбрахме, колко голяма е работата, която трябва да извършим, не само в тази ситуация, но като цяло.

Ивана: Когато съм участник, аз съм спокойна, защото някой ме направлява, но се плаша от моите лични силни и слаби страни. Когато съм от другата страна се страхувам от чуждите. Все още не знам как да са усъвършенствам, че да накарам останалите хора да се чувстват в безопасност.

Сандра: Имам усещането, че беше прекрасно, когато си сътрудничим в жокерстването, защото мога да се включа в работата от повече страни, отколкото, когато работя сама. Така се чувствам в по-голяма безопасност. Когато работя сама, трябва да се занимавам с куп други въпроси.

Йелена: всяко начало ме плаши, но тази сесия много бързо ме успокои, защото е много по-различно, когато знаеш, че някои стои зад теб, ако направиш грешка или забравиш някоя информация.

Йелена Вуксанович

Португалия

Организация-изпълнител: ADEO

Организация-домакин: Група училища в Жункейра

Участниците бяха родители и хора, отговарящи за образованието на децата от детската градина в Жункейра. По-голямата част от тях бяха родени и живеят тук. Това е селски район, със силна религиозна динамика (католици). Много голямо разнообразие от професии. Нивото на образование не надвишава основно училище. Работното пространство беше стая от 49 кв.м. за децата от детската градина и добре осветена.

Кръг

Повечето в групата бяха уморени, но с малко изключения, се отнесоха много добре към сесията. Все пак, само двама души показаха много енергия и се самоопределиха като девет.

Игри

Игра на имена: Това им хареса и за тяхна изненада, им беше забавно. Плодова салата: Играха тази игра с въображение и много ентусиазирано. Котка и мишка: Малко трудно разбраха играта отначало., но енергично играха. Намери партньор: Избраха двойките си почти веднага, като поглеждаха към хора, с които имат някакви симпатии. Колумбийска хипноза: Хареса ми, въпреки че се стараеха да правят движенията твърде бързо, като затрудняваха движенията на своя партньор.

Театър на образите (индивидуално)

Училище: Това постигнаха с лекота и създадоха силни образи. Къде живея: Участниците се затрудниха и създадоха образи, които се асоциираха по скоро с техните професии, отколкото с обкръжаващата ги среда. Какъв искам да бъда: Повечето от образите отразяваха техните естетически стремежи. Какъв не искам да бъда: образите бяха противоположни на предишните, като отново показваха твърде голямо внимание за това, как физически изглеждаш. Какъв съм: Тези образи бяха основно свързани с мисловното им състояние. изглежда,

че съществуваше общ консенсус и груповият образ беше изграден. След като показаха образите, образувахме направо кръг, тъй като времето напредваше и групата се нуждаеше от вербален изказ.

Кръг

Участниците очевидно бяха в добро настроение и спокойни, и избраха по-големи числа.

Предложихме да помислят за ситуации, които създават потисничество. Първо индивидуално, а после по групи, които после да решат за обща тема. Участниците създадоха три групи, като всяка от тях представи много експресивни образи. След това предложихме да направим игра по желание и това беше играта на Възел. На всички достави огромно удоволствие.

Сесия 2

Кръг

Сесията отново започна с час по-късно, заради някои от участниците, които закъсняха. Хората като цяло изглеждаха уморени, но не толкова, колкото в началото на предишната сесия, тъй като на всички уъркшопа се харесваше, с изключение на едни човек, който се определи като нула.

Игри

Лудото пиле: Всички взеха участие, но не се възползваха от играта докрай. Тримата амиго: Беше посрещната с ентузиазъм и участниците много се забавляваха.

Разясняване на Форум театър

Групата слушаше внимателно нашите обяснения за методологията и целите на Форум театъра. Предложихме на участниците да подготвят форума, на основата на образите, които бяха създали предишния ден.

Форум 1: Той изпрати много силно послание за домашно насилие. Главният герой беше алкохолик – съпруг и баща. Актьорът се придържахме към характеристиките на алкохолизма и ситуацията на потисничество беше видима и ясно разбираема.

Форум2: Ситуация в данъчната служба. В този сценарий данъкоплатците бяха потиснатите действащи лица, които зависят от добрата воля на данъчните служители.

Форум 3: Домашно насилие. Този сценарий не беше представен много ясно, тъй като участниците бяха твърде ентусиазирани и изгубиха структурата на сюжета. Това доведе до известно смущение и направи ситуацията твърде размита.

Жокериран форум

Участниците представиха самоуверена пиеса около първия форум. Имаше много интервенции около действието и възможните мисли на играчите – техните перспективи и мотивация, последва и добра групова дискусия. Нямахме, обаче, консенсус. След като разсъждавахме по това, считаме, че преди показването на жокерирания форум, трябваше да създадем нова ситуация, поставена в предишното време, която можеше да изясни сюжета и да обясни първоначалния проблем. Това също така можеше да предостави възможност за по-нататъшни интервенции и решения. По време на жокерирания форум, актьорите и спектакторите си взаимодействаха, спираха действието и задаваха въпроси и правеха аналогии с личните си преживявания. Това ни се стори значително и положително, въпреки неуспеха ни да създадем нужните условия за жокериран форум. Почувствахме, че това ни показва, колко е важно групата да продължи своята работа.

Заклучителен кръг

В състоянието на групата имаше значителна промяна. Изразиха своето удовлетворение от участието си в това преживяване и говориха за необходимостта тази инициатива да се повтори.

Финална игра по избор

Играта на кълбо от прежда. Кълбото се размотава и се подава от ръка на ръка, като всеки изказва похвала на човека, на когото го подава. Кълбото се нарязва, като всеки си оставя парче, като спомен от уъркшопа. Беше интересно да се види, че двойките, които работеха едни с друг по време на игрите и сесиите за правене на образи, седяха един до друг.

Общи бележки

Въпреки факта, че групата не разбра много ясно какво ще прави, тя беше положително изненадана от работата, която предизвика голям интерес и ентусиазъм. Групата беше динамична и взаимодействаше с лекота. Интервенциите свършиха добра работа и отговориха на много въпроси и нужди.

Недостатък беше това, че много от хората в групата бяха много заети, което предизвика постоянното закъснение на някои от тях, въпреки силният им интерес. Сценарият за Форум театър пристигна в един много ангажиран период, по отношение на деловата работа, последван от времето, в което групата беше заета с Коледа. Беше трудно да изпълним сесиите преди края на годината. Несъвместимите графици на работа на жокерите и групата също допринесе да затрудняването на изпълнението на графика.

Този вид работа е много мотивирац и интересен за жокерите, както и за групите и е добро начало за по-добро разбиране на самите нас. То може да генерира промяна на отношенията и поведението, и тъй като много хора живеят изолирано, този вид интервенция е много важен за подобряване на комуникациите.

Почувствахме, че е има огромно значение да бъдем фасилитатори в тази работа и да извършим тренинга. Беше много уморително и малко се борехме с времето, защото работните ни графици бяха много различни. Това направи организацията на сесиите и последвалите ги размишления, малко трудни. Беше много важно да изпитаме какво значи да бъдеш жокер и да получим възможност да практикуваме това, което сме научили, като винаги си давахме сметка, че неочакваното е константа, а гъвкавостта е предпоставка.

Изабел Лил, Изабел Морейра

Румъния

Форум Театър Караван

През септември 2004р Фондация КОНСЕПТ и Фондация Драмафест проведеха Форум театър като част от едни по-голям проект, финансиран от Европейския съюз чрез Програмата Гражданско общество 2001 – 3-ти компонент: “Гражданско образование. Независими средства за масова информация” и Фондация КОНСЕПТ. Заедно с нашите партньори, Транспаренси интернешънъл Румъния, Асоциацията на електронните редактори, Асоциацията за кабелни съобщения, Упс Мидиа и Театърът за деца и юноши “Ариел” в Таргу Муреш, разработихме кампанията НЕ ДАВАЙ ПОДКУП, първата национална кампания за насърчаване на гражданско поведение при установяване и отхвърляне на дребната корупция.

Обстановка:

Многото случаи, регистрирани от медиите, както и от нашия ежедневен опит, укрепили схващането, че даването на подкуп е явление. Нещо повече, последните проучвания върху корупцията ни предупреждават, че подкупът е станал нещо задължително.

- 86% от румънците са убедени, че живеят в страна, която става все повече и повече корумпирана (Изследване на GfK “Корупционният климат в Румъния”, април 2004)
- 33% от румънците гледат на подкупа като на естествен житейски аспект (Изследване на GfK “Корупционният климат в Румъния”, април 2004)
- Румънците мислят, че най-корумпиранията професионален сектор е Здравеопазването. 35 % вярват, че това е секторът, в който е най-вероятно да се сблъскат с подкуп, следван от |Съдебната система(25%)р Полицията(15%), Администрацията(12%) и на шесто място – Образованието с 2 %. (Изследване на GfK “Корупционният климат в Румъния”, април 2004)
- През 2001 г. 88% от младежите са считали, че даването на подкупи е един от най-острите проблеми, с които се сблъскват.

(Център за изучаване и изследване на младежките проблеми.
Изследване. 2001)

“Корупцията е един от най-острите проблеми, с които трябва да се справи Румъния в своите усилия да изгради зряла демокрация и действаща икономика. Корупцията подкопава съпротивителната структура на обществото. Това е толкова широко разпространено явление, че са нужни не само усилия от страна на правителството, но също така и от цялото гражданско общество. Ако този проект успее, корупцията няма да може да се възползва от сътрудничеството на гражданите. Желаем на тази кампания много успех!” Г-жа Ан де Лин, Ръководител на Отдел ФАР (Правосъдие и вътрешни работи, социален сектор и гражданско общество) в Делегацията на Европейската комисия в Румъния.

Проектът си постави за цел да развие кампания за гражданско образование за разбиране и установяване на дребните корупционни действия, за стимулиране на гражданите да разсъждават върху тях, да показват гражданско поведение, като ги отхвърлят , а също така да насърчават включването на средствата за масова информация при разпространяване на граждански ценности и практики чрез разследване на ситуациите на дребна корупция. Тази кампания преди всичко е насочена към младежите между 15 и 25 години, от градска среда, които са засегнати от това явление както на лично, така и на обществено групово ниво.

Цел:

- Да се информира и да се привлече вниманието на населението между 15 и 25 години към дребната корупция и към ползите от гражданско поведение за нейното установяване и отхвърляне
- Да се насърчат журналистите от местните и централни медии да се включват при разпространението на гражданските практики, като отразяват случаите на дребна корупция и публикуват статии които дават ярки примери за гражданско поведение при отхвърляне на дребната корупция. Да информират също така журналистите за начина, по който младите хора възприемат дребната корупция и за разходите, които се правят на ниво домакинства във връзка с нея.

- Да информира представителите на професионалните сдружения, които са активни в областите, които са често свързвани с дребната корупция (Здравеопазване, Образование, Правосъдие) за начина, по който младите хора възприемат дребната корупция и за разходите , които се правят на ниво домакинство във връзка с нея.

Целеви групи:

Младежи на възраст между 15 и 25 години.

Представители на професионални сдружения, от областите, които често се свързват с дребната корупция, журналисти от местни и централни медии.

А също така като представления на форум театър в 13 града, кампанията включваше дейности в медиите, издаване на плакати и работа в интернет, публични дебати.; състезания по централната тема. Тя включваше също така и изследване за оценка на разходите за дребна корупция на ниво домакинство.

Финансиране: Европейски съюз чрез програма ФАР – 3-ти компонент: Гражданско образование, Независими средства за масова информация. Фондация КОНСЕПТ с основно внимание върху Форум Театър Караван.

Планирахме да организираме представления на Форум театър в 13 града: Констанца, Браила, Галати, Яши, Брашов, Сибиу, Клуж-Напока, Тимишоара, Плоещ, Крайова Таргу Муреш и Букурещ. За да постигнем целта решихме да работим заедно с Театъра за деца и юноши “Ариел”, който не само е преуспяващ младежки театър, но също така и организация домакин на фондация Драмафест. Това беше умно решение, като се има предвид, че неговият екип се състои не само от много добри театрални артисти, но също така и от опитни фасилитатори на Форум театър (някои от тях като членове на Фондация Драмафест взеха участие в пет-модулен международен тренинг, а именно в проект ECU-Net).

Театърът за деца и юноши “Ариел” подхожда към темата за дребната корупция чрез представления на Форум театър, на основата на факти от ежедневието, които изискват активната интервенция на публиката за да се разреши проблема. Представленията трябваше да подчертаят последствията от дребната корупция и начините, по които тя засяга, както отделните хора, така и общността.

Създаване на представлението

Създанели на представлението са актьорите Моника Ристеа- Хорга, Рудолф Мока, Адриах Брандус(фасилитатор на Форум театър) и Виорел Мерару (фасилитатор на Форум театър), които работеха под ръководството на режисьора Гаврил Кадариу (фасилитатор на Форум театър) и психолога Елена Мичеу(фасилитатор на Форум театър). Анка Рутеску ни беше ценен консултант, с нейните многобройни длъжности: театрален критик, координатор на художествени проекти с гражданско участие, участник в няколко тренинга по Форум театър, за които вече споменахме и ,най много като човек, близък на групата. Гаврил Кадариу пое отговорността да бъде жокер , асистиран от Елена Мичеу.

По време на първата работна сесия,ъ нашите приоритети бяха физическите упражнения, събиране на информация за цялата кампания, изучаване на материалите, представени от организаторите, консултации по случаите на дребна корупция, отразени от местни журналисти, както и споделяне на индивидуалния опит, касаещ този въпрос.: от подкупа на границата до шофьорската книжка или получаване на повишение в работата. Накрая, след страстни дебати, членовете на групата приеха сценария на темата, която решиха да бъде корупция в областта на здравеопазването.

Структурата на спектакъла беше разработена въз основа на ясни, разбираеми и конкретни насоки.

Институции: Сектор Здравеопазване., Случай(причина дребна корупция): лечение и амбулаторно хоспитализиране, Обкръжаваща среда(местожителство на действащото лице)М градска. Социално положение: средна класа.

Етническа принадлежност: Румънци.

Опитахме се да бъдем колкото си може по-реалистични и в театралния подход към проблема не беше въведен нито един измислен елемент. Действащите лица трябва да бъдат разпознаваеми за до доведат публиката до честен и конструктивен дебат. Поради характерните черти на целевата публика, главното действащо лице на спектакъла на Форум театър е млад човек, чиято възраст е около 20 години.

Основната формула претърпя няколко вариации, като се взимаха под внимание местният колорит, конкретните случаи, сигнализирани от журналистите в местните медии, както и случаите, които подчертаваха

различията между градовете и културните сфери, като се подчертаваха устно предаваните социални рефлексии, които са свързани с принципите насърчавани в семейството и общността. Макар, че селското население не бе взето предвид, ние се съобразихме с различията между градското и селското отношение към подкупа. Избраната тема също така имаше преимуществото да бъде до известна степен всеобща, което улеснява появата на други примери, както и на възможност за интерполация на причините, въздействието и решенията като цяло. Спектакъла беше кръстен “Болното място”, една фраза, която на румънски, освен своето истинско значение, намеква също, че има “нещо гнило в Дания”.

И накрая, ние приехме следното изявление за нашата работа:

“Като разчитаме на своя артистичен опит, но също така и на факта, че някои от неговите членове са фасилитатори на Форум театър, екипът подхожда към проблема за дребната корупция с помощта на своите специфични методи. Форум театърът е нов и ефикасен начин за общуване, един привлекателен метод за повишаване на общественото разбиране за проблема и включването на обществото в дебати, които подчертават сложността последиците и въздействията на явлението. Сесиите на Форум театър, които предлагаме, са основани на случки от ежедневието и са насочени към постигането на ниво на контекстуализация на феномена, неговите различни последици, както по отношение на личния, така и на обществения живот.

За да се създаде трайна тенденция за мнение, което е в състояние да задвижи стагнацията или поне ограничаването на този социален бич, нашето представление на Форум театър има нужда да се допре до колкото си може повече аспекти и характеристики на дребната корупция. Ние не можем да не се съобразяваме с факта, че даването на подкупничеството води до още по-лоши форми на отклонение от цивилизованото и демократично поведение, като злоупотребата с власт и случаи на едра корупция.”

Пътят на КАРАВАН

Керванът тръгна на път през един слънчев септемврийски ден, като на борда му бяха организаторите на кампанията, както и сборният екип на Форум театъра, към които се присъединиха Анда Молдован (анкетър) и Клаудиа Чибелеан (помощник по печата).

Прес-конференция се организираше преди всяко представление. Представители на Фондация КОНСЕПТ, Транспаренси Интернешънъл Румъния, и на Театър “Ариел” информираха медиите и местните власти за кампанията НЕ ДАВАЙ ПОДКУП. Организаторите също така даваха данни касаеща сесиите на Форум театър.

Многобройните отразявания в медиите представляват доказателство за начина, по който се развиха нещата, как то бяха възприемани и разбирани. Ще илюстрираме това с цитат от статия в едно списание за култура:

(...) в една съботна вечер, в дома на семейство Попеску, докато преглежда вестника, бащата на 17 годишния юноша разбира, че синът му, Адриан, куца. Въпреки че Адриан казва, че това е само раничка и няма нужда да ходи в болница, в края на краищата, в 23 часа в събота, през нощта не е най-доброто време да се пътува. Бащата се безпокои и повиква семейния лекар. Последният е на сватба. Затова, нуждаейки се от някой компетентен човек, който да реши проблема, бащата се обажда на един от хората, които познава в болницата. Сестра Нути го изпраща в болницата при сестра Анишоара. Така започва цяло приключение. Списъкът на подкупите е разтворен. За да влезе в болницата, те трябва да минат през портата. Първия човек, с който се сблъскват е портиерът. И той първи взима такса. В противен случай, няма да разреши на Адриан и баща му да влезнат. След като са влезли в болницата, жената, обслужваща асансьора, която плете, е следващата, която ще си играе на честен служител. И тя добре играе, докато стигат до парите. След като получава от Попеску старши определена сума пари, тя оставя настрана своята честност за малко и ги откарва с лифта на петия етаж. След като, най-накрая, са пристигнали при г-жа Анишоара, те се надяват, че проблемът им ще бъде разрешен от доктора, професор. Но дежурството на сестра Анишоара е свършило; причината все още да не си е отишла е, защото тя гледа любимата си сапунена опера. Чака да види, дали двамата главни герои накрая се женят или не. Разбира се и тя прибира своята такса, само защото е поговорила с бащата и сина и е изпратила последния до лабораторията да направи някои изследвания. Именно в лабораторията ние се срещаме болничната лаборантка Даниела, единствената която отказва на бащата на Адриан, когато той предлага пакет кафе. “Вие ме обиждате. Мое задължение е да направя тези изследвания!”. “Сега е късно през нощта, трябва да сте уморена, чашка кафе ще ви дойде

добре”. “Моля Ви, недейте. Обиждайте ме.” Много обезпокоен, бащата взема пакетчето кафе и изчаква резултатите от изследванията на момчето. След като са готови, Адриан и баща му се връщат на петия етаж, за да изчакат професора, който току що е приключил хирургическа операция. Разговаряйки с един пациент, бащата разбира, че сумата, която е готов да плати, не е достатъчна за лекаря, даже, ако проблема на момчето е просто раничка. Този път сестра Анишоара кара момчето да влезе само. Но също така го кара да изпразни джобовете си на масата, за да вземе подкуп, без момчето да разбере, че го дава.

Представлението беше възнаградено с многобройни аплодисменти и младежката публика беше поканена да играе. Всички спектактори стигнаха до извода, че за един обикновен цирей не трябва действително да се ходи в болница в събота през нощта., в 23.00 часа. Единствения правилен начин да се реши този проблем е да се отиде до Бърза помощ, до която да се отиде направо, без обиколни пътища. Освен това, тийнейджерът е седемнайсет годишен, а на тази възраст, би трябвало сам да реши проблема си и да отиде в болницата сам, без баща си.

Представлението е повод за стимулиране на някакви дебати и за търсене и, възможно, намиране на решения за разрешаване на ситуацията.(...) МИХАЛЕА ФУЛГЕАНУ-МАТЕИ. Аргес, месечно списание за култура, брой 10, октомври 2004 г.

По време на кампанията

* Керванът НЕ ДАВАЙ ПОДКУП стигна до град Клуж-Напока на 10-ти септември 2004 г. Поради хубавото време, спектакълът “Раната” стана сцена от Невидимия театър, който се състоя на площад “Унирии”.

* По време на кампанията уебсайтът www.nudaspage.ro беше нападат от хакери.

Анализ на въздействието: Количествена оценка

Керванът НЕ ДАВАЙ ПОДКУП беше организиран в 12 града от страната и в Букурещ. Повече от 3200 души присъстваха на сесиите на Форум театър (младежи, представители на медиите, държавни служители, представители на професионални сдружения). В сесиите на Форум театър се включиха двама актьори, които преди това нямаха такъв опит. Допълнително бяха организирани

още 2 представления в градовете Брашов(2 ноември 2004 г.) и Клуж-Напока(8-ми ноември 2004 г.)л Информационните листовки, изготвени в рамките на проекта бяха разпространени във всичките 13 града, публиката ги търсеше особено в края на сесиите на Форум театър.

Продължителност на спектакъла: 40 минути (7 сцени/представление).

Продължителност на дебата: средно 120 минути/дебат.

Качествена оценка

Интервенции: 198 (спектактори)

Често задавани/отговорени въпроси:

- Какво е/какво не е подкуп?
- Кога и къде се появява?
- Защо да (не) даваме подкуп?
- Какви са начините да избегнем предлагането на подкуп?
- Защо приемаме подкуп?
- Как се чувствам, когато се опитвам да подкупя някого?
- Как се чувствам, когато ме подкупват?
- Води ли подкупването до по-здрав свят?
- Нужно ли е подкупването?
- Защо трябва да спря дребната корупция?
- Може ли да се забрани подкупването?

Идентифициране на проблемите/ повишаване на осведомеността (точно определена).

Съдържането на спектакъла беше подходящо, поради преживяното от участниците, темата беше позната и се правеше често връзка между преките преживявания на младежите и:

- Даването и взимането на подкупи
- Подкупването като условие за получаване на медицинска помощ
- Натискът на възрастните, които често предлагат подкупи и рискът от социално подражателство
- Асоцииране на подкупването с разрешаването на някои проблеми

- Подкупването се идентифицира с единствения начин за общуване между бенефициентите и системата на здравеопазването.

Съпротива(точно определена)

В много случаи трябва да се изправим срещу защитните механизми като отричане, неодобение, подценяване или рационализиране на проблема. Повечето от регистрираните случаи са сред хора, които са в горната граница на възрастовия интервал (над 30 г.).

За младежите в целевата публика, идентифицирането на подкупа не е проблем. Но техните въпроси са свързани с начина, по който би трябвало да реагират, когато им се поиска подкуп. Изследването на други модели на поведение, извън този за даване на подкуп, повдига също множество въпроси. Защитните механизми се проявяват само при първия контакт с родителската или институционална власт.

Идентификация на главния герой

Чрез регистриране на привързаността на публиката към някои от действащите лица, социограмите показват, че главният герой, в този случай, е младият човек (Адриан), който трябва да се справи с медицинския проблем и трябва да избере между възможността на следва пътя, препоръчан от възрастните, които го заобикалят – които знаят само един начин да разрешат проблема – и възможността да намери други решения.

Идентификация на противника

Приоритетите на публиката, изразени чрез отношение на одобрение или неодобрение към другите действащи лица, противниците, които изпъкват са бащата и медицинската сестра, тъй като те се идентифицират с мощни потиснически елементи.

Способност за вербална диференциация

Отнася се за устното общуване, способността да се изразят емоционалните изживявания и техното познавателно съдържание, както и способността адекватно да се изрази съдържанието на различните роли, изиграни в представлението. Това се отрази еднакво в обратната информация, съответно в съгласието или несъгласието на публиката относно действията на

героя. Ключовите елементи при оптимизиране на емоционалната и вербална комуникация на спектакторите.

- Структура на сценария
- Адаптация на темата към областите от интерес за целевата публика
- Автентичност на героя
- Гъвкавост на репликите на главния герой
- Способност на спектакторите да транспонират текстовете в ролите, като запазват своята мотивацията си и начина, по който разрешават на главния герой да използва тяхното актьорско пространство
- Фасилитиране на проекциите на публиката
- Отворен финал, включващ многобройни решения
- Многогранната роля на жокера като ръководител, анализатор, променлив фактор, фасилитатор и наставник на спектакторите в тяхното изследването на причините, въздействията и решенията при структуриране на действието
- Адаптиране на груповите фасилитаторски техники чрез активно изслушване, парафразиране и обобщаване, както и като ефективно управление на хода на дискусиите
- Фасилитиране на сесията на Форум театъра по посока на развитие на позитивна групова динамика за публиката

Категоризиране на типа интервенция/намиране на решения

Идентифицирахме следните типове интервенция, финализирани като модели на отношение и действие на главния герой. Идентифицирането бе направено чрез прякото въвличане на публиката и чрез заместване на главния герой

- Въставане срещу подкупването (подкупването е кражба, няма полза от нея, не е правилно)
- Заместване подкупването със социални стимули
- Отказ за даване на подкуп, на който системата ще се противопостави

- Привличане вниманието на институциите, които имат властта да санкционират лицата, които искат подкупи
- Поемане на отговорността за нашите собствени решения и поведение
- Развиване на способността да общуваме с различните власти
- Образование и информация за правата на гражданите

Обратна информация от актьорите

“Усетихме една млада публика, пълна с живот, която иска да се бори и да намери анти-корупционни решения. Почувствахме обединените усилия на младежите да се борят срещу подкупничеството чрез информация, образование, отношение, лично участие... След всяко представление чувствахме увереност, че тази кампания е повече от полезна, както и този вид дебати.” Руди Мока, актьор “(Санитар и Пациент)

“Голяма награда за един актьор е да види, че това, което прави, се цени и разбира от младите хора. Това, което правехме, ги караше да говорят за този проблем. В ролята на Бащата, аз винаги исках да престроя и играя отново сцените, с мое участие и на сина ми, когото направо уча да предлага подкуп. Като баща, ми беше неприятна омразата на публиката, но като актьор, това беше голямо изживяване. Искam още! Ч Виорел Мерару, актьор(Бащата)

“Младежите в публиката са красиви , умни и могат да изготвят прекрасни речи. Един момент който ме трогна: а едно младо момиче си призна честно: АЗ СЪМ ПРЕДЛАГАЛА ПОДКУП!, следвайки, разбира се, наставленията на родителите си! Представлението беше наистина добро и енергичната размяна между публиката, жокера и актьорите действаше перфектно..”. Моника Ристеа-Хорга, актриса.(Сестрата, Съветник, Жената на асаньора, Честната болнична лаборантка).

Обратна информация от участниците

“Крайно време е да изягваме даването на подкупи, грешките на нашите родители и на тези, които ни карат да предлагаме подкуп. В тази борба всеки е важен и има съществено значение това, че запазваме моралното си отношение. Когато сме доволни от работата на някой , ние трябва да възнаградим този човек по по-необиден начин, който не включва правенето на услуга. Това ще бъде

една добра алтернатива на даването на подкуп. И , разбира се, можем да се усмихваме и благодарим на хората по-често, това помага повече от парите!”

Попа Аура, 19 г.

“Смятам, че сцената беше много добре направена и предизвика размисли. Щастлива съм, че румънци са се обърнали към сериозните проблеми, с които обществото се сблъсква. Желаното от мен решение в пиесата е всеки да реши, че системата на подкупа не е от полза за никого. Че даже докторът в някой момент може да има нужда от паспорт или друг официален документ и тогава тя ще бъде жертва на същия проблем, който все пак и тя насърчава. Мога непрекъснато да говоря за това. Благодаря ви много и желая късмет на проекта.”

Ерин Мари Оснер, доброволец от Корпуса на мира, 28 г.

“Този, който предлага подкуп е по-виновен от този, който го получава. Всички обвиняват хората, които получават подкупи, но забравят за тези, които ги предлагат и които непрекъснато захранват корумпираните системи. Ако това се прекрати, може би корупцията също ще спре. Много хора ще кажат “Това е единственият начин да се оцелее”, но има много институции, като Националната прокуратура за борба с корупцията, които са в състояние да изкоренят това явление. Ако ние, тези, които искаме да дадем подкуп, се променим, тогава корумпираните също ще престанат да се държат неморално.”

Киприян, 19 г.

Групата доброволци от Средното училище “Раду Негру” взеха участие в пиесата с голям брой спектактори. Отговорите, намерени от тях при участието им във Форум театъра, ги впечатлиха и те решиха да осведомят останалите ученици в Галати за това събитие

Анка Ротескур Оана Матееску, Анда Молдован, Лучиан Бранеа (Фондация КОНСЕПТ)

Елена Мичеа, Гаврил кадариу, Адриан Брандус, Виорел Мерару (Фондация ДРАМАФЕСТ)

Размишления

Прозрение

От цялата предварителна подготовка и извършената практическа работа, като резултат излезе една уникална и сложна форма "А-Форум Театър". И стана точно обратното на това, каквото трябва да бъде Форум театърът. Голям успех! Беше още по времето, когато искахме да приложим теорията в практиката, като работихме "по книга". Ако това е моделът за уъркшоп на форум театър, то трябва да го направим, както е планиран на хартия. Когато си начинаещ, винаги е по-лесно да повярваш в някой друг, а не в себе си. Това беше практика, беше предизвикателство, което ни очакваше. Първото предизвикателство и първата грешка беше Университетът за драматично изкуство в Белград. Мислехме си "Окей, хората няма да дойдат на тези уъркшопове." Първата сесия обаче, досега е ненадмината по посещение.

Всичко беше наред, до момента, в който участниците гласуваха за сцените, които искаха да бъдат представени на форум. Колежката ми Александра и аз стояхме ужасени, в очите ни се четяха куп въпроси. Беше моментът, в който със сигурност разбрахме, че сме допуснали грешка, защото участниците гласуваха за най-абстрактната сцена. Не че останалите бяха конкретни, но мисля, че и двете по време на гласуването се стараехме да не мислим, "какво ще се случи, ако изберат...", тази, която избрах. Не можехме да кажем не, даже и да искахме. Сцената започна. Двама младежи играх в сцена за фалшивата и абстрактна игра на сцената, за фалшивото изкуство. Сцената беше тяхна интерпретация за спектакъл, който се приема за изкуство, защото хората, които го представят, знаят как да го направят толкова мистериозен, че хората да не могат да кажат, че е безсмислен, защото се страхуват, че ще бъдат единствените, които не са го разбрали.

Александра и аз стояхме на две разни страни в пространството, паникьосани, вътрешната ни сигнална система още не беше се изключила, но нещо ни казваше "Следвай процедурата, следвай процедурата". Така че сцената започна отново и ние обяснихме, че сега спектакторите ще правят предложения за нейното изменение. Всичко, което се опитвах да направят, се подаваше от място. Опитвах се да играят като публика, дошла на това безсмислено представление, и вместо силно да ръкопляска в знак на одобрение, те на висок

глас изразяваха своето неодобрение. Опитавме се да направим сюжета по-реалистичен по-личен, но всичките ни опити се провалиха. През цялото време бяхме в шок. Опитавме се да направим по-смислена сцената и по-близка до живота, но не успяхме, защото през цялото време бяхме ужасени, очаквайки края, вместо да се справим с проблема. Моите мисли се бяха съсредоточили върху грешките, като си мислех за всички сцени, които бях виждала преди това. Това беше толкова затормозяващо, че не можех въобще да се концентрирам върху сцената, която се разиграваше пред мен. Ако не бяхме толкова ужасени, може би можехме нещо да направим. Ако сега се случи подобна ситуация, ще знаем как да се справим с нея, именно заради това преживяване.

Решихме да продължим с работа върху един пример за действителна случка, даже и това да не беше планирано. Това бе мигът, в който разбрахме, че е невъзможно да работим по начин, който някой друг е планирал, защото всяка група има своето собствено време и нужди. Трябва във уъркшопа да има спонтанност, която да върви в посоките, които не си очаквал и това е единственият начин, при който участниците имат възможност да изразят себе си. изведнъж всички участници бяха на сцената, те я променяха, не изчакваха коментарите, те просто навлизаха, без да вдигат ръка или да кажат ”Стоп”. Това означаваше, че най-накрая можем да се поотпуснем, защото нашата главна цел беше да им покажем поне част от това, което изпитваме по време на нашите семинари с Форум театър.

В заключителния кръг Александра и аз им казахме, че не сме успели да направим планираното и честно разказахме, какво изпитваме. Те оцениха нашата честност. За наша голяма изненада те поискаха да се върнем отново и да направим друг уъркшоп. За нас това беше най-непредсказуемият резултат. Не можехме и да представим подобна ситуация, но тя се случи.

След този уъркшоп ние разговаряхме с часове за всички направени от нас грешки и за многото неща, които можехме да направим по друг начин. Все пак радвахме се, че го направихме, независимо от страховете си. по-късно можехме да се гордеем със себе си и винаги говорим за този уъркшоп, като чели беше филмова комедия, където двете главни героини – Александра и аз се стараят да направят нещо от тази абстрактна история. Ето как беше създаден А-Форум театъра, по погрешка.

Въпреки, (е този уъркшоп изглеждаше даже като провал, всъщност от него се научихме на много неща. Когато го разглеждаме от тази перспектива, ние за нищо на света не бихме пропуснали тази възможност, макар че по време на този уъркшоп ми се искаше да съм някъде другаде, а не в онази ситуация. Щеше ми се просто да се спася, без да поглеждам назад.

Другият уъркшоп, който премина по същия начин за двама сконфузени фасилитатори, беше по обучение на младежи по темата ХИВ/СПИН. Работех с друга колежка, Ивана, и се опитвах да приложа малко по-различен подход към тази тема. Бяхме работили вече по темата, но имахме проблем, защото познанията на участниците по този въпрос де основавах на техните предразсъдъци и мнения, без по-задълбочено лично ангажиране. Този път искахме да започнем с театър на образите, който да покаже по-предизвикателни теми от онези, по които бяхме работили дотогава, и това бяха теми преди всичко на основата на секса. Участниците се кикотеха, като чуха темата, но въпреки това, смятахме, че нивото на интереса им като цяло е наистина ниско. Исках да разговарят помежду си и да коментират извършеното, без действително да се замислят или да вникнат по-надълбоко в същността на проблема.

Д почивката ние бяхме вече изтощени и не знаехме какво да направим за да овладеем ситуацията и атмосферата, която беше доста хаотична. Една жена, която стоеше настрана, се учуди от нашите притеснения, за нея всичко изглеждаше добре. Това не ни помогна, защото в повечето случаи, ако имаш някакво силно вътрешно усещане, не е така лесно да преодолееш рационалното чувство за съмнение. Уъркшопът продължи и участниците продължиха с процеса на създаване на сцените, хаотичната атмосфера също продължи, и двете двете изпитвахме желанието да приключваме колкото си може по-бързо с това, тъй като всичките ни усилия да ги усмирим бяха неуспешни. Когато, обаче, участниците почнаха да представят сцените си, стана очевидно, че зад това истерично държане, се е случило нещо. Една от сцените, изиграна от участниците, беше класическа сцена за нехайни родители, но по-късно дъщеря им разкри тайната си, че е била изнасилена. Те по такъв напрегнат начин изиграха това, че всички, включително и жокерите млъкнаха и това се запази до края. Групата избра за форума тази сцена и включването на спектакторите беше изумително. Това беше нещо напълно неочаквано за нас, като имаме предвид

предишната хаотична атмосфера. Спектакторите започнаха да навлизат в сцената и да намират различни решения. След което последва и нещо като сбиване между спектакторите заради различните им мнения. Започнаха да осъждат взаимно действията си и участието си. започнаха да преценяват, дали родителите в реалния живот биха постъпили така и някои от тях не можеха да се поместят от субективния си поглед върху нещата. Казваха ”Моите родители никога не биха постъпили така”. За някои от тях наистина беше трудно да видят неща извън собствения си опит, което беше проблем, защото те не искаха даже да чуят каквито и да е било чужди обяснения или за опита на другите. Изумени бяхме от това ниво на участие, но, в същото време, смутени от това, че не знаехме какво да правим с малките групи, които се противопоставяха една на друга.

Опитахме се да ги насочим в конструктивна посока, но отново бяхме твърде объркани за да успеем да организираме ситуацията., която и без това беше много трудна за контролиране. Понякога ги оставяхме за да видим, какво ще се случи, а понякога се опитвахме да създадем нещо като пътека към намиране на различни решения. Но въпреки това, спектакторите продължаваха да съсредоточават вниманието си върху детайлите на сюжета, като се концентрираха върху критиката срещу родителите и желанието им да ги променят. По някакъв начин, това което се случваше във сцената, се случваше и извън нея. Всички забравиха за момичето и нейните чувства и продължиха да се концентрират върху виновниците. И така, едно от момичетата от сцената, която играеше майката, вдигна ръка, решила да каже нещо. Разрешихме и, въпреки че обикновено не разрешаваме на действащите лица да говорят, освен за ”спри да помисля” по време на репетиция. Тя каза, че по някакъв начин това е и нейна история, защото има двама приятели, които се намират в ситуация, като тази на сцената. Това ни даде нова перспектива. Спектакторите разбраха, че случката е реална, а не само нещо създадено през този следобед в уъркшопа. Промяната беше видима и участниците продължиха да се включват, като се стараеха да помогнат на момичето. Имаше много интервенции, и с продължаването на сцената, се проявиха много чувства и изглеждаше като чели всеки изпитваше нужда да изкаже своите мисли. Това беше напредък, защото това очевидно ги беше накарало да се замислят, но в смисъла на разбиране на форум театъра, това не беше истинската цел, която искахме да постигнем. Повечето от тях останаха

със собственото си мнение, без действително да общуват или да се вслушват в чуждите мнения, мислейки само субективно. Това беше само малка драскотина по повърхността на този голям проблем.

Това което осъзнахме едва след края на уъркшопа беше, че от самото начало това беше единственият възможен резултат, защото в онзи момент, за тях беше важно да имат свое мнение, по-важно от това да слушат останалите или пък нас. Постарахме се да им помогнем по-добре да разберат колко много рай-различни мнения има и колко много различни субективни представи могат да бъдат верни за всеки. Целта е да се излезе от тези затворени субективни представи и да се премине към обективните. Това е една стъпка към действителното разбиране на хората, което би могло вероятно да разреши много проблеми в този свят. Звучи като идеалистична представа, но си мисля, че именно затова имахме тези тревожни усещания за уъркшоповете, които не тръгнаха точно в заплануваната посока и завършиха не така, както се надявахме.

Въпросът е да се стигне до състояние, при което буквално се потапяш в океан от непознати неща. Преодоляваш този първи страх от неизвестното и след това започваш да даваш на хората всичко, което можеш в този момент, без да играеш или да се представяш за човек ”който знае всичко”. Учиш се ежедневно, че всеки уъркшоп е стъпка към нов опит. За мен сега въпросът не е в това да направя нова мисловна структура, която да насочва процеса за други хора, а винаги да изграждам комбинация от чувство и рационално мислене, и насочена винаги към изследване. Даже и да не сме успявали понякога, няма правила за това, което вършиш, защото никога не можеш да предвидиш кой ще дойде на твоя уъркшоп, или с какъв опит, или пък с какви субективни представи. Така че винаги оставай открит, прислушвай се и следвай тези недоловими движения в участниците.

Йелена Вуксанович, Cedeum, Белград

Жокери: Александра Маркович, Ивана Йоксимович, Йелена Вуксанович

Да надвиеш потискащия Жокер

или

Мигът, в който станах Жокер

Като жокер във форум театър, личност, която отговаря за посредничеството между актьорите и спектакторите (зрителите-актьори) при търсене на решения, които биха могли да облекчат потисничеството, човек лесно може да попадне в капан и самият той/тя да се превърне в жокер-потисник. Какво разбирам под “потискащ жокер”? Това е такъв тип жокер, който има един или няколко преднамерени отговора или решения за облекчаване на потисничеството, представено в пиесата на форумата. И нещо повече, той/тя държи на тези решения и води публиката към тях, като в същото време пренебрегва естествения ритъм и начина, по който публиката мисли/разсъждава, като често дава оценки за предлаганите от публиката решения, като ”добри” и ”лоши” решения. Този тип жокер изпитва силна нужда по всяко време да държи под контрол начина по който публиката мисли и реагира и този контрол е твърд в повечето случаи. Този вид жокериране се проявява особено в случаите, когато това е млад и неопитен човек, който упражнява форум театър.

Макар и да звучи така, аз не искам да осъждам, ни най-малко. Разбирам, че това може да се случи в резултат на притежаваното огромно чувство за отговорност към работата във форум театър. То може да бъде и в резултат на идеалистичното чувство за справедливост и стремежа да се победи злото и предразсъдъците в света, използвайки форум театъра като средство, чрез което това да се постигне. В повечето случаи мотивите на практикуващите жокери са благородни и достойни за уважение. Съзнавам също така, че това, вероятно за много практикуващи е неизбежен етап от тяхното израстване и узряване, но все пак същевременно знам, че това не е правилен начин да се жокерира.

По времето на моето обучение за работник във форум театър, се опасявах най-много, и това беше тайна, да не стана потискащ жокер, и това опасение, почти страх, не беше неоснователно. Познавах себе си- моят характер и нрав беше често импулсивен и макар да се стараех да го контролирам в различни житейски ситуации, аз можех да изгубя чувството си такт много лесно. Освен

това, в моята нормална, ежедневна действителност, работейки като мениджър, често трябва да ръководя, което в моята практика често означава лидер в мнението и човек който решава проблемите, така че за мен е естествено да насочвам хората към решаване на проблемите, насоки, които те очакват от мен. Това положение изисква на имаш и да държиш под контрол разнообразни ситуации. В допълнение към това, през целия си живот съм била отчаян търсач и борец за справедливост. Така че, в моите очи аз изпълнявах всички критерии, необходими да стана един потискаш жокер и страхът ми имаше реални основания. В същото време имах дарбата, която често е и проклетие, да бъда твърде самокритична и аналитична наред със способността да мисля в перспектива.

Тези две мои вътрешни противоречиви позиции се бореха помежду си по време на обучението ми за форум театър, и този вътрешен конфликт не ми позволяваше дълго време да набера кураж и да взема решение да се пробвам като жокер. В действителност, по време на една от тренинг сесиите, ве днъж се опитах да жокерирам съвместно с мой колега по обучение, но бях дълбоко разочарована от резултата. Иначе форум тренинга ми хареса много и винаги взимах нещата дълбоко присърце, но винаги предпочитах да не бъда жокер, а да изпълнявам други роли в различните форум пиеси, тези на потисник или жертва/главен герой или спектактор. Изпитвах обаче силното чувство че няма да се забавя твърде дълго да взема това решение. В края на краищата, основната ми цел да участвам в обучението за форум театър беше евентуално да стана жокер във форум театър. Знаех, че е много важно да направя истинско жокериране с група, преди да е приключила програмата за обучение.

И така, в края на краищата, този момент дойде. По време на последвалата тренинг сесия в Охрид, Македония, неочаквано бях поставена в положението да бъда жокер. Нямах да бъде само с моите колеги по обучение, но и пред някои професори, които участваха в друг семинар, който се провеждаше в същия хотел, където се провеждаше нашия тренинг, и които бяха поканени на нашето представяне. Не зная точно как се случи така, че накрая станах жокер. Разбира се аз действително исках това да се случи от няколко месеца преди да се проведе сесията в Охрид. По някакъв начин аз се подготвих за такава възможност, но също така една част от мен беше ужасена и се съпротивляваше на това. Актьорите познават тази двойственост, сигурна съм, че това е същият

конфликт, който изпитва всеки актьор преди да стъпи на сцената да играе. Спомням си, че не аз поисках да бъда жокер на пиесата. Някой попита, дали някой има желание да бъде жокер. Тогава ме попитаха, дали не искам да бъда и аз приех. Не си спомням точно пиесата на форума. Спомням си, че беше за тормоз в училище, но не си спомням подробностите. За този разказ, всъщност това е без значение.

Отначало , докато се представяше пиесата и се установяваше сюжета, една колежка ми помагаше, така че при ”разчупването на леда” имах подкрепа. Веднага след това, започнах спонтанно. Публиката бълваше коментари, въпроси и предложения за пиесата – разбира се. Имаше толкова много такива, че нормално би било това да ме затрудни в проследяването им, но не и тогава. За първи път в живота ми, съзнателно си позволих свободата да застана пред група хора, търсещи решения на един проблем, без да бъда засставена да взема веднага собствено решение. И това не ме притесни. В този момент аз разбрах, че понякога, в някои житейски ситуации мога да бъда много арогантна личност,² която си мисли че винаги имам най-доброто решение. Също така, за първи път в живота ми, аз устоях на автоматичната, неволна, обичайна реакция да изпадам в паника, когато съм изправена пред ситуация, който не се вижда посоката на развитие. В резултат на това, аз установих, че съм изоставила съпротивата, която обикновено оказвам, на своите и чужди идеи. Казвах ”да” на идеите и коментарите, които идваха от публиката. Веднага почувствах вътре в себе си една ново придобита отвореност. Моето съзнание в този момент беше толкова силно и напрегнато, че можех да следвам публиката, да взимам активно участие при модерирването на разговора и действията, и същевременно да наблюдавам реакциите на собственото си тяло и разум. Тялото ми стана по-отворено и меко, активно и спокойно едновременно. Имаше пълен контрол върху дишането си и нервната си система. Наблюдавах за появата на каквото и да е напрежение – физическо, умствено или емоционално и установих, че мога да се освобождавам от него в момента на неговото проявление. Форумът мина прекрасно. Опитана се няколко наистина ефективни и действени интервенции. Всички бяха много ангажирани с проблемите и се състоя прекрасен обмен на идеи и мнения.

Удовлетворението, което изпитах от това преживяване не се състоеше в “ Да, направих го”, напротив. Това не беше удовлетворение от това, че съм постигнала успех в нещо. Това беше нещо много по-дълбоко и проникновено.

Това беше такова изживяване, което внася ново, изключително качество на вашия живот, изживяване, което те променя. По време на това жокериране аз изпитах един от най-силните и напрегнати моменти на присъствие и мощ, които съм изпитвала през целия си живот дотогава. И все пак, това усещане беше уникално защото не беше просто един миг и не дойде от нищото. Някак си несъзнателно една част от мен го беше избрала и една част от мен го беше направила възможно. Но този момент не беше нещо, което съм завоювала веднъж завинаги. Трябва да се стремя и да работя за него наново всеки път. Там е закачката, никога не можеш да изпаднеш в рутинност. Не казвам, че винаги успявам, но всеки път има нещо, с което да се доказваш и нещо ново да научиш.

Като се връщам към началото на моя разказ за потискащия жокер, като нормално човешко същество ти имаш собствено мнение за пиесата на форум театър, на която си жокер, а като творческа личност разбира се, имаш една или няколко идеи, как да се спре или облекчи представеното потисничество. Но не това е начинът. Когато публиката е предложила и опитала всичките си решения и е очевидно и ясно, че нито едно от тях не е толкова ефикасно и действено, като това, което имаш, ти си длъжен да споделиш с хората своето решение(решения). Но и това не е начинът. Смятам, че човек трябва да осъзнава своята роля на жокер във форум театър. Преди всичко трябва да установиш и да поддържаш неуловимото и ефирно вътрешно равновесие, равновесие между нуждата да се ръководи процеса и контролира публиката и нуждата да и се подчиниш. Трябва да бъдеш етичен и никога не трябва да злоупотребяваш по какъвто и да е било начин със своето положение. В края на краищата, форум театърът има за цел засилването на правата на спектакторите и да им покаже как да избегнат или преодолеят положението си на жертви, той не си поставя за цел укрепването на собственото ти аз.

Ясмина Билбик, Media Artes, Македония

Устойчивият жокер

Къде е/каква е истинската устойчивост на практическия форум театър?

Когато говорим за устойчивост, ние споделяме една неудобна позиция, поради страха да се изправим пред отговорността по отношение на продължителността и стабилността на нашия проект и инициатива. За да предпазим себе си от възможно прекъсване, което още повече засилва страха ни, създаваме представи, които се предназначени да ни предоставят правилни насоки за стабилизиране на работата, която сме започнали. Всяка от тези представи не само, че не е вечна, но е и априори обречена на временност, поради универсалната ентропия на силата. Представата сама по себе си представлява само една конструкция, която се стреми да стабилизира естествената тенденция в хода на събитията. Една такава конструкция е склонна да коригира определен отклоняващ се ход в тази тенденция на събитията, причинен от “цивилизования” начин на живот, който сам по себе си е изкуствен и напрегнат.

Повсеместната дихотомия между природата и цивилизования начин на живот резултира в девиантната тенденция на събитията. Представата и цивилизованият начин на живот са енергии с един и същи характер. Техният сблъсък няма да донесе енергия. Най-добрият начин по тази причина е да се инвестира в личността.

Човекът се е развивал през различни системи или набори от ценности, които са оказвали влияния и формирали отношения и връзки към околната среда и един към друг. Тази връзка между вътрешния и външен свят на съвременния човек е основано на ценности от убеденост в правотата на различни идеи, което води до нарушение на представите на личността. Човекът, който е убеден в индивидуалните и колективни “истински ценности” е изградил пясъчна кула. Този “дом” отразява един свят от аномалии. Съдържанието на този погрешно образуван свят, като раздразнение, непоносимост, нетърпеливост, антипатия, омраза, антагонизъм, завист, гордост, егоизъм, разрушителност и др. Произтичат от убеждението в правилността на навиците, които са в резултат на света на аномалиите и създаването на лично пространство, което наричаме АЗ.

Пространството, когато всяка мисъл обсебва напълно твоето внимание. Това означава, че ти се отъждествяваш с твоя вътрешен глас. Мисълта става тогава изпълнена с усещането за себе си. Това е АЗ-ът, умствената разновидност на “аз”.

Когато разбереш, че в главата ти звучи глас, който претендира да си ти и не спира да ти говори, ти отговаряш поради своето несъзнателно идентифициране с поток от мисли. Когато забележиш този глас, разбираш, че ти си не този грлас, мислителят, а онзи, който го осъзнава.”

Ние сме разпънати на кръст между двата свята, конструирания, който е основан на нашите навици и идеи и съществения, който е извън възможностите на рационалното мислене. За да преодолеем това разпъване между двата свята, е много важно да правим разлика между погрешно образувания свята на аза и реалния/истинския свят, който засега е невидим, скрит от стари навици.

Форум театър, в преки факта, че е вид идея, или че има склонността да бъде идея, ни дава възможност да намерим различни решения на съществуващи проблеми. Той се докосва до света на болката и чрез взаимодействие ни позволява да преодолеем двойственото понятие за добро или лошо. Когато познанието е постигнато, ние вече не сме обзети от мисли за това, как да направим света устойчив, защото вече сме пуснали своите корени в една твърда основа, която е устойчива до момента на естественото разложение. Ако на аза се даде твърде голямо пространство в рамките на работния процес, в изградената илюзия може лесно да се изгуби посоката и от тази дейност няма да има реален ефект.

Предполагам, че всеки деец на форум театър мечтае да създаде екип, който ще бъде сто процентно отдаден на идеята и задачата на форума. Задача, която ще анализира нуждите на хората в социалната среда, “бенефициентите” на официалния език на донорите, и за които екипът ще работи за да създаде идеални условия с достатъчно пари, които ще бъдат вечни. Аз не мисля, че материалните ресурси са най-същественото в устойчивостта на работата на дейците на форум-театъра. По-скоро, благоденствието като материални ресурси е лъже устойчивост, защото потребността от материални ресурси е потребност на аза. Парите и “идеалните условия” са винаги в душите на хората като своего рода мечта, защото стереотипно се мисли, че това са нещата, необходими за устойчивостта на идеите и практиките. Дори и да разполагаме с “идеалните

условия”, нас пак ще ни подтиска страхът, че тази създадена конструкция ще се срути. Същественото в устойчивостта на не-илюзорния свят се състои в баланса между разбиране и изживяване на двойствеността.

Инициативата, която е резултат от силни мотиви, се превръща в действие, което продължава. Поради жарта на този мотив, той продължава и продължава и в края на краищата, изведнъж, нямаш нито мотив, нито удоволствие, акумулаторите ти са изтощени. Това е нещо много логично и естествено за нуждата на аза, защото движещата сила е “ИСКАМ ДА НАПРАВЯ” или “Ще ми бъде приятно да работя” или “Моите пари”, “Моето щастие” и т.н. има безкрайна разнообразна върволица от “мои/аз” нужди, за удовлетворение на аза. Когато “мое” се превърне в “наше” и “аз” в “ние”, ние отваряме първата порта към човешката натура от висш тип – кръстопътя на нашите обкръжения и вселенските космически ценности. “Ние” съдържа в себе си взаимна независимост/взаимозависимост. Носи в себе си уважение. “Ние” се бори срещу Единствения. “Ние” е зарядното устройство на акумулаторите.

Можем да обобщим, че за да се постигне устойчивост ни е необходима организация, състояща се от личности, които са взаимно зависими. В тази организация не би трябвало да съществува йерархия, защото такава йерархия подхранва аз-а. Пътят към човешко и демократично дълговечност, който поддържа естествения баланс, може да бъде осигурен сам чрез взаимна щедрост.

Горан Стояновски, Media Artes, Македония

Заразяване на Форум

Форум театър, интеркултура, и педагогика

Интеркултурните практики в Европа започнаха да се развиват през 80-те години на миналия век за да се справим с огромните промени в глобалното общество, предизвикани от голямото придвижване хора по света от Юг на Север. Това е много хетерогенно поле на интердисциплинарни практики, всички целящи да изградят интеркултурни комуникации и смесване. То(полето) има много важно отношение към педагогическата работа. Това се отнася и за Форум театъра. Интеркултурните практики се занимават много и със социалната справедливост, поради много трудните условия, които трябва да преодоляват, когато имат работа с емигранти и бежанци. Тази дейност също е присъща на Форум театъра.

Roma Porto Franco, като организация занимаваща се с интеркултурни практики, се заинтересува от Форум театъра, като продукт на не-западната, пост-колониална култура, способна да се разпростре по целия свят., като отворена практика, подходяща за много различаващи се един от друг случаи. Това е първото ниво, на което Форум театърът на Потиснатите е интересен като интеркултурно явление. Той е интеркултурен в самата си структура. Методът на Боал, разработен в Бразилия, при специфични исторически условия, се оказва способен да регенерира и усилва своето съдържание след като дойде до Европа. Когато Боал дойде в Европа, той откри съвършено различен вид потисничество от това, което беше виждал в своята южноамериканска среда. “Ченгетата”, образа на полицаите, избрани да представляват властта и потисничеството, вече не бяха обективни факти, поставени навън, в света. Вместо това те станаха вътрешни реалности и формираха субективната представа за света на европейците. Той нарече този вид потисничество ‘ flics dans la tete’ (“ченгета в главата”) и отбеляза тогава, че даже в ситуации, които е срещал преди, където ченгетата са били определено видими навън, е имало също така и невидими ченгета в главите на хората. В главите им е имало потисничество. По този начин, Театърът на потиснатите е в състояние да се нагоди към много голяма палитра от човешки преживявания в различни социално културни и геополитически условия.

Театърът на потиснатите е често избран измежду интеркултурните практики с цел да се подобри споделянето на територията на различните общности, да могат бежанците да се адаптират към новите страни, в които пристигат, да накара местните хора да разбират и да се справят в новите конфигурации на техните социални обкръжения и да изграждат нови, плуралистични общности. Тук се намираме на второто ниво, на което Театърът на потиснатите е интересен в интеркултурното поле. Разрешаването на конфликти по демократичен начин и работата с физически игри подобрява между културното общуване.

Третото ниво за преценка на Форум театъра от интеркултурна гледна точка включва възможността за заразяване на неговите практики от други театрални и педагогически практики.

За да илюстрираме това, бихме искали да уведомим за опита на една организация, с която работим, Teatro di Nascosto – “Скрит театър”. Работното им място е във Волтера, Тоскана. През последните седем години Teatro di Nascosto, наред с практикуването на невидим театър, развива и репортажен театър. Това е един оригинален метод който дава публична гласност на народа и пиеси от миналото (кланета, трагедии и др.), които не достигат до медиите и дава възможност на хората, които са минали през драматични преживявания като войни, мъчения, изчезване на членове на семействата, да се върнат отново към живота си. преди две и половина години те основаха Академия за репортажен театър за бежанци и търсачи на убежище. Това е една голяма къща, която е предоставена за тази цел, където хората от Teatro di Nascosto (професионални актьори) и студенти (бежанци и търсачи на убежище) фактически живеят заедно. В ежедневия процес, историите на техния живот се събират, обработват и след това представят. Много от игрите да подобни или идват от техниките на Боал, за да създадат защитено пространство и освободят участниците от техните психо-физически задръжки. Съзвучието както на методите така и целите с първата и втора част на сесията на форума ни кара да вярваме, че е важно този опит да бъде известен, и че много от дейците на форум театъра които биха искали да опитат форум театъра в подобен интеркултурен контекст, могат да намерят истински ключови решения от тези признания и биха могли да започнат едно истинско сътрудничество.

Анет Хенеман, основател и режисьор на театралната труппа казва:

“Преди всичко, ние трябваше да създадем пътеката и взаимното разбиране, така че да можем да работим с хора, които имат абсолютно различно минало от нашето. Преобладаващата религиозна култура в групата беше обикновено)през всичките тези години) мюсюлманската, но африканската християнска и някои отделни племенни култури понякога също бяха представяни. Всички хора, с които досега сме работили имах зад себе си минало свързано с войни, изгнание или мъчение. Трябваше да намерим начини за работа с хора, които в поведението си показваха механизмите на война и потиснатост, като се бояха да изказват мнение и да кажат какво точно искат, израснали в страни, където човек рискува да бъде хвърлен в затвора или измъчван за това, че е показал свобода на мисълта или действието.

Като се има предвид, че бежанците са предимно мъже и идват от култури с ниско положение на жените, фактът, че ги ръководи жена (продължава Анет, визирайки своето собствено положение на директор, основател и пропагандатор на Академията) може да създаде проблем. Даже хората и да поискат да го приемат, тяхната първоначална реакция може да бъде много силно насочена против тази идея.”

Запознати сме и с опита на група “Communicare Intercultura”, Associazione “Il Muretto”, които работят във Флоренция, където един интеркултурен уъркшоп на Форум театър беще ръководен от двама жокери – мъже (Микеле Редаели и Фабрицио Мартини), обучени от GIOLLI, една от най-големите италиански организации, занимаващи се с Форум театър. Те почувстваха, че няма да бъде подходящо използването на физически игри в този случай, поради присъствието на жени, идващи от ориенталски страни, при които телесния контакт се счита за неприличен. Те разрешиха проблема, като дадоха на всеки възможността сам да реши да участва или не във всяка от игрите. При всеки случай, дали си мъж или жена е много важен фактор при интеркултурния контекст, с който трябва да се съобразяваме.

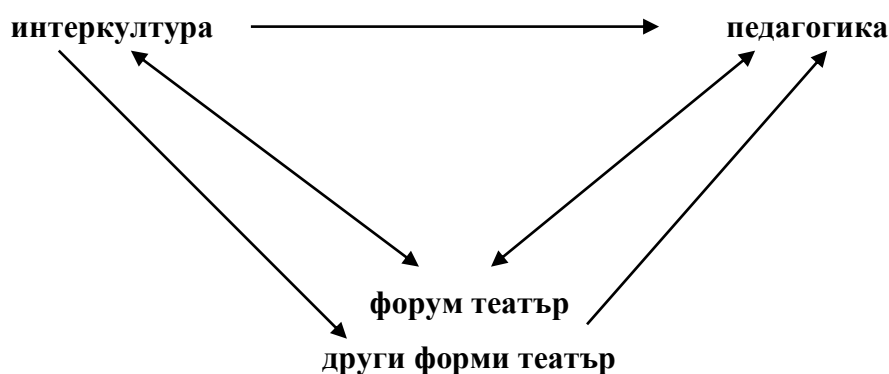
Друг много важен въпрос е големината на обмена. Отново Анет ни информира:” Научихме песните на всеки един от нас и танцувах с часове всеки ден, което ни даде възможност да научим стъпки и мелодии, напълно различни от нашите. За хората, които се обучаваха, това беше освобождаващо усещане, да си бъде в този момент у дома със своите собствени танци, мелодии и език, без да се притеснява, че не може да говори италиански или английски.” В същото

време, интеркултурния физически обмен ни дава възможност да създадем защитено пространство и ни позволява да “де-механизираме” обичайното си поведение. “Създаваме атмосфера, където всички се чувстват свободни и готови да вършат необичайни неща, да изоставят нормалното си поведение , например да си играят като деца или да се превърне на луд от замръзналите рамки, което позволява да бъдат наблюдавани и отразявани действията. Ние осъществяваме физическо обучение, когато работим с физически позиции. Например, работехме върху създаване на физически фотографии, които показваха ситуации от тяхното минало: моменти на война, сватби или на мъчение. Този “театър на образите” се създава от човека, който си спомня това. “Фотографиите” бяха съживени чрез забавени движения и след това беше разказвана историята. Така се стигна до представлението “Изгнание”.

Човек, който е живял в условията на война ще има специална психологична реакция към предателство от страна на приятел. Тази реакция ще е различна от тази на човек, който е предаден в страна без война. Всички, и аз включително, имаме много съзнателни и несъзнателни навици, и това, което забелязвам при този вид работа) и преди всичко у себе си) е , (е ние се стараем да се променим и да изградим нови навици.

Когато работим в интеркултурен контекст, ние се стараем да помним твърдо, че личностите, които формират групата не са все още общност. Ако работим с имигранти, социалното разположение на местните хора и това на имигрантите е също различно обикновено и те имат много различно жизнено минало. По тази причина, потисничествата са съвършено различни: ченгетата не са на едно и също място. Някои са навън, други са вътре. Ние трябва да търсим общата основа. Това трябва да е първата работа на жокера: да стимулира чрез евристични интервенции създаването на обща основа, която да служи като база за груповата солидарност. Това е тяхната общност. Уъркшопът като такъв и контекстът, който се осъществява вътре в него. Уъркшопът, организиран от “Communicare Intercultura”, където италианци и имигранти работят заедно, показва колко форумът подпомага развитието на собствеността върху проекта, като по този начин провежда формирането на нова общност. “Потисничество на работното място”, първите дни на едно момиче, назначено в хотел и сексуално застрашено от собственика, беше темата избрана от всички, както италианци, така и имигранти.

Всички тези въпроси са важни за процеса на пожизнено обучение, в нашия настоящ и свръх динамичен свят. Сега ще се съсредоточим върху педагогическите последствия от Форум театъра. Можем да представим взаимоотношенията между трите сфери по следния начин:

В основите на театър на потиснатите може да открием педагогиката на потиснатите от Паоло Фрейр. Боал среща Фрейр през 1973 г., един велик бразилски педагог, все още не много известен в Европа. Те работят заедно по един проект за ограмотяване (ALFIN) в Перу, и двамата изгнаници от Бразилия, заради режима, който е държал в затвора и двамата, а Боал е бил и измъчван. И двамата са били освободени от затвора при условие, че ще напуснат страната. Именно по време на този проект Боал за първи път поставя основите на техниките, които позволяват взаимодействие с публиката. Частично това е било вдъхновено от педагогическите методи на Фрейр. Основава се на изследване на място на представите за действителността в една общност и последващото им дешифриране. Хората се сдобиват с по-големи права чрез критичното изследване, като заемат възприемат активни гледища от предишните неоспорвани истини чрез диалог и евристика. Обучението е създаването и реконструиране на знания и съзнание, а не натрупване на понятия. Боал обединява дидактическите средства на Фрейр с артистичните средства на конвенционалния театър, като по този начин получава двойна цел – естетичен проект и обществена дейност.

Хората ще се научат да реагират критично, като оспорват “общоприетите” културни, социални и политически истини, които правят потисничеството възможно. В Театър на потиснатите Боал превежда на естетичния език на

театъра, възможността да пренастроиш съдбата си, като се създават инструменти за намаляване на потисничеството чрез евристичен, а не директивен процес. Първото потисничество, към което се отправя предизвикателство е физическото потисничество. Да осъзнаеш механичното си. Това е възможно да се постигне в значителна степен чрез диалог и сблъсък с “Другостта”, на което се гледа като на нещо значително. Ролята на жокера е да направи този диалог възможен, а не да го направлява. Неговото/нейното отношение е преди всичко евристично, като по този начин ни напомня за ролята на учителя според Фрейр. Той/тя никога не се налага, никога не критикува, не превръща в доктрина, винаги уважава предложенията на участниците, дава възможност да се продължава напред, но не избира посоката. Като Курого в театър Кабуки, казва Боал, жокерът играе на сцената като отстранява препятствията. И не само физическите препятствия се отстраняват, то и невидимите. Жокерът изяснява посланията, насърчава участието на всички, създава защитени пространства, където могат да се развият “китайски кризи” и да ни изведат към нови мащаби, той действително е обучител, в етимологичния смисъл на думата: човек който съпровожда някого до ново местоположение. В това пътешествие всички участници се променят и се научават, че могат да променят света.

Използване на Форум Театър за развиване на емоционална грамотност

Театър Форум Кимру е образователна фондация, създадена през 1993 г. Ние с колежката ми Ана, които я създадохме, бяхме бивши учители съответно по драма и по изкуства, и бяхме изгубили всякакви илюзии за системата. След като се разбрахме, че искаме да създадем художествен проект, който да създава възможности за местни неработещи младежи, ние попаднахме на едно обучение по Форум театър в Лондон, с Ейдриън Джексън. Убедихме местната служба по образованието да плати, за да отидем, и като много други, бяхме заразени от крастата на форума.

В началото работата, представена от нашите млади доброволци, беше фокусирана върху здравни въпроси – “секс, наркотици и рок енд рол”. Обаче скоро започна да ни се изяснява, че въпреки че представленията чудесно пасват към учебната програма, и определено са забавни за учениците, вероятно не предизвиквахме промени нито в живота на децата и младежите, с които работехме, нито в системата, която според нас не правеше нищо за тях. Спряхме, замислихме се и разбрахме, че проблемите /безопасен секс, злоупотреба с наркотици и т.н./ всъщност не са истинския проблем. Искахме да работим с причината, не със следствието. Ниско самочувствие, липса на прозрение, недостатъчно разбиране и отричане на емоционалната страна бяха причинните фактори за тези модели на самоунищожение. Наблюдавахме все повече случаи на самоувреждане, депресия, хранителни разстройства, злоупотреба с дрога и др., и работата ни с пациенти на службите за душевно здраве се увеличаваше.

Девизът на нашата нова мисия: ”Театър форум Кимру възприема уникален, холистичен подход към емоционалното обучение, по смел, творчески и достъпен начин” стана наше знаме. Това беше много по-честно, но неизбежно причини объркване сред нашите потоци на финансиране: ние вече не пасвахме идеално към калъпа. Започнахме да преговаряме с училищата да правим проекти с учениците, които да им позволяват да изследват вътрешния си живот и емоциите, които преживяват,, особено тези, които влияеха отрицателно на тяхното мислене и поведение. Скоро обаче бяхме канализирани към така наречените не-ангажирани ученици, и се озовахме отново в познат финансиращ поток, но загубили честността си. Отново ни разпределиха в кутия, отново се регрупирахме.

Популярността на бестселъра на Дениъл Гоулман “Емоционална интелигентност” много подпомогна усилията ни и ни даде необходимия “влекач”. В резултат сами започнахме да си търсим финансиране и предприехме серия от проекти за емоционална грамотност. Тази работа продължава и се развива, както и нейното разпространение чрез образователна програма в Уелс и по-нататък – в програмата за обучение ECU-net в Европа и програмата Грундвиг.

Ние бяхме опознали силата на техниките на Форум Театър за работа с емоционални проблеми и ги комбинирахме с други техники, които, изглежда, се

свързваха добре. Използваните техники се развиха с времето и включват уникална смес от кръгови дейности, интерактивни игри, преходен анализ, дейности за насърчаване на диалога, упражнения по активно слушане, техники на вниманието /не можеш да учиш, ако не присъстваш/ и технология на откритото пространство. Върнахме се също така към това, което смятаме, че е истинския дух на форум театъра и на самия Аугусто Боал, като оставяме “проблемите” и материала за сесиите да възникват от самата група, и с внимателно слушане на споделените истории, възниква същността на сесиите. Като се фокусира върху взаимоотношенията, работата обхваща три области: моето отношение към мен, моето отношение към теб и моето отношение към моя свят. Както и смесицата от техники, спомената по-горе, съдържанието на форум театър се прилага така.

Моето отношение към мен: начална и крайна точка на всички уъркшопове и се прави в кръг. Както красноречиво твърди Харисън Оует /Технология на отвореното пространство/, кръговете са “геометрия на пълнота, включване и цялост. В кръговете се случват особени неща, както добре знае всяка местна група.” Театърът на образите е особено ефективен тук. Отделните образи позволяват на хората да разкрият нещо от вътрешния си свят: чувства, стойности, отношение, мотивация, смисъл, страхове, стремежи и т.н. Създаденото пространство за споделяне и размисъл насърчава изследването и разбирането на това, което ме насърчава, и след това доколко то е подобно или различно за другите. Разбира се, това, което ние /като фасилитатори/ скоро разбираме, е че повече неща ни сближават, отколкото разделят от другите. Външната история може да е много различна, но вътрешната дръпва съзвучна и често усетена със сърцето струна. Нещо се случва, когато всички заедно сме свидетели на това.

Втората област, в която се фокусираме, е “Моето отношение към тебе”: тази работа надраства кръга и се изследва чрез по-сложни образи и форум театър. Работата включва разглеждане на междуличностните отношения, разбирането на последиците от нашето мислене и чувства върху поведението ни към другите, изследването на конфликти и т.н. Това “огледало” отново ни напомня какво споделяме и битките, които сме водили или водим. Заедно сме по-находчиви и подтикваме себе си и един друг да спечелим, да прозрем какво представляват вредните видове мислене, да намерим начин да ги премахнем и с

това да увеличим своя потенциал. Форум театър може да е нещо като забавен кадър, или по-точно казано “разширяващ сегашното”. Той създава пространството, от което можем да избираме да отговаряме, а не да реагираме. Репетиционната техника на Боал “спри, мисли” помага и в работата за емоционална грамотност. Тя ни позволява да зачитаме /обратно на да не зачитаме/ и осветява частта от секундата, когато мислите, думите и действията често могат да съвпадна в рептилната реакция да се бориш или да бягаш. “Спри, мисли” може да се разшири до “спри, мисли, чувствай”, и отново да осветли взаимодействието между чувства, мисли и действия. Както казва самият Боал:

“Театърът... човешкото качество, което позволява на човек да се наблюдава в действие, в дейност...позволява му да си представя варианти на действието, да изследва алтернативи. Човек се вижда в действието на виждането, в действието на действието, в действието на чувството, в действието на мисленето. Чувства как чувства, мисли как мисли.”

Като трето можем да изследваме “Моето отношение към моя свят”. Често пъти най-интересни са тези уъркшопове, когато се случва нещо друго, когато цялото е по-голямо от сбора на частите. Когато се получава истинско общуване и общността е съпреживяване, а не понятие. С това съпреживяване идва и разбирането за нашата обща човечност и взаимовръзка. Въпреки културните ни разлики, които обогатяват работата, идва един момент, когато всички ставаме едно. С това идва и емпатичното познание, че това, което се случва с теб, влияе и върху мен, и обратното. Светът, в който живеем, наистина е малък.

С подчертаването на активното гражданско съзнание е нужно да потвърдим връзката между емоции и мотивация /и едното, и другото произлиза от латинския корен на “движи се”/. Ако не сме готови да се ангажираме с емоции, от къде може да дойде мотивацията на хората да се активират? И отново, Форум театър работи толкова добре: “Театърът е форма на знанието: той трябва и може да бъде средство за промяна на обществото. Театърът може да ни помогне да изградим бъдещето си, вместо просто да го чакаме.” /Боал/

В този аспект на работата понякога се задейства правният театър. Ако подтисничеството, което изпитва героят в пиесата е политика или липса на политика, тогава имаме правен театър. Действително, ние създадохме пиеси на

правния театър с много групи по цял Уелс и след това ги отнасяхме до местните създатели на политиката, или, в четири случая досега, ги отнесохме до правителството на Уелс. Освен това създадохме “открити пространства”, наречени агора, в които низовите групи, с които работим, се събират с политици, бюрократи, комисии, местни съветници, мениджъри и т.н. Агората е било пространството извън форума в Древна Гърция /по-късно Сенатът в Рим/, където политиките са влизали в диалог с гражданите, /агор е също така уелската дума за отворен/. Връщайки се отново в емоционалната сфера, често пъти истинската сила на пиесата е в нейния ефект върху зрителите /в случая тези с повече власт/. Възможно е да се усети осезаема емпатия в залата, докато се разиграва историята. В този момент изглежда, се заражда най-голямата надежда за промяна. Нашият опит показва, че когато се изпусне момента и спомените избледнеят, сърцата на законодателите се връщат там, където са си били, и политиката отново става кабинетно упражнение, където главата и сърцето са разделени.

Макар че тук в Уелс сме все още на ранен етап, напоследък един уелски областен съвет ни възложи активно да работим сами с техните жители, за да могат те вярно да представят своите истории и проблеми пред съвета. Промяната се случи в този ден, когато служителите на областта се видяха отразени и признаха своето подтисничество, и това мен, например, ме насърчава!

Гил Досет, Театър Форум Кимру

Промяна на гледната точка

Беше в началото на деветдесетте. Накратко проектът беше да се насърчи схема за обучение с кредити за 14 – 16 годишни в училищата в селските райони на Северен Уелс. Първоначално той някак не се връзваше с нашата концепция за Форум Театър. В края на представлението на всеки член на младежката аудитория се раздаваше чисто нов тефтер, в които да запише какво е научил. За нас тези малки черни бележници, със знака на компанията, отпечатан на корицата, бяха символи на лакомията и капитализма на осемдесетте. Отвътре те дори имитираха кредитни карти, които предлагаха намаления на всякакви младежки стоки за всеки, записал се в схемата.

Обаче парите бяха добри, не достатъчно добри, за да наемем повече от трима актьори и един режисьор, и си помислихме, че можем да създадем нещо, с което да помогнем на младите хора да разберат, че могат да си изберат професия, да открият с какво искат да се занимават в живота, без да им се оказва външен натиск.

Заедно създадохме три сценки. В първата, едно 14 годишно момиче, което работи като келнерка през уикенда, е тормозено от шефа си, а многострадалната ѝ колежка не ѝ помага. Във втората момичето се прибира у дома, при самотната си майка, която потайно изразява отчаяната си нужда дъщеря ѝ да остане в училище и да успее в учението. Младото момиче обаче усеща, че не там е силата ѝ.

/ Схемата, предлагана от проекта, беше за хора със “средни до ниски възможности”, които са склонни да напуснат училище на 16 години, и им посочваше по-“професионални” пътища за квалификация./

В тази напрегната сцена, която се разиграва в хола, на гости олюлявайки се влиза вуйчото, леко пийнал след поредното неуспешно интервю за работа. Малко над трийсетте, безработен десет от тях, хаплив, песимистичен и апатичен. Съветът на този псевдо-патриарх към момичето е да не се мъчи да учи, да има амбиции или стремежи, защото я чака разочарование. Най-добрата стратегия е да се приеме безработицата като начин на живот, защото за такива като нас няма работа.

Последната сценка представляваше разговор за професията в училище с един неспособен и несъчувствен съветник, и майката, която не ѝ позволява да каже и дума.

Аз бях в странното положение поред да играя тримата главни потисници – шефът, вуйчото и съветникът по въпроса за професията, и същевременно да съм Жокер на форума. Беше случай на подтилкам подтилкам точка излизам подтилкам подтилкам тя добре ли се справи стоп подтилкам подтилкам и т.н. Получи се нещо като ритъм, който публиката изглежда възприе, аз да влизам и излизам от образа, и намесата на гадния потисник да се редува с подкрепящия Жокер.

Играехме пред публика от ученици, които не бяха преживявали Форум театър, и вероятно никой не ги беше питал за мнението им. Така че тук, като играехме по два пъти на ден в продължение на четири седмици, аз отблизо опознах чудесната реакция, когато обяснявате, че “ние отново ще изиграем пиесата и този път вие, всеки един от вас, които седите и гледате, може да извика стоп, да се качи на сцената и да заеме мястото на героя и да се опита да промени разказа, да се съпротивлява на подтисничеството, да освободи нашия герой.” В този момент, въпреки че аз вече съм обяснил процедурата в началото, те я чуват и се променят. Без напълно да вярват на думите ми, те отварят уста, оглеждат се отново, и започват да се смеят с нервната възбуда на бебето, открило първия си инструмент. Този инструмент е съзнанието, че имат властта да променят нещата, нещо, на което образованието им е забравило да ги научи.

Един ден посетихме едно специално училище. По странната логика на образователните органи в това училище се учеха хора със сериозни недъзи, с неспособност да учат и ученици с проблеми с душевното здраве. Училището, макар и по никой начин не неприятно, създаваше усещането за институционална апатия, разнасяна с миризмата на дезинфектант. Бяха забравили за нашето пристигане и се започна задкулисна суматоха да накарат класовете да присъстват, докато благообразният главен учител ни даряваше с нетрепваща усмивка. Подготвихме се с помощта на няколко от момчетата, чието обучение, изглежда, беше изоставено, и те просто “се мотаеха” из училището. Забелязах едно от момчетата. Косата му беше огнено червена, а кожата му толкова бяла, че дори акнето, която я покриваше, не можеше да я зачерви, а едното му око беше подуто и посиняло. Имах впечатлението, че е някой, който

за краткия си живот е преживял огромна болка и страдание, и предполагам, гледайки старите му очи, че не грешах.

Публиката беше докарана в залата от всички посоки от равнодушни обслужващи, чиито тела казваха, че искат да са някъде, където и да е, другаде. Публиката беше сбирщина: най-отпред младежи с проблеми на душевното здраве, които изглежда бяха единствените, които проявяваха някакво любопитство. После зад тях, разпръснати в странно съзвездие, нито един стол или количка сочещ в една и съща посока, млади хора, изкривени в странни и напрегнати пози от церебрална пареза. Картината не беше и тиха и безмълвна. Имаше вълни от конвулсии, тежко дишане и понякога неразбираеми /за мене/ крясъци. Обслужващите бяха поставили някои в такива позиции, че те не можеха да обърнат глава и да гледат.

Какво правехме тук? Повечето, ако не и всички тези младежи никога нямаше да имат професия, а ето ни нас, размахваме под носовете им предизвикателството да имат избор, какъвто никога не би им се наложило да правят. Да им раздаваме бележници и кредитни карти би било жестока шега. Останалите актьори бяха много неуверени, но аз счетох, че си заслужава, даже и ако се отнася до един човек от публиката, и останахме.

Никой нямаше предложение за първата сцена, затова преминахме на втората. Сега вуйчото беше подтисникът, за когото никой нямаше отговор. Почти във всеки случай той беше малтретиран с различна степен на насилие, което, за радост на младите хора, ние придружавахме с изобилни действия в забавен кадър. Накрая, обаче, макар и през въображаемата пощенска кутия, той винаги печелеше спора, тъй като по това време на това място икономиката беше зле и нямаше сваятна работа. Той беше прав за това. Още по-прав беше с апатичната си стойка пред тази публика. Така че когато бледият младеж, когото бях забелязал по-рано, каза стоп, аз обясних правилото за насилието и се подготвих за няколко каскади с падане. Той се качи на сцената, нежно ме хвана за ръката и ме помоли да седна с него на канапето. Седнахме, и той ми каза, със съчувствие, което никога няма да забравя, никога да не се предавам. Твърдата маска на моя герой падна...той стана човек и аз станах човек в този момент. Забелязах, че е тихо, обърнах се към публиката и не видях нито един човек с увреждане. Всички те бяха интелигентни, съчувстващи същества, напълно осъзнали /знаещи заедно/ в този момент, че и аз съм бил пречупен като тях, но

като тях притежавам безкрайна сила, която стана видима, усетена, едва когато външната ми твърдост се наруши от доброта. После това изчезна.

Усетих, че една завеса от невежество се беше повдигнала, за да открие фундаменталната реалност. След това попитах другите актьори дали са видели това, което видях аз. Те се съгласиха, че са се трогнали от този момент, но не са получили никакво чудодейно разместване на усещането си. Когато се подготвихме да си вървим, бях обзет от тъга, имах чувството, че някакси изоставям тези човешки същества да се крият зад прозрачната илюзия на малоценността. Сега като си спомням, си мисля, че това е било арогантно от моя страна. Сега вече знам, че небето е винаги синьо, даже и зад облаците: все още има големи черни облаци, които закриват гледката ми в повечето посоки.

След десет години Жокерство аз отново се връщам към това прозрение. То ми напомня, макар че признавам – недостатъчно, че естетическото пространство, създадено от ТП, може да бъде връщано гърне на промяната, задвижена не само от политически или психологически прозрения, или тъй да се каже, дневен ред, а от простото и искрено изискване дадена ситуация да се усети по различен начин, да се предадеш пред щастливото откритие под формата на публика, осигурено в отговор на това изискване. Това щастливо откритие не зависи от Жокера /то често се случва въпреки него/, но безпристрастността помага, и тя не бива да се бърка с безразличие. Аз страстно желая да стигна до корена на проблема...това е фразата, която използвам най-често и най-искрено...”Какъв е коренът на проблема?” Разбира се, аз обикновено знам рационално какъв е той, но никога не изоставям надеждата, че някой ще извика стоп, ще се качи на сцената и с действие ще ми го “покаже”, както направи онзи младеж със насиненото око.

Айуан Бриок, Уелс

Да се обърнем към бъдещето, като използваме Форум Театър

МЈС е младежки център за изкуствата в Монлюкон, централна Франция. Целевата група на МЈС са младежи в неравностойно положение от околностите, и се намира посред един, така да се каже, “чувствителен” град.

Ние възнамеряваме, чрез уъркшопове на форум театър, да помагаме на младежи между 13 и 18 години със социални и семейни затруднения, синове и дъщери на работници – имигранти, хора от центрове за настаняване и други, които, по редица причини, напускат училище или не могат да се интегрират в обществото.

Младежите, които виждаме ежедневно, често имат проблеми с общуването, идентичността, както и социални проблеми. Те имат проблем с интегрирането в социалната среда и не могат да си представят бъдещето или да правят планове за него. Техните трудности в училище и проблемите им с грамотността им пречат да изразяват себе си, освен чрез насилие или пасивно. Когато в живота им се въведе форум театър, те ще могат да се изразяват свободно и без опасност. Няма да има обществена оценка.

Форум театър може да им помогне да утвърдят своята идентичност и да изследват своите ценности, идеи и желания. Ще им помогне да осъзнаят факта, че това, което говорят и идеите им имат стойност за подобряване на тяхната среда.

Чрез Форум Театър очакваме да им върнем увереността в себе си и да им помогнем да намерят мястото си в обществото, от което вече няма да се чувстват изключени. Те ще могат да разсъждават върху специфичните си проблеми, и ще променят своя начин на мислене. Тогава ще може да се осъществи един истински обмен между младежите и обществото, което досега не е можело да комуникира с тях. С нетърпение очакваме да създадем нова, динамична инициатива в Монлюкон, която ще има истинско и положително въздействие върху нашата местна общност.

Сандрин Дермюл, Сесил Дюро, МЈС, Франция

Форум Театър в контекста на една мулти-етническа общност

“Възглед от другата страна за етническото разбирателство и мира за младежта в Южна Сърбия” и една местна инициатива съвместно с Червения кръст за Община Палилула, интеграцията на ромските деца, децата, изселени от Косово и Метохия и местни деца от Белград.

През деветдесетте години в Южна Сърбия, в Косово и Метохия, имаше непрекъснати битки, етническо прочистване, а през 1999 г. насилието ескалира, и Сърбия и Черна гора бяха бомбардирани от силите на САЩ и НАТО. След цялото това насилие беше решено, че сърбите и албанците трябва да живеят заедно в независимо Косово, но те продължиха да си живеят поотделно, повече от всякога. Проектът “Възглед от другата страна” не отиде в Косово, понеже щеше да е невъзможно да се работи, тъй като всеки, който желаше да мине през Косово, трябваше да има военен ескорт от ООН. Проектът се изпълни в три града, близо до границата с Косово: Вранье, Буяновац и Прешево. Буяновац и Прешево са градове със смесено население – сърби и албанци. Двата града, които са много близо до Косово, са в постоянна критична ситуация, тъй като винаги има възможност за насилие, което може да ескалира в Сърбия. Вранье е град, в който има голям процент роми, и сърби. Обикновено тези групи не комуникират помежду си, и живеят физически разделени в града. Например, когато влезете в Прешево, на входа на града, там има сръбски къщи и училище, а след това има нещо като граница с отделен вход към албанската част на града. На тази граница по всяко време има въоръжени войници, които пазят.

Първият ни проблем беше дали да работим на две отделни групи, и после бавно да ги интегрираме, или да започнем направо със смесени групи. Следващият въпрос беше как да ги интегрираме в една група, след като между говорещите албански и говорещите сръбски има голяма езикова бариера. Въпреки че всички те живеят на сръбска територия, те не можеха да комуникират помежду си, дори да искаха. За работата се нуждаехме от преводач и тъй като имаше двама фасилитатори от Косово, те работеха понякога с албански-говорещата група. Групата, говореща сръбски, работеше със сръбски фасилитатори.

Ние решихме, че тази първа бариера може да се превъзмогне, като всяка група направи представяне чрез Театър на образите. Сръбската група посети галерията на албанската група, и обратно. Участниците завършиха с колективен образ, където фасилитаторите и координаторите бяха посетители. Това беше въведение към следващата среща, когато за първи път щяха да бъдат една голяма група. Фасилитаторите бяха изненадани, защото всички участници показаха интерес да работят заедно в една група.

Това беше най-логичният подход, но винаги има страх от неочакваното и трябва да се направи необходимото за създаване на безопасна атмосфера за работа. Дори участниците в уъркшоповете осъзнаваха ситуацията. Те вероятно чувстваха нужда да направят нещо за атмосферата, която обграждаше живота им в техните градове. Фактът, че група хора идват да работят с тях и използват театъра като техника, беше истинска новост за тях. Сърбия е доста централизирана около столицата Белград и другите големи градове, и когато напуснете тази градска среда, няма обезпечаване за общински проекти, и почти няма обществен живот. Младежите имат училища и кафенета. Ако живеят в смесени градове, те не ходят в същите училища, и дори ако се познават от тези отделни групи, те не биха се поздравили на улицата.

Един от проблемите, който създаваше предразсъдъци в сръбската група, беше, че хората от албанската група знаят сръбски, но не искат да го говорят. Обаче за някои от тях това беше вярно в началото, но след известно време те започнаха да комуникират, както могат. Те започнаха да се учат взаимно на думи по време на почивките, и наистина започнаха да общуват. Трудно беше, защото от страна на някои родители имаше обществено неодобрение към такъв тип поведение.

По време на проекта нещата започнаха да се пораздвижват, поне се поздравяваха и някои се сприятелиха. През целия период на проекта се опитвахме да превъзмогнем проблема с интеграцията. Освен това открихме, че има три нива на езиково развитие, първо с участниците, после с публиката, и накрая с фасилитаторите.

Толкова е тъжно, че животът на тези млади хора до голяма степен се ръководи от текущата политика, и атмосферата в уъркшоповете рязко се промени след инцидента с насилие в Косово през март 2004 г. Това беше етническо прочистване на сърби от косовските села. Почти цялото християнско

сръбско наследство беше изгорено, черкви от 15 век. После имаше протести по цяла Сърбия и три джамии бяха изгорени. Хората бяха бесни. Първата среща на групите след този инцидент протече в много странна атмосфера. Беше напрегната и някак си истерична. На тези младежи им е трудно да не се влияят от това, което ги заобикаля, защото живеят в страх от ескалация на насилието и винаги се плашат от такива инциденти. Вероятно за по-възрастните хора, които не се стараят да променят нещата и да направят живота по-добър, им е достатъчно да мислят, че другата страна е зла, лоша. Резултатът е пълно прекъсване на общуването. То спира. Никакво смесване с другата страна.

Йелена Вуксанович

В съответствие с тези средства, целите на модерната социална и проблемна педагогика, която представлява използването на процеса на обучение/научаване като импулс за социална промяна, в центъра на която е субективността учещия, който трябва да бъде съпровождан в неговото/нейното откриване/построяване на света.

Рикардо Маса, професор в Университета Бикока в Милано, опита да направи един много обогатяващ експеримент със студентите в курса си по Формативни науки. Те избраха, анализираха и представиха една пиеса по хорова режисура. Професорът стана жокер, за да улесни общуването и да обезпечи демократичност и разрешаване на възникващите конфликти. Той нито веднъж не зае централна позиция. Те имаха възможност активно да преживеят плурализма и заедно да изградят представите за света, като всеки един от тях даваше и получаваше. Това трябваше да ги подготви да бъдат педагози, способни да изживеят постоянната природа на промяна и размяна на процеса на учене и преподаване.

Ивана Бадолато, една от авторите на това есе, предложи в своята дипломна работа за магистър, форумът като част от официалната учебна програма по преподаване за учители. Както в смисъл на реципрочност с учениците, така и за разрешаване на проблемите с потисничество свързано с институционалните структури, при които се провежда образованието. Узаконяването на тази практика би било истинска революция в образованието.

Основния принос на форума към образованието е, както ние считаме, в две насоки. Той помага прилагането на сила в образователен контекст и подпомага изграждането на пространство за възможностите за пожизнено обучение. То помага, чрез форум техниките, които стимулират правилно както дясното така и лявото полукълбо на мозъка, да се отстраняват преградите пред постоянния процес на създаване на един свят, който всички ние продължаваме да правим и да преправяме, когато не сме потиснати.

Затова, нашето последно предложение към старите и нови дейци на форум театъра е да се опитат да развият силно сътрудничество между практиките на Форум театъра в Европа, интеркултурните средства, експерименталните педагогически методи и другите социално ориентирани театрални техники . това ще усили възможността за създаване на по-голяма основа, на една нова, открита, между дисциплинарна територия, пространство за култивиране на личен и обществен растеж на свободата, демокрацията и творчеството.

Ивана Бадолато, Ливия Бацу

Associazione Interculturale "Roma Porto Franco" Италия